KOMISIJAS LĒMUMS

2004. gada 20. oktobris

par Vācijas atbalstu Landesbank Hessen – Thüringen – Girozentrale

(izziņots ar dokumenta numuru C(2004) 3931)

(Autentisks ir tikai teksts vācu valodā.)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2006/742/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 88. panta 2. punkta 1. apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas zonas līgumu un jo īpaši tās 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

pēc uzaicinājuma ieinteresētajām personām izteikt savu viedokli saskaņā ar iepriekšminētajiem noteikumiem un, ņemot vērā izteiktos viedokļus ([1]),

tā kā:

I. PROCEDŪRA

(1) Savās 1994. gada 31. maija un 1994. gada 21. decembra vēstulēs Vācijas Banku federālā savienība (*BdB*), kas pārstāv privātās bankas, kas atrodas Vācijā, cita starpā informēja Komisiju, ka Ziemeļreinas – Vestfālenes, Lejassaksijas, Šlēzvigas – Holšteinas, Bavārijas, Hamburgas un Berlīnes federālo banku garantētajā pašu kapitālā, tas ir, par labu "Westdeutsche Landesbank", "Norddeutsche Landesbank", "Landesbank Schleswig – Holstein", "Hamburger Landesbank" un "Landesbank Berlin" esot ieskaitīti vai varētu tikt ieskaitīti dzīvokļu celtniecības atbalsta kredītu līdzekļi. Ar to saistītajā attiecīgo federālo banku pašu kapitāla pieaugumā BdB saskatīja konkurences noteikumu pārkāpumu par labu šīm bankām, jo neesot panākta vienošanās par atlīdzību, kas atbilstu tirgus ekonomikas apstākļu kapitāla investora principam. Ar otru pieminēto vēstuli BdB formāli iesniedza sūdzību un saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 93. panta 2. daļu (šobrīd 88. panta 2. daļa) pieprasīja Komisijai ierosināt pret Vāciju lietu. 1995. gada februārī un martā un 1996. gada decembrī vairākas atsevišķas bankas pievienojās šīs savienības prasībai.

(2) BdB informēja Komisiju par diviem citiem kapitāla pārnešanas gadījumiem – 1997. gada 6. augusta vēstulē Šlēzvigā – Holšteinā par labu "Landesbank Schleswig – Holstein" un 1998. gada 30. jūlija vēstulē Hesenē par labu "Landesbank Hessen – Thüringen". Par pēdējo minēto jautājumu Komisija savā 1998. gada 31. jūlija vēstulē lūdza Vācijai sniegt informāciju. 1998. gada 2. oktobra vēstulē Vācija sniedza atbildi, ka attiecībā uz šo jautājumu pastāv tikai ieteikuma projekts un ka šobrīd Komisijas aizdomas nav pamatotas, tādas tās nevar būt arī vēlāk.

(3) Komisija vispirms pārbaudīja kapitāla pārnešanu uz banku Westdeutsche Landesbank ("WestLB"), taču paziņoja, ka kapitāla pārnešanas gadījumus citām bankām tā pārbaudīs, balstoties uz "WestLB" ([2]) procesa rezultātiem. Šajā lietā Komisija 1999. gada 8. jūlijā beidzot izsludināja Lēmumu 2000/392 par Vācijas veikto pasākumu ([3]) par labu "Westdeutsche Landesbank Girozentrale", ar kuru atbalsta pasākums (starpība starp samaksāto atlīdzību un parasto tirgus atlīdzību) tiek atzīts par neatbilstošu kopējam tirgum, un tiek pieprasīta atbalsta atprasīšana. 2003. gada 6. martā pirmās instances tiesa šo lēmumu atcēla atlīdzības lieluma aprēķina divu elementu nepietiekama pamatojuma dēļ ([4]). 2004. gada 20. oktobrī Komisija izsludināja jaunu lēmumu, kurā tika ņemta vērā tiesas izteiktā kritika.

(4) 1999. gada 1. septembrī Komisija nosūtīja Vācijai lūgumu sniegt informāciju saistībā ar kapitāla pārnešanu citām federālajām bankām, tai skaitā arī "Helaba". Savā 1999. gada 8. decembra vēstulē Vācija nosūtīja informāciju par

([1]) OV C 72 no 2003. gada 26. marta, 3. lpp.

([2]) OV L 140, 5.5.1998., 9. lpp. (lēmums par lietas ierosināšanu).

([3]) OV L 150, 23.6.2000., 1. lpp. Par šo lēmumu sūdzību iesniedza Vācija (EuGH; C-376/99), Ziemeļreina – Vestfālene (EuGEI; T-233/99) un "WestLB" (EuGEI; T-228/99); Komisija ierosināja lietu par līguma pārkāpumu (EuGH; C-209/00).

([4]) 2003. gada 6. marta spriedums saistītajās lietās T-228/99 un T-233/99, "Westdeutsche Landesbank Girozentrale" un Ziemeļreinas – Vestfālenes federālā zeme, [2003] ECR, II-435.

federālās zemes speciālo līdzekļu pārnešanu "Helaba", un federālā valdība šo informāciju pēc Komisijas 2000. gada 31. oktobra vēstulē izteiktā lūguma papildināja 2001. gada 21. janvāra vēstulē.

(5) 2002. gada 13. novembra vēstulē Komisija informēja Vāciju par savu lēmumu ierosināt formālu procesu saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 88. panta 2. apakšpunktu par federālās zemes speciālo līdzekļu ieguldīšanu "Helaba" pasīvā ieguldījuma veidā. Vienlaikus Komisija ierosināja arī lietas par līdzīgiem kapitāla pārnešanas gadījumiem "Norddeutsche Landesbank – Girozentrale" ("NordLB"), "Landesbank Schleswig – Holstein – Girozentrale" ("LSH"), "Hamburgische Landesbank – Girozentrale" ("HLB") un "Bayerische Landesbank – Girozentrale" ("BayernLB"). Jau pirms tam 2002. gada jūlijā Komisija bija ierosinājusi lietu sakarā ar līdzīgu atbalsta līdzekļu pārnešanas gadījumu Berlīnes federālajā zemē par labu "Landesbank Berlin".

(6) Lēmums par lietu ierosināšanu tika publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ([5]). Komisija lūdza citiem iesaistītajiem sniegt savu viedokli.

(7) Savā 2003. gada 9. aprīļa vēstulē Vācija pauda viedokli par lietas ierosināšanu saistībā ar "Helaba".

(8) Savā 2003. gada 29. jūlija vēstulē BdB pauda viedokli par visiem tiem 2002. gada 13. novembrī pieņemtajiem lietu ierosināšanas lēmumiem kopumā, kas ar lūgumu izteikt savu viedokli tika nosūtīti Vācijai 2003. gada 28. jūlija vēstulē.

(9) 2003. gada 10. oktobra un 4. decembra vēstulē Vācija atbildēja uz BdB pausto viedokli saistībā ar "Helaba" procesu. 2003. gada 30. oktobra vēstulē Vācija papildus nosūtīja Ziemeļreinas – Vestfālenes federālās zemes valdības un "WestLB" paskaidrojumus par Vācijas Banku federālās savienības viedokli.

(10) 2004. gada 7. aprīļa vēstulē Komisija lūdza Vācijai papildu informāciju par visām federālo banku lietām un 2004. gada 19. maija un 2004. gada 3. augusta vēstulēs konkrēti par "Helaba". Uz to Vācija atbildēja ar 2004. gada 1. jūnija, 2004. gada 23. jūnija un 2004. gada 23. augusta vēstulēm.

(11) 2004. gada septembrī un oktobrī notika BdB, Hesenes federālās zemes un "Helaba" sarunas par atbilstošu atlīdzību par kapitālu, kas tai tika nodots. Panākt saprašanos starp pusēm neizdevās. 2004. gada 28. septembra vēstulē BdB atkārtoti izteica viedokli par procesu. Sakarā ar to Komisija savās 2004. gada 1. oktobra un 2004. gada 6. oktobra vēstulēs lūdza Vācijai atkal paust savu viedokli.

II. PASĀKUMU DETALIZĒTS APRAKSTS

1. *"HELABA"*

(12) "Landesbank Hessen-Thüringen Girozentrale" ("Helaba"), kuras galvenā mītne atrodas Frankfurtē pie Mainas un Erfurtē, ar 140 miljardu lielu uzņēmuma bilances summu (uz 2003. gada 31. decembri) ir viena no lielajām Vācijas bankām. Bankas bilances summa ir apmēram 130 miljardi euro, kas veido vairāk nekā 90 % no uzņēmuma. Banka ir sabiedriski tiesiska kredītiestāde, un tās juridiskais statuss ir publiska sabiedrība. Bankas īpašnieki un garantiju devēji kopš 2001. gada 1. janvāra ir "Sparkassen- und Giroverband Hessen – Thüringen" pieder 85 % bankas kapitāla, šis uzņēmums 1998. gada beigās bija vienīgais īpašnieks un garantiju devējs, kā arī Hesenes federālā zeme, kam pieder 10 % bankas kapitāla, un Tīringenes federālā zeme, kurai pieder 5 % bankas kapitāla. Uzņēmuma gada pārskatā 2003. gadā pašu līdzekļi tika uzrādīti aptuveni 4,1 miljardi euro apjomā. Uz 2003. gada 31. decembri uzņēmuma garantētā pašu kapitāla kvota sasniedza 7,8 % un pašu līdzekļu kvota - 11,3 %.

(13) Ņemot vērā tās īpašnieku struktūru, "Helaba" darbojas kā Hesenes federālās zemes un Tīringenes brīvvalsts mājas banka, kā arī kā Hesenes un Tīringenes krājkasu centrālā institūcija. Tāpat "Helaba" aktīvi darbojas kā uz klientiem un tirgu orientēta darījumu banka, kas galvenokārt nodarbojas ar lielajiem klientiem, kā arī kā to publisko klientu partneris, kas atbalsta federālās zemes un pašvaldības investīciju projektu finansēšanu un īstenošanu. Kā federālās zemes attīstības institūciju dalībniece "Helaba" atbalsta Hesenes un Tīringenes ekonomiskos un struktūrpolitiskos mērķus.

(14) Uz 2003.gada 31. decembri "Helaba" uzņēmums nodrošināja darba vietas apmēram 3500 darbiniekiem. "Helaba" strādā pasaules nozīmīgākajos finanšu centros. Bez divām centrālajām mītnes vietām Frankfurtē pie Mainas un Erfurtē banka ir pārstāvēta starptautiskā līmenī Londonā, Ņujorkā, Cīrihē, Dublinā, Madridē, Parīzē un Luksemburgā.

2. *SPECIĀLO LĪDZEKĻU "DZĪVOKĻU NOZARE UN NĀKOTNES INVESTĪCIJAS" KĀ PASĪVĀ IEGULDĪJUMA IEGULDĪŠANA "HELABA"*

(15) Ar 1998. gada 17. decembra likumu Hesenes federālā zeme izveidoja speciālos līdzekļus ar nosaukumu "Dzīvokļu

([5]) *NordLB*: OV C 81, 4.4.2003., 2. lpp.; *BayernLB*: OV L 81, 4.4.2003., 13. lpp.; *HLB*: OV L 81, 4.4.2003., 24. lpp.; *Helaba*: OV L 73, 26.3.2003., 3. lpp. un *LBKiel*: OV L 76, 28.3.2003., 2. lpp.

nozare un nākotnes investīcijas". Likums arī pilnvaroja Hesenes Finanšu ministriju šo kapitālu pilnībā vai daļēji pasīvā ieguldījuma veidā vai citā uzraugošo institūciju atzītā formā par tirgus situācijai un speciālo līdzekļu lielumam atbilstošu atlīdzību ieguldīt kādā kredītiestādē.

(16) Speciālos līdzekļus veido federālās zemes prasības no kredītiem, kas tikuši izsniegti laikā no 1948. līdz 1998. gadam sociālo dzīvokļu celtniecības atbalstam. Uz 1998. gada 31. decembri kredītu apjoms sasniedza 7,829 miljardus Vācijas marku (federālās zemes daļa 6,026 miljardi Vācijas marku). To tīro vērtību 2,473 miljardu Vācijas marku (1,264 miljardi euro) apmērā noteica divi neatkarīgi eksperti. Šie līdzekļi uz Hesenes federālās zemes un "Helaba" 1998. gada decembra līguma pamata ar 1998. gada 31. decembri tika ieguldīti "Helaba" kā pasīvais ieguldījums.

(17) Uz līguma pamatiem veiktais ekspertu pārvērtējums uz 2003. gada 31. decembri uzrādīja, ka atbalsta apjoms ir [...] (*) miljoni euro. Vērtības palielinājums izriet no atbalsta kapitāla ienākošo līdzekļu pārsvara pār izejošajiem līdzekļiem kopš 1999. gada. Taču līdz galējās vienošanās panākšanai ar Valsts finanšu pakalpojumu dienestu ("BaFin"), iepriekš – Valsts kredītiestāžu uzraudzības dienestu ("BAKred") par ekspertu veikto novērtējumu uz 2003. gada 31. decembri, "Helaba" rīcībā tāpat kā iepriekš bija tikai līdzšinējā bāzes summa.

(18) Bankas likviditātes paaugstināšanās vai peļņas pieaugums nav saistīts ar speciālo līdzekļu ieguldīšanu pasīvā ieguldījuma veidā. No dzīvokļu celtniecības kredītiem ienākošie līdzekļi (procenti un dzēšana) nenonāk bankas rīcībā, bet attiecas uz speciālajiem līdzekļiem, un arī turpmāk atgriezeniskā veidā tie jāizmanto atbalsta programmas mērķiem.

(19) Speciālo līdzekļu ieguldīšana "Helaba" jāaplūko saistībā ar federālās zemes centieniem uzlabot tās atbalsta un struktūrpolitikas instrumentus un veicināt to efektivitāti.

(20) Kā norādīja Vācija, federālā zeme vispirms apsvēra iespēju par dzīvokļu celtniecības prasības līdzekļu ieguldīšanu izsludināt publisku konkursu un, sadalītus daļās, piedāvāt tos privātajai uzņēmējdarbībai par lielāko piedāvāto summu attiecībā pret tīro vērtību. Federālās zemes ieguvums no speciālo līdzekļu sadalīšanas vairākās daļās gan būtu iespēja tai paplašināt iespējamo banku partneru loku, jo iespējamo interesentu loks par kapitālu, kas ir aptuveni 2,5 miljardi Vācijas marku, jau sākotnēji ir ļoti ierobežots. Tomēr šādu risinājumu kavē apstāklis, ka speciālie līdzekļi tiek refinansēti no atpakaļ plūstošajiem fondiem par izsniegtajiem kredītiem, un kā tādi tie veido vienotu veselumu. Tā rezultātā periodiskā dažādām institūcijām nodoto daļu vērtību pārvērtēšana prasītu no Vācijas ievērojamus izdevumus. Pie tam, sadalot uzmanību un uzsverot dažādus atbalsta mērķus, ciestu federālās zemes spēja rīkoties elastīgi.

(21) Tāpēc federālā zeme pieņēma lēmumu dzīvokļu celtniecībai paredzētos līdzekļus atstāt nesadalītus, ienākošos līdzekļus arī turpmāk izmantot dzīvokļu celtniecības mērķu un ekonomikas attīstības atbalstam, iespējami efektīvi un lēti organizēt līdzekļu pārvaldīšanu un atrast veidus, kā citādāk izmantot esošos līdzekļus papildu ieņēmumu veicināšanai.

(22) Saistībā ar šiem organizatoriskajiem un politiskajiem priekšnoteikumiem "Helaba" izteica gatavību pieņemt kopējo kapitālu ar kopējo vērtību 2,473 miljardi Vācijas marku (1,264 miljardi euro) kā ieguldījumu un to pārvaldīt. Par labu kapitāla nodošanai "Helaba" bija arī fakts, ka šī banka jau kopš 1953. gada juridiski atkarīgu darbības nozaru veidā pārvaldīja federālās zemes federālos trasta uzņēmumus un trasta veidā īstenoja atbalsta programmas. Saskaņā ar valsts līgumu un tās statūtiem "Helaba" uzņēmuma politikā ir jāievēro vispārējie ekonomiskie pamatprincipi. Šie trīs faktori veicināja federālās zemes pārliecību, ka "Helaba" ir federālās zemes labākais banku partneris speciālo līdzekļu likuma izvirzīto mērķu īstenošanai.

(23) [...] saskaņā ar 1998. gada 30. decembra Kreditēšanas likuma 10. panta 4. punktu federālā zeme iekšējas sabiedrības veidā kā "pasīvā kapitāla ieguldījumu" nodeva speciālos līdzekļus bankai. Tas nozīmē, ka federālā zeme kopā ar "Helaba" saskaņā ar Komerclikumu kodeksa 230. un turpmākajiem pantiem nodibināja pasīvo sabiedrību, tātad sabiedrību, kuras pasīvais līdzīpašnieks iegulda kapitālu citā komercstruktūrā tādā veidā, ka ieguldījums pāriet strādājošā līdzīpašnieka īpašumā.

(24) Saskaņā ar [...] ieguldījums ir veikts ar mērķi "kalpot kā bankas pastāvīgajam garantētajam pašu kapitālam, un, proti, garantētā pašu kapitāla formā, Kreditēšanas likuma 10. panta 2. un 2.a punkta 1. apakšpunkta, kā arī 4. panta nozīmē, papildus ņemot vērā arī Bāzeles Banku uzraudzības komisijas (Starptautiskā maksājumu izlīdzinājumu banka) 1998. gada 27. oktobrī formulētās prasības".

(25) Saskaņā ar Kreditēšanas likuma 10. panta 4. daļu, ieskaitot pasīvo ieguldījumu kredītiestādes garantētajā pašu kapitālā, ir ļoti svarīgi, ka zaudējumu gadījumā pasīvais ieguldījums pilnā apmērā tiek iesaistīta zaudējumu segšanā, un kredītiestādes bankrota vai likvidācijas gadījumā tā vērtība tiek atmaksāta tikai pēc visu kreditoru prasību apmierināšanas. Ņemot vērā panākto vienošanos par pasīvā ieguldī-

(*) Slepena informācija, arī turpmākajā tekstā apzīmēta ar [...]

juma neatsaucamību no Hesenes federālās zemes puses, saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju uz pasīvo ieguldījumu (*Stille Einlage*) neattiecas Bāzeles komisijas noteiktā finanšu instrumentu 15 % robeža, bet pilnā apjomā kā pirmās klases garantētais pašu kapitāls (garantētais pašu kapitāls) ir atzīts "BAKred".

(26) Kā norādīja Vācija, iespēju dzīvokļu celtniecības programmas līdzekļus ieguldīt nevis kā pasīvo ieguldījumu, bet gan pamatkapitāla veidā federālā zeme neizmantoja, jo tajā laikā negribēja iesaistīties kā tiešais akciju īpašnieks un garantiju devējs, un to nevēlējās arī tobrīd vienīgais akciju īpašnieks "Sparkassen- und Giroverband Hessen-Thüringen".

(27) Hesenes 1998. gada federālās zemes veiktā kapitāla nodošana bankai "Helaba" laika ziņā nav saistīta ar iepriekš notikušajiem atbalsta programmu kapitāla nodošanas gadījumiem Vācijas federālajām bankām, kas arī ir BdB sūdzības priekšmets un ko tāpat pārbauda Komisija. Taču saskaņā ar Vācijas pausto viedokli minētie gadījumi Hesenes federālajai zemei kalpoja kā zināms paraugs, neskatoties uz to, ka, pārnesot kapitālu bankai "Helaba", tika izmantotas jaunākās un modernākās kapitāla tirgus un banku uzraudzības instrumentu attīstības tendences, izmantojot un atzīstot hibrīdus vai jauna veida pašu kapitāla instrumentus, kas Vācijā deviņdesmito gadu pirmajā pusē šādā formā vai šādā mērogā vēl nebija pieejamas vai arī netika pieņemtas no uzraugošo institūciju puses.

3. *PRASĪBAS KAPITĀLAM SASKAŅĀ AR PAŠU LĪDZEKĻU DIREKTĪVU UN MAKSĀTSPĒJAS DIREKTĪVU*

(28) Saskaņā ar Padomes Direktīvu 89/647/EEK ([6]) (turpmāk tekstā "Direktīva par maksātspēju") un Padomes direktīvu 89/299/EEK ([7]) (turpmāk tekstā "Direktīva par pašu līdzekļiem"), saskaņā ar kurām tika pārstrādāts Kreditēšanas likums ("KWG"), bankām ir jānodrošina garantētais kapitāls 8 % apmērā no to riska aktīvu apjoma. Vismaz četrus procentu punktus no tā jāveido tā sauktajam garantētajam pašu kapitālam ("pirmās klases kapitālam"), kas aptver tās kapitāla daļas, kas kredītiestādei ir pieejamas neierobežoti un tieši, lai varētu segt riskus un zaudējumus gadījumos, kad tādi rastos. Garantētais pašu kapitāls ir izšķiroši svarīgs no banku uzraudzības viedokļa, jo papildinošais kapitāls ("otrās klases kapitāls") tiek atzīts tikai bankai pieejamā garantētā pašu kapitāla apjomā, kas paredzēts riskantu darījumu garantēšanai.

4. *IEGULDĪJUMA PAŠU KAPITĀLĀ IETEKME UZ "HELABA"*

(29) Jebkuras kredītiestādes darījumu apjoms ir ļoti atkarīgs no tās pašu kapitāla bāzes. Ar speciālo līdzekļu ieguldīšanu "Helaba" tās pašu kapitāla bāze palielinājās īpaši ievērojami.

(30) No ekspertu novērtētās, "Helaba" bilancē iekļautās un no uzraudzības viedokļa atzītās pasīvā ieguldījuma vērtības – 2,473 miljardiem Vācijas marku (1,264 miljardi euro) – "Helaba" rīcībā tās iespējamo tirgus darījumu garantēšanai ik gadu nonāk mainīga summa apmēram 2,3 miljardu Vācijas marku (aptuveni 1,2 miljardi euro) vērtībā. Atlikusī ieguldījuma daļa saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju tiek rezervēta speciālo līdzekļu prasību pašu kapitāla garantēšanai. Taču jāatzīmē, ka pieminētajā līgumā Hesenes federālā zeme un "Helaba" vienojās par vairākpakāpju nosacījumiem, un saskaņā ar tiem laikā no 1999. gada līdz 2002. gadam "Helaba" tirgus darījumos var izmantot tikai ik gadus pieaugošu sedzamā garantētā pašu kapitāla daļu, kas tai attiecīgi arī ir pieejama. Saskaņā ar līgumu, tikai sākot no 2003. gada būtu iespējams tirgus darījumu garantēšanai izmantot pilno BaFin atzīto summu, ja vien tā nav rezervēta atbalsta programmas darījumiem. Precīzās bankai "Helaba" garantētā pašu kapitāla formā pieejamās un tirgus darījumos izmantojamās vai faktiski segtās summas redzamas šajā tabulā:

([6]) OV L 386, 30.12.1989., kas atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2000/12/EK, OV L 126, 26.5.2000.

([7]) OV L 124, 5.5.1989., kas atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2000/12/EK.

Attēls:

Pasīvā ieguldījuma apjoms, uzraudzības atzītais apjoms un atbilstoši segtās summas vai sedzamās summas (miljonos euro; gada beigu vērtība = gada vidējā vērtība) ([8])

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.
Bilances vērtība	1 264,4	1 264,4	1 264,4	1 264,4	1 264,4
Uzraudzības institūciju atzītais garantētais pašu kapitāls riska aktīvu garantēšanai	1 264,4	1 264,4	1 264,4	1 264,4	1 264,4
Atbalsta programmas darījumu segtais garantētais pašu kapitāls	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Ar tirgus darījumiem sedzamais, bet atbilstoši vairākpakāpju modelim saskaņā ar vienošanos nesegtais garantētais pašu kapitāls	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Atbilstoši vairākpakāpju modelim ar tirgus darījumiem sedzamais vai faktiski segtais garantētais pašu kapitāls	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

(31) Līdz gala vienošanās panākšanai ar BAFin par ekspertu veikto atbalsta programmas kapitāla novērtējumu uz 2003. gada 31. decembri "Helaba" rīcībā (tirgus darījumos izmantojamas) bāzes summas veidā tāpat kā līdz šim bija [...] miljoni euro.

(32) Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju kapitāla nodošanas gaitā BAKred, šodien BAFin, reģistrētā garantētā pašu kapitāla kvota saskaņā ar Bāzeles "Vienošanos par pašu kapitālu" palielinājās no 5,4 % (1997. gada 31. decembrī) līdz 9,3 % (1998. gada 31. decembrī), savukārt pašu līdzekļu kvota – no 9,6 % (1997. gada 31. decembrī) līdz 13,1 % (1998. gada 31. decembrī). Tātad reģistrētā garantētā pašu kapitāla kvota un pašu kapitāla kvota palielinājās apmēram par 72 % un 36 %.

(33) Ienākot papildu līdzekļiem, darījumu paplašināšanas iespējas ar 100 % riska aktīviem, pieņemot reizinājuma faktoru 12,5, kas atbilst pašu līdzekļu kvotai 8 % apjomā, palielinājās par aptuveni 28 miljardiem Vācijas marku (14 miljardi euro). Faktiski pašu līdzekļu palielinājums par 2,3 miljardiem Vācijas marku dod iespēju pieļaujamo kredītu apjomu palielināt ievērojami vairāk, jo parasti nevienas bankas aktīvu riska vidējais līmenis nesasniedz 100 %.

(34) Tā kā "Helaba" garantētā pašu kapitāla palielināšana deva bankai iespēju piesaistīt arī citu papildus kapitālu, tās faktiskās kredītu izsniegšanas iespējas netieši palielinājās vēl vairāk.

([8]) Vācijas paziņojums 2004. gada 23.jūnijā, 2.-7. lpp.

(35) Shematiski "Helaba" garantētā pašu kapitāla absolūtā un relatīvā attīstība, tai skaitā Hesenes federālās zemes pasīvais mantiskais ieguldījums, kā arī citi pasīvie mantiskie ieguldījumi kopš 1997. gada redzami iepriekšējā attēlā, pie tam atkarībā no situācijas tiek nošķirts uzraugošo institūciju atzītais un vairākpakāpju modelis, par ko puses vienojušās līgumā.

Attēls: visas vērtības gada beigās		1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.
		Milj. euro	Milj. euro	Milj. euro	Milj. euro	Milj. euro	Milj. euro	Milj. euro
Saskaņā ar uzraudzības noteikumiem	Hesenes federālās zemes pasīvais mantiskais ieguldījums	—	1 023	1 264	1 264	1 264	1 264	1 264
	citi pasīvie mantiskie ieguldījumi	153	153	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
	Garantētais pašu kapitāls	1 449	2 579	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
	Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma īpatsvars, %	—	40 %	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
	Citu pasīvo ieguldījumu īpatsvars, %	11 %	6 %	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Saskaņā ar līgumā noteikto vairākpakāpju modeli	Hesenes federālās zemes mantiskais ieguldījums	—	—	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
	citi mantiskie ieguldījumi	153	153	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
	Garantētais pašu kapitāls	1 449	1 556	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
	Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma īpatsvars, %	—	—	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
	Citu pasīvo ieguldījumu īpatsvars, %	11 %	10 %	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

5. *ATLĪDZĪBA PAR IEGULDĪTAJIEM PAŠU LĪDZEKĻIEM*

(36) Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju par pasīvo ieguldījumu "Helaba" Hesenes federālajai zemei maksā atlīdzību (tā saukto galvojuma provīziju) 1,4 % apmērā gadā, un to veido atlīdzība par galvojuma funkciju 1,2 % apmērā gadā un uzrēķins 0,2 % apjomā par ieguldījuma nepārtrauktību un bankas vienpusējām atsaukuma tiesībām, papildu patenta nodoklis no bankas izmantotās speciālo līdzekļu daļas, kopā tātad 1,66 %. Pie tam, vienojoties par vairākpakāpju modeli, puses ir vienojušās, ka pirmajos četros gados (no 1998. gada līdz 2002. gadam) atlīdzība tiks aprēķināta nevis no pilnās ieguldījuma vērtības, bet gan tikai no ik gadus pieaugošajām daļējām summām (bāzes summām), kas saskaņā ar ieguldījuma līguma noteikumiem jāizmanto tirgus darījumu segšanai. Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju vairākpakāpju modelis atlīdzības maksas aprēķināšanā tiek piemērots neatkarīgi no tā, vai pasīvais ieguldījums tiek izmantots tirgus darījumu segšanai vai sabiedriskajiem pasūtījumiem, vai arī papildu iegūtais kapitāls vispār tiek izmantots maksātspējas nodrošināšanas mērķiem.

6. *PROCESA IEROSINĀŠANAS IEMESLI*

(37) Savā 2002. gada 13. novembra procesa ierosināšanas lēmumā Komisija nonāca pie sākotnējā atzinuma, ka, Hesenes federālajai zemei ieguldot "Helaba" dzīvokļu celtniecības atbalsta programmas kredītu līdzekļus, vistic-amāk ir runa par jaunu Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punktam atbilstošu valsts līmeņa atbalstu, kas, iztrūkstot Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 2.

un 3. punktam Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 86. panta 2. daļas izņēmuma nosacījumiem, šķita neatbilstam kopējā tirgus noteikumiem.

(38) Komisijas pārbaudes izejas punkts bija tirgus ekonomikas principiem atbilstoša kapitāla investora pamatprincips. Saskaņā ar to par privileģētu valsts līdzekļu saņemšanu tiek uzskatīti gadījumi, kad uzņēmumam valsts līdzekļi kļūst pieejami ar tādiem noteikumiem, kādus nevarētu saņemt normālā tirgus situācijā.

(39) Ņemot vērā ilglaicīgo bezriska likmi (valsts aizņēmums uz desmit gadiem) 4 % apmērā 1998. gada beigās, Komisijai šķita apšaubāms atlīdzības lielums, par ko puses vienojušās, jo īpaši ņemot vērā atbilstošo riska uzrēķinu. Vienlaikus Komisija piekrita, ka, nosakot tirgus līmenim atbilstošu atlīdzību, nedrīkstētu atstāt bez ievērības papildus pievienotā kapitāla zemo likviditāti. Pasīvā ieguldījuma veidā ieguldītie atbalsta kredītu līdzekļi tāpat kā pirms ieguldījuma būtu jāizmanto sabiedriskiem atbalsta projektiem. Līdz ar to "Helaba" ieguldītos līdzekļus nevarētu tieši izmantot savos darījumos. Taču, paplašinot pašu kapitāla bāzi, paplašinātos "Helaba" kredītu izsniegšanas spēja (pašu kapitāla darījumu paplašināšanas funkcija). Pilnu iespējamo darījumu apjomu pieaugumu banka varētu sasniegt tikai tad, ja papildu kredītu apjoms pilnā mērā tiktu refinansēts kapitāla tirgū. Tāpēc Komisija uzskatīja, ka federālā zeme nevarētu sagaidīt to pašu peļņu kā likvīda kapitāla investors, tāpēc šāda atlaide būtu atbilstoša. Taču no refinansēšanas izmaksu nodokļu atskaitījumu viedokļa ir apšaubāmi, ka tas attaisno tirgū pieņemtās atlīdzības par likvīdu pasīvā ieguldījuma samazināšanu pilnas bruto refinansēšanas kvotas apmērā.

(40) Komisija apšaubīja, vai panāktā vienošanās par pamata atlīdzību 1,2 % apmērā gadā par pasīvais ieguldījumu atbilst tirgus koridoram līdzīgu transakciju gadījumā, jo vairāk tāpēc, ka absolūtais apjoms šķita lielāks par tirgus parasto apjomu. Tāpat Komisija apšaubīja, vai tirgū pieņemtajiem principiem atbilst 0,2 % uzrēķins par ieguldījuma ilglaicību, kā arī tas, ka "Helaba" papildus maksātais patenta nodoklis 0,26 % apmērā gadā tiek iekļauts atlīdzībā.

(41) Tāpat Komisija apšaubīja, vai tirgus ekonomikas apstākļos kapitāla investors līdzīgā situācijā piekristu pirmajos gados saņemt ierobežotu atlīdzību tikai no daļējām summām. Šai sakarībā tāpat ir jāpārbauda, vai "Helaba" iegūst citas atlīdzināmas priekšrocības no tās pasīvā ieguldījuma daļas, no kuras atlīdzība netiek aprēķināta, galvenokārt jautājumā par tās maksātspēju, jo pasīvais ieguldījums jau no paša sākuma tika pilnā apmērā iekļauts "Helaba" bilancē un tātad bija izmantojams galvojumu vajadzībām.

III. VĀCIJAS VIEDOKLIS

(42) Vācija paskaidroja, ka 1997. un 1998. gadā Hesenes federālā zeme meklēja iespējas iegūt papildu ieņēmumus no tās dzīvokļu celtniecības programmas līdzekļiem, ieguldot tos kādā kredītiestādē, saglabājot šo līdzekļu piesaisti konkrētajam mērķim. Ieguldījuma gadījumā līdzekļi bija jāsaglabā nesadalīti. Uz to esot bijusi gatava tikai "Helaba". "Helaba" akciju īpašnieki nebūtu piekrituši federālās zemes ieguldījumam bankas pamatkapitālā. Tāpēc no visiem garantētā pašu kapitāla instrumentiem bija iespējams izvēlēties tikai pasīvo ieguldījumu.

(43) Saskaņā ar Vācijas pausto uz "Helaba" neattiecoties nekas no tā, ko Komisija norādījusi gadījumos ar citām federālajām bankām, jo banka ir peļņu nesoša, tā nav salīdzinoši vāja garantētā kapitāla ziņā, kā arī tā nav bijusi ieinteresēta atbalsta programmas līdzekļu saņemšanā ne esošo darījumu apjomu saglabāšanai, ne attīstības garantēšanai. "Helaba" nepieciešamo kapitālu varētu nosegt gan ar tās daļu īpašnieka "Sparkassen- und Giroverband Hessen – Thüringen" līdzekļiem, gan kapitāla tirgū.

(44) Pēc tam, kad Bāzeles Banku uzraudzības komiteja 1998. gada 21. oktobrī tā sauktajā "Sidnejas deklarācijā" noformulēja jaunas starptautisko kredītiestāžu kapitāla instrumentu uzraudzības atzīšanas vadlīnijas, federālā zeme un banka esot vienojušās par beztermiņa, nevis laika ziņā ierobežotu līdzekļu pieņemšanu, lai nodrošinātu atbilstību jaunajiem noteikumiem par 15 % robežu pārsniedzošu līdzekļu atzīšanu par garantēto pašu kapitālu. Taču federālā zeme esot pieprasījusi atlīdzības uzrēķinu 0,20 % apmērā gadā par ieguldījuma nepārtrauktību un bankas vienpusējām atsaukuma tiesībām.

(45) Saskaņā ar Vācijas pausto viedokli, pēc minētās Bāzeles banku uzraudzības komitejas "Sidnejas deklarācijas" pieņemšanas ir attīstījies rīcībspējīgs pasīvā ieguldījuma tirgus, kas ieguldītāju ziņā izceļas ar plašu mainību un aptver visplašāko investoru spektru no privātiem ieguldītājiem līdz lielām ieguldītāju institūcijām.

(46) Pie tam pasīvā dalība uzņēmumā pašos pamatos atšķiras no līdzdalības pamatkapitālā. Pasīvais dalībnieks nav uzņēmuma dalībnieks, un viņam ir tikai atmirstošas kontroles tiesības. Ja iezīmētais kapitāls tiek atlīdzināts ar dividendēm pēc nodokļu nomaksas, atlīdzība par pasīvo ieguldījumu ir nodokļu veidā atvelkami uzņēmuma izdevumi. Saskaņā ar Vācijas banku uzraudzības noteikumiem pasīvais ieguldījums jau pirms 1998. gada bez apjomu ierobežojumiem tika atzīts par garantēto pašu kapitālu, un arī saskaņā ar starptautiskajiem banku uzraudzības noteikumiem kopš "Sidnejas deklarācijas" 1998. gada oktobrī nepārtrauktie pasīvie ieguldījumi ir atzīti par garantēto pašu kapitālu. 1998. un 1999. gadā kredītiestādes pasīvo ieguldījumu iespējas izmantojušas arvien vairāk. Tā kopējais apjoms varētu svārstīties ap 1 miljardu ASV dolāru vai 1,2 miljardiem Vācijas marku (apmēram 0,6 miljardi euro). Ja deviņdesmito gadu sākumā pasīvie ieguldījumi vēl nebija

pārāk izplatīti, tad 1998. – 1999. gadā tie nekādā ziņā vairs nebija uzskatāmi par izņēmuma finansēšanas instrumentiem.

(47) Tiesiskajos formulējumos, un vienojoties par atlīdzības apjomu, federālā zeme esot vadījusies pēc privātu kredītiestāžu rīcības līdzīgu operāciju gadījumā. Tā, piemēram, saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju 1998. gadā "SGZ" banka vienojusies par galvojuma atlīdzību 1,2 % apmērā gadā, "HypoVereinsbank Luxemburg" par 1,6 % apmērā gadā, savukārt 1999. gadā "Dresdner Capital LLC" – par 1,65 % gadā, "HypoVereinsbank Luxemburg" par 1,25 % gadā un "Deutsche Bank" par tā saukto "*perpetual*" ("mūžīgo ieguldījumu") 1,15 % gadā no katras atbilstošās bāzes procentu likmes. Privāto institūciju atlīdzības uzrēķini par pieņemtajiem līdzekļiem pamatā svārstās no 0,80 % par 12 mēnešu aizņēmumiem *Libor* gadījumā ([9]) līdz 2,15 % par ASV valsts aizņēmumiem ([10]). Pie tam Hesenes un Tīringenes krājkases ar 1997. gada 5. decembri piešķīra bankai "Helaba" līdzekļus pasīvā ieguldījuma veidā, un atlīdzība par to tikusi noteikta 1,2 % apmērā gadā no bāzes procentu likmes.

(48) Tālāk Vācija izskaidro, ka mainīgas procentu likmes gadījumā bāzes procentu likmes ir saistītas ar naudas tirgus instrumentiem (*Libor* un *Euribor*), nemainīgas procentu likmes gadījumā – ar vērtspapīru tirgus instrumentiem (ar nemainīgu procentu likmi apliktiem valsts aizņēmumiem, piemēram, US-*Treasuries* un Vācijas valsts aizņēmumiem) vai procentu likmēm *Swap* tirgū. Euro naudas tirgū aizņēmumi banku iekšējā tirgū (starpbanku tirgū) parasti tiek veikti bez papildus uzrēķiniem uz *Libor* vai attiecīgi *Euribor* bāzes. Ja par pasīvā ieguldījuma atlīdzību tiek izvēlētas šīs bāzes procentu likmes, tad uzrēķinu apjoms esot identisks ar galvojuma atlīdzību par pasīvo ieguldījumu. Parasti vērtspapīru tirgū peļņa no valsts aizņēmumiem tiek piemērota kā bāzes procentu likme, kopš deviņdesmito gadu beigām arvien biežāk izmanto "Mid – Swaps" bāzes likmi (skaidrās naudas un vērtspapīru vidējā likme *Swap* tirgū). Arī pirmās pakāpes banku parādu norakstīšanai bankām pret ilgtermiņa valsts aizņēmumiem maksātspējas un/vai likviditātes iemeslu dēļ jāmaksā mainīga, aktuālajai tirgus situācijai atbilstoša piemaksa. Šī piemaksa tiek dēvēta par refinansēšanas uzrēķinu. Tāpēc, lai novērtētu kredītiestāžu ar nemainīgo procentu likmi apliekamos pasīvos kapitāla ieguldījumus, no atlīdzības uzrēķina jāatņem šie refinansēšanas uzrēķini.

(49) Šie refinansējuma uzrēķini euro bankām (*Senior Bonds, JP Morgan – Index*) pret valsts aizņēmumiem pēc Vācijas sniegtās informācijas divu gadu laikā no 1998. gada līdz 1999. gadam mainījušies no gandrīz 20 līdz apmēram 40 bāzes punktiem. 1998. gada beigās tie sasnieguši nepilnus 40 bāzes punktus ([11]). Ja par bāzes vērtību tiek pieņemta *Swap* likme ("*Mid – Swaps*"), tad procentu uzrēķins par pasīvo ieguldījumu lielā mērā atbilst specifiskajai galvojuma atlīdzībai par pasīvo ieguldījumu, jo *Swap* likmes procentu uzrēķins valsts aizņēmumam atbilstoši tirgum atbilst procentu uzrēķinam par "segtajiem" banku norakstītajiem parādiem attiecībā pret valsts aizņēmumiem un tāpēc ir arī pārveidojams procentu uzrēķinā pret *Euribor*.

(50) Sarunas par ieguldījumu un atlīdzību starp federālo zemi un banku esot notikušas kā starp diviem savstarpēji neatkarīgiem partneriem. Vienojoties par atlīdzību 1,4 % apmērā gadā (1,2 % plus uzrēķins 0,2 % apmērā par ieguldījuma nepārtrauktību un bankas vienpusējām atsaukuma tiesībām), puses vadījušās, ņemot vērā šo apstākli, un pēc virknes citu tirgus rādītāju, kādi tolaik bijuši to rīcībā.

(51) Attiecībā uz uzrēķinu par ieguldījuma nepārtrauktību Vācija detalizēti paskaidro, ka līdzīgās transakcijās tirgū ir sastopami gadījumi ar ieguldījuma laiku uz 10 vai 12 gadiem, kā arī uz 32 gadiem un uz neierobežotu laiku. Uzrēķins 0,2 % apmērā gadā par ieguldījuma nepārtrauktību atbilst tirgus situācijai, ņemot vērā "Helaba" AAA/Aaa maksātspējas reitingu konkrētajā brīdī, kāds nav bijis nevienai citai salīdzinātajai kredītiestādei. Salīdzinājumam izvēlētie darījumi kapitāla tirgū nav uzrādījuši nekādu atlīdzības apjoma atkarību no katrā atsevišķā gadījumā piesaistīto līdzekļu summas, pie tam ne no kredītiestāžu puses (konkrētās emisijas kopējais apjoms), ne arī no ieguldītāju puses (konkrētās iezīmētās daļas summa).

(52) Par atlīdzību 1,4 % apmērā "Helaba" papildus jāmaksā patenta nodoklis, kas nav jāmaksā Hesenes federālajai zemei, šis nodoklis ir 1,66 % no kopējās summas (pirms nodokļu nomaksas). Līdz ar to, kā uzskata Vācija, salīdzinot atlīdzību apjomus, attiecībā uz "Helaba" saņemto pasīvo ieguldījumu ir jāņem vērā patenta nodokļa efekts 0,26 % apmērā gadā. Vācijas ražošanas jomas investori maksā patenta nodokli par peļņas daļām no pasīvās līdzdalības uzņēmumā. Taču uz Hesenes federālo zemi patenta nodoklis neattiecas. Tā vietā patenta nodoklis no atlīdzības par pasīvo ieguldījumu jāmaksā "Helaba". Tāpēc jebkurš cits institucionāls ieguldītājs, kas strādā saskaņā ar tirgus likumiem, lai izlīdzinātu viņam uzlikto patenta nodokļa slogu, būtu pieprasījis augstāku atlīdzību nekā federālā zeme. Un otrādāk – "Helaba" bez iebildumiem būtu bijusi gatava maksāt atlīdzības uzrēķinu šādam investoram, jo bankai nav nekādas starpības, vai uzrēķins tiek maksāts investoram kā atlīdzība vai arī kā patenta nodoklis finanšu dienestam. Ieskaitot patenta nodokļa efektu 0,26 % apmērā gadā, "Helaba" apgrūtinājums, par pasīvo ieguldījumu

([9]) Skatīt Vācijas 2003. gada 9. aprīļa atbildi, 25. lpp.: tā "Deutsche Bank" 1998. gada janvārī pieņemtā pasīvā ieguldījuma daļa 700 miljonu ASV dolāru apjomā uz 10 gadiem, kas tiek aplikta ar variējamu likmi.

([10]) Skatīt Vācijas 2003. gada 9. aprīļa atbildi, 25. lpp.: "Dresdner Bank" 1999. gada maijā pieņemtā pasīvā ieguldījuma daļa 1000 miljonu ASV dolāru apjomā uz 32 gadiem

([11]) Skatīt grafisko attēlu Vācijas 2003. gada 9. aprīļa atbildes 15. pielikumā.

maksājot atlīdzību 1,40 % apmērā gadā, sasniedz 1,66 % gadā, un tas pilnībā atbilst tirgus noteikumiem un atspoguļo "Helaba" un Hesenes federālās zemes sarunu rezultātus.

(53) Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju "Helaba" samaksātā atlīdzība no nodokļu viedokļa ir uzskatāma par uzņēmuma izdevumiem. Kā pašu kapitāls pasīvie ieguldījumi tiek uzlūkoti tikai banku uzraudzības maksātspējas aprēķinos, kamēr civillikuma un nodokļu likumdošanas nozīmē tie tiek pieņemti par svešu kapitālu.

(54) Vēl pie tam bankas plānotajai gada attīstībai bija nepieciešams [...] miljonu Vācijas marku liels pašu kapitāls, savukārt atbalsta kapitāla vērtība kā garantētajam pašu kapitālam no banku uzraudzības viedokļa pārsniedza [...] miljonus Vācijas marku. Saskaņā ar Vācijas pausto viedokli "Helaba" vienlaicīgi nebūtu varējusi pieņemt pasīvo ieguldījumu apmēram 2,5 miljardu Vācijas marku apjomā, jo šī summa segtu bankas vajadzību pēc pašu līdzekļiem vairāku gadu garumā; daudz lielāka iespēja ir, ka banka atkal būtu izmantojusi kapitāla tirgu. Neskatoties uz šiem banku "Helaba" apgrūtinošajiem iemesliem, puses nav vienojušās par atlaidi no atlīdzības 1,4 % apmērā. Tā vietā federālā zeme un "Helaba" kā par pārejas risinājumu vienojušās par pakāpenisku piekļuvi pasīvajam ieguldījumam un pakāpenisku atlīdzību (tā sauktais vairākpakāpju modelis). Tātad banka tiecās pēc tāda risinājuma, kas dotu tai iespēju atlīdzināt ieguldījumu tikai saskaņā ar tiem attīstības mērķiem, par kuriem panākta vienošanās ar ieguldījuma īpašnieku, un tikai tajā apjomā, kāds faktiski tiek izmantots riska aktīvu veidā. Taču šāds risinājums nav bijis pietiekami izdevīgs Hesenes federālajai zemei, un tāpēc tā nepieņem šādu risinājumu. Sarunu gaitā, lai izlīdzinātu pušu pretrunīgās intereses, tās vienojušās par ik gadu pieaugošām atlīdzināmām daļām (1999. gads: [...] miljoni Vācijas marku, 2000. gads: [...] miljardi Vācijas marku, 2001. gads: [...] miljardi Vācijas marku, 2002. gads: [...] miljardi Vācijas marku, 2003. gads: [...] Vācijas marku vai izmantojamā garantētā pašu kapitāla augšējā robeža). Šis tā saucamais vairākpakāpju modelis pirmajos gados paredzēja daudz straujāku pieaugumu, nekā būtu nepieciešams bankas plānotajai attīstībai. Tāpēc valde pieprasījusi direktoru padomes atļauju papildināt speciālos līdzekļus par [...] miljoniem Vācijas marku garantēto pašu līdzekļu nodrošināšanai, no kuriem tiktu finansēta atlīdzības starpība, lai ieguldījumu varētu apsaimniekot sabalansēti. Vācijas uzskata, ka bankas "pārdotēšana" ne vien nenodrošinātu kādas papildu priekšrocības, bet gan bez papildu speciālajiem līdzekļiem ievērojami pasliktinātu bankas peļņas rādītājus, jo atlīdzību par pakāpeniski pieaugošajām daļām no bāzes summas, kas netiktu segtas ar papildu darījumiem, nelīdzsvarotu nekādi ieņēmumi.

(55) Līdz ar to ik gadus pieaugošais atlīdzības maksājums, par ko puses vienojušās, no 2003. gada sasniegtu apmēram 33 miljonus Vācijas marku. Papildu atlīdzībai par pasīvo ieguldījumu bankai būtu jāsedz arī izsniegto kredītu refinansēšanas izdevumi.

(56) Tālāk Vācija detalizēti aprakstīja tirgus ekonomikas apstākļiem atbilstoša kapitāla investora pamatprincipu. No jurisdikcijas esot secināms, ka pakalpojuma un pretpakalpojuma atbilstība tirgus principiem esot vērtējama no investora viedokļa. Tāpēc esot pamats bažām, ka Komisija, kā tas norādīts procesa ierosināšanas lēmumā, vēlas galvenokārt no saņēmēja viedokļa pārbaudīt, vai "Helaba" nav saņēmusi ekonomiskas priekšrocības, kas nebūtu iedomājamas normālā tirgus situācijā.

(57) Tāpēc nebūtu pareizi, ja Komisija neatkarīgi no tā, vai tirgus ekonomikas apstākļiem atbilstošs kapitāla investors būtu vai nebūtu piekritis pakāpeniski pieaugošai atlīdzības novērtējuma bāzei, gribētu pārbaudīt, vai no neatlīdzinātās pasīvā ieguldījuma daļas "Helaba" saņemtu papildu priekšrocības (vispārējā maksātspējas reitinga uzlabošanās). Saskaņā ar "WestLB" lēmuma 327. piezīmi nebūtu pieļaujams, ka viss tiek novelts tikai uz uzņēmumu, kas saņēmis atbalstu ieguldījuma veidā. Saņēmēja iegūtā papildu priekšrocība esot bez jebkādas nozīmes, ja atbilstoši tirgus ekonomikas apstākļiem strādājošs kapitāla investors – jebkādu iemeslu dēļ – par to nepieprasītu papildu atlīdzību. Neviena kredītiestāde nebūtu bijusi gatava tūlītējai atlīdzībai par pilnu ieguldījuma summu, ja darījumu apjomu palielināšanai tai ir pieejamas tikai lēni palielinošas daļējas summas un arī atlikušās daļas nebūtu nekādā veidā izmantojamas. Hesenes federālā zeme tai piederošo dzīvokļu celtniecības speciālo kapitālu, neskatoties uz tā apjomu, vēlējās nesadalītu ieguldīt vienā kredītiestādē. Privāts investors šādā gadījumā nebūtu pastāvējis uz tūlītēju visa ieguldījuma atlīdzināšanu; tas notiktu tikai tad, ja viņš atrastu kredītiestādi, kam vai nu ļoti plaša apjoma darījumu paplašināšanās dēļ, vai arī, lai izlīdzinātu ievērojamus draudošus zaudējumus, būtu īpaša nepieciešamība pēc tik liela apjoma kapitāla pieplūduma. Šajā gadījumā tas tā nav bijis. "Helaba" nav guvusi nekādas priekšrocības no tām pasīvā ieguldījuma daļām, ko no uzraudzības viedokļa tā pirmajos gados nemaz nevarēja izmantot un pret kuru izmantošanu iebilda arī bankas īpašnieki.

(58) Saskaņā ar vienošanos par vairākpakāpju modeli, par kuru banka vienojās ar Hesenes federālo zemi, darījumu apjoma paplašināšanai "Helaba" izmantoja daļas, kuru apjoms sasniedza apmēram [...] miljonus Vācijas marku gadā, kā arī pieminētos speciālos līdzekļus apmēram [...] miljonu Vācijas marku apjomā gadā. Ekonomiski vairākpakāpju modelis atbildis laika ziņā sadalītai vairāku pasīvā ieguldījuma piesaistīšanai. No privātajām institūcijām piesaistītās summas līdz ar to esot salīdzināmas ar atsevišķo daļu summām. Tātad jau tāpēc vien esot iespējams runāt par normālu, tirgum atbilstošu situāciju. Federālā zeme par nesadalīta papildu kapitāla pieņemšanu, uz ko vispār ir bijusi gatava tikai "Helaba", ne vien nav varējusi pieprasīt atlīdzības uzrēķinu, bet sarunu rezultātā tai daudz lielākā mērā bija jāpieņem, ka atlīdzinātas tiks tikai pakāpeniski pieaugošas ieguldījuma daļas.

(59) Pilnīgi loģiski, ka atlīdzība par ieguldījumu galvojuma atlīdzības veidā nav veikta ieguldījuma papildu garantējošo funkciju dēļ, jo no uzraudzības viedokļa banka to netika izmantojusi darījumu apjoma paplašināšanai. No uzņēmējdarbības viedokļa nebūtu loģiski, ja kredītiestāde ar visaugstāko iespējamo maksātspējas novērtējumu visās reitingu aģentūrās kaut ko maksātu par papildu piesaistīto līdzekļu garantijas funkciju. Priekšnoteikumi, ar kādiem kredītiestāde varētu pieņemt svešu kapitālu, no tā neuzlabotos, tātad nepastāv nekādas priekšrocības naudas izteiksmē. Tātad kapitāla avots, kura interesēs viss kapitāls nesadalītā veidā ieguldīts bankā, nebūtu palīdzējis panākt vienošanos par garantijas funkcijas atlīdzību.

(60) Ierosināšanas lēmumā Komisijas pieminētās šaubas par kapitāla nepietiekamo likviditāti ir daļēji saistītas ar "WestLB" lēmuma metodiku, kas tomēr, ņemot vērā lietas būtiskās atšķirības, šajā gadījumā neesot izmantojama. Saskaņā ar Vācijas viedokli, šajā gadījumā no atlīdzības par citādi salīdzināmiem, bet likvīdiem pasīvajiem ieguldījumiem jāatskaita bruto, nevis tikai neto finansēšanas izmaksas, jo arī privātās kredītiestādēs atlīdzība par šo kredītiestāžu pieņemto pasīvo ieguldījumu likviditātes funkciju ir apliekama ar nodokļiem. Ja "Helaba" gadījumā no fiktīvas atlīdzības par likvīdu pasīvo ieguldījumu tiekot atskaitītas tikai neto refinansēšanas izmaksas, tāpat reāli samaksātas atlīdzības gadījumā attiecībā uz likvīdiem pasīvajiem ieguldījumiem būtu jārīkojas arī privātām kredītiestādēm. Pretējā gadījumā salīdzinājums būtu mākslīgs.

IV. IESAISTĪTO PUŠU VIEDOKLIS

1. *PRASĪBAS UZTURĒTĀJA BDB VIEDOKLIS*

(61) BdB uzskata, ka "Helaba" nav samaksājusi atbilstošu atlīdzību par pievienoto garantēto pašu kapitālu un līdz ar to ir saņēmusi valsts atbalstu.

(62) Savā 2003. gada 29. jūlija vēstulē par 2002. gada 13. novembrī ierosināto federālo banku lietu BdB pauž viedokli, ka jautājums par to, kāda atlīdzība ir uzskatāma par atbilstošu, atbildams ar tās metodikas palīdzību, ko Komisija izmantoja savā "WestLB" lēmumā.

(63) Līdz ar to vispirms nodrošinātais kapitāls būtu jāsalīdzina ar citiem pašu kapitāla instrumentiem. Tad būtu jānosaka minimālā atlīdzība, ko investors saņemtu par konkrēto investīciju federālās bankas pašu kapitālā. Beigās aprēķināmas piemaksas un atlaides kapitāla pārnešanas atšķirīgo iezīmju dēļ.

1.1. SALĪDZINĀJUMS AR CITIEM PAŠU KAPITĀLA INSTRUMENTIEM

(64) Pēc BdB sniegtajām ziņām gandrīz visām federālajām bankām, sākot no 1992. gada, bija nepieciešams jauns garantētais pašu kapitāls, lai nodrošinātu atbilstību ievērojami stingrākajām prasībām saskaņā ar jauno Direktīvu par maksātspēju. Nepaaugstinot kapitālu, federālajām bankām nāktos samazināt savu darījumu apjomus. BdB uzskata, ka no tā esot secināms, ka pievienoto kapitālu drīkstētu salīdzināt tikai ar tādiem pašu kapitāla instrumentiem, kas ieguldījuma gadā Vācijā bija atzīti un pieejami kā garantētais pašu kapitāls ("pirmās klases" kapitāls). Šī iemesla dēļ no salīdzinājuma vispār jāizslēdz prioritārās akcijas, kam nav balss tiesību, tiesības uz dalību peļņā un tā sauktās *Perpetual Preferred Shares*. Šie trīs pašu kapitāla instrumenti Vācijā netiek atzīti par garantēto pašu kapitālu, bet gan par papildinošo kapitālu ("otrās klases" kapitālu).

(65) Atbilstošajos kapitāla pārnešanas termiņos par garantēto pašu kapitālu Vācijā tika atzīts tikai pamatkapitāls un pasīvā līdzdalība uzņēmumā. BdB uzskata, ka "Helaba" vienīgā likumīgi pieejamā tiesiskā forma konkrētajai investīcijai bija tikai pamatkapitāls vai akciju pamatkapitāls. BdB gan neapstrīd minēto iestāžu faktiski veikto atzīšanu. Taču tā pārmet, ka šāda atzīšana nemaz nedrīkstēja notikt, jo konkrētais Hesenes federālās zemes pasīvais ieguldījums, par ko puses vienojās, nav ekonomiski un juridiski salīdzināms ar "normāliem" pasīvajiem ieguldījumiem, bet gan daudz vairāk pielīdzināms akciju pamatkapitālam vai pamatkapitālam. Ja nu šāda atzīšana faktiski tomēr ir notikusi, vismaz atlīdzībai par Hesenes federālās zemes pasīvo ieguldījumu būtu jāatbilst atlīdzībai par akciju pamatkapitālu vai pamatkapitālu, jo atbilstoši tirgus ekonomikas apstākļiem kapitāla investors akciju pamatkapitāla līdzības dēļ ar pamatkapitālu un konkrētu riska struktūru dēļ būtu šādu atlīdzību pieprasījis.

(66) Tāpat BdB, izmantojot veselu ringu kritēriju, analizē, kāpēc tā uzskata, ka Hesenes federālās zemes pasīvais ieguldījums ekonomiski un juridiski ir pielīdzināms pamatkapitālam nevis tirgū novērojamiem pasīvajiem ieguldījumiem.

(67) BdB atsaucas uz to, ka "normāliem" pasīvajiem ieguldījumiem būtu ierobežots laiks vai arī tos varētu atsaukt un saskaņā ar Bāzeles Banku uzraudzības komitejas pamatprincipiem tie nebūtu izmantojami pāri par garantētā pašu kapitāla 15 % robežu, turpretim Hesenes federālās zemes pasīvajam ieguldījumam ir noteikts neierobežots laiks un tiek pieļauta 15 % robežas pārsniegšana. Tāpat no vienošanās par pakāpeniskumu nav izdarāms secinājums par samazinātu investora risku, jo pievienotais kapitāls veido ievērojamu kopējā garantētā pašu kapitāla daļu, vietām pat lielāku par 50 %. Līdz ar to ievērojami lielāka ir

iespējamība, ka pievienotais kapitāls tiks izmantots zaudējumu gadījumā un tāpēc būtu jāmaksā arī augstāka riska prēmija. Papildus BdB atzīmē, ka no banku uzraudzības viedokļa pasīvais ieguldījums ir jāatzīst vienīgi par tā saukto *Lower-Tier-1* kapitālu, tāpēc saskaņā ar Bāzeles Banku uzraudzības komitejas 1998. gada "Sidnejas deklarāciju" tas drīkst veidot tikai 15 % no nepieciešamās garantētā pašu kapitāla kvotas. Līdz ar to pasīvā līdzdalības forma uzņēmumā nav izmantojama pie lieliem apjomiem, kas pārsniedz šo robežu. Galu galā Vācijas nosauktie "Deutsche Bank" *perpetuals* nav izmantojami kā mērogs atbilstošas atlīdzības noteikšanai, jo uz tiem visiem attiecas 15 % robeža, un līdz ar to 1998. gada beigās tie bankai "Helaba" nebija nekāda alternatīva.

(68) Papildus esot jāpatur arī prātā, ka federālā zeme savu ieguldījumu bankai piedāvā bez tiesībām uz atsaukumu, tātad uz neierobežotu laiku. Lai gan arī akcionārs nevar "uzteikt" savu akciju kapitālu, viņš tomēr drīkst sev piederošās akcijas pārdot un ieguldīt citur. Pat neņemot vērā atsevišķus tiesiskos formulējumus, šajā gadījumā nevarot runāt par šādām investora iespējām, jo jebkurā gadījumā praktiski nepastāvot tirgus šāda apjoma kapitāla-ieguldījumam uz neierobežotu laiku. Privāti kapitāla investori turpretim jebkurā gadījumā saglabātu sev iespēju ilgstošu negatīvu rezultātu gadījumā kapitālu atsaukt, lai ieguldītu rentablākā pasākumā. Ja privāts investors vispār būtu ar mieru piekrist riska kapitāla ieguldījuma nepārtrauktībai, tad tikai par atbilstoši augstu peļņu.

(69) Tāpēc šajā gadījumā izvēlētā kapitāla piesaistes forma esot uzskatāma par normālu investīciju pamatkapitālā, par kādu atbilstoši tirgus ekonomiskas apstākļiem strādājošs investors sagaidītu atbilstošu peļņu. Tāpēc nav pietiekami neierobežoto investīcijas laiku atlīdzināt tikai ar uzrēķinu, kas salīdzinoši atbilstu pamata peļņai par laika ziņā ierobežotu pasīvo ieguldījumu.

(70) Abās turpmākajās tabulās redzamas būtiskākās atšķirības starp "Helaba" "pasīvo ieguldījumu" un citām investīcijas veikšanas brīdī pieejamām pašu kapitāla formām:

	"Helaba" "pasīvais ieguldījums"	Pamatkapitāls	Pasīvā līdzdalība uzņēmumā	Priekš-rocības akcijas	Bezmaksas akcijas	*Preferred Shares*
Pieejamība Vācijas tirgū 1998. gadā	jā	jā	jā	jā	jā	jā
No banku uzraudzības viedokļa	Garantētais pašu kapitāls	Garantētais pašu kapitāls	Garantētais pašu kapitāls tikai ar pieņemtajiem noteikumiem un 15 % robežu	Papildu kapitāls	Papildus kapitāls ar īpašiem noteikumiem	Papildu kapitāls vai garantētais pašu kapitāls ar 15 % robežu

	Pamatkapitāls	"Helaba" "Pasīvais ieguldījums"	Pasīvā līdzdalība uzņēmumā
Izmantojamība pie lieliem apjomiem	jā	jā	nē
Neierobežots laiks	jā	jā	nē
Kapitāla investoram nav atsaukuma tiesību	jā	jā	jā
Dalība tekošajos zaudējumos	jā	jā	jā
Atmaksa maksātnespējas gadījumā pēc kreditoru prasībām	jā	jā Nepastāv iekšēja pakārtotība attiecībā pret pamatkapitālu	jā Atmaksa pirms pamatkapitāla

	Pamatkapitāls	"Helaba" "Pasīvais ieguldījums"	Pasīvā līdzdalība uzņēmumā
Atlīdzība no peļņas	jā	jā	jā
Nepastāv pēcmaksa atlīdzības neizmaksāšanas gadījumā	jā	jā	nē Iespējama kumulatīva pēcmaksa

1.2. ATVILKŠANA NO NODOKĻIEM

(71) BdB apšauba, ka Hesenes federālās zemes peļņas daļa ir atrēķināma no nodokļiem kā uzņēmuma izdevumi. Esot pamats domāt, ka ar šo pasīvo ieguldījumu Hesenes federālā zeme uzņemas ievērojamu uzņēmējdarbības risku. Par to līdzās lielajam ieguldītā kapitāla apjomam liecina arī ieguldījuma neatsaucamība. Šādu uzņēmējdarbības risku attaisno tā sauktās netipiskā pasīvā ieguldījuma uzņēmuma pastāvēšana, "pasīvā ieguldījuma" kvalificēšana no nodokļu viedokļa par kopējās uzņēmējdarbības pašu kapitālu un pasīvā uzņēmuma dalībnieku peļņas daļas kā "Helaba" uzņēmuma izdevumu neatskaitīšanu.

1.3. MINIMĀLĀ ATLĪDZĪBA PAR INVESTĪCIJU FEDERĀLĀS BANKAS PAMATKAPITĀLĀ

(72) BdB izklāsta, ka visas atbilstošas atlīdzības (peļņas) noteikšanas metodes par nodrošināto pašu kapitālu par pamatu pieņem bezriska peļņu un tajās ietilpst riska prēmija. Tās atvasināmas no šāda pamatprincipa:

Sagaidāmā peļņa no riskam pakļautas investīcijas

= bezriska peļņa + riska prēmija par riskam pakļautu investīciju

(73) Lai noteiktu bezriska peļņu, BdB kā piemērus min peļņu no ilglaicīgiem valsts aizņēmumiem, jo gadījumos ar valsts emitentu vērtspapīriem ar nemainīgu procentu likmi ir runa par ieguldījuma formu ar mazāko riska pakāpi vai vispār bez riska ([12]).

(74) Lai noteiktu riska prēmijas apjomu, BdB vispirms nosaka tā saukto tirgus riska prēmiju – starpību starp ilgtermiņa vidējo peļņu no akcijām un ilgtermiņa vidējo peļņu no valsts aizņēmumiem. Vācijas akciju tirgū BdB par pamatu ņem Štēles un Hartmonda [*Stehle – Hartmond*] pētījuma (1991.) datus, saskaņā ar kuriem ilglaicīga tirgus riska prēmija tiek noteikta 4,6 % apmērā.

([12]) Lai novērstu inflācijas ietekmi, katram ieguldījuma termiņam jānosaka peļņas likme ilgtermiņa valsts aizņēmumam, sākotnēji neņemot vērā prognozēto inflāciju. Lai tad novērtētu ilgtermiņa bezriska bāzes procentu likmi, "reālajai bāzes procentu likmei" novērtējuma brīdī jāpieskaita sagaidāmā ilgtermiņa vidējā inflācijas likme 3,60 % apmērā.

(75) Pēc tam BdB nosaka federālo banku beta vērtību, tas ir, banku individuālo riska prēmiju, ar kuru jāsaskaņo vispārējā tirgus riska prēmija. Beta vērtību BdB pie tam nosaka statistiski, izmantojot pašas informāciju, kas nozīmē, ka beta vērtības tiek noteiktas uz vēsturiska datu griezuma pamata. BdB secina, ka visu federālo banku visas beta vērtības visos aplūkotajos laika periodos ir lielākas par viens ([13]).

(76) Saskaņā ar BdB aprēķiniem, sagaidāmās minimālās atlīdzības apjoms par investīciju "Helaba" pamatkapitālā atbalsta līdzekļu ieguldīšanas brīdī 1998. gada 31. decembrī sasniedza 11,66 % gadā.

1.4. PIEMAKSAS UN ATVILKUMI, ŅEMOT VĒRĀ VEIKTĀ DARĪJUMA (TRANSAKCIJAS) ĪPATNĪBAS

(77) BdB izklāsta, ka Komisijas lēmumā par "WestLB" no minimālās atlīdzības 12 % apjomā atvilktā likme 4,2 % apmērā *Wfa* īpašuma trūkstošās likviditātes dēļ tikusi apstiprināta pirmās instances tiesā. Tātad nepastāvot nekādi iemesli šajos gadījumos atkāpties no šīs metodes; arī te esot jāpiemēro atvilkums likviditātes iemeslu dēļ. Atvilkuma apjomu trūkstošās likviditātes dēļ atbilstoši "WestLB" metodikai nosaka atbilstoši neto refinansēšanas izdevumiem (bruto refinansēšanas izdevumi mīnus pielietotā uzņēmumu nodokļa likme).

(78) Atvilkums par likviditāti "Helaba" gadījumā esot jāaprēķina, par pamatu ņemot bruto refinansēšanas likmi 6,57 % gadā (atbilstoši ilgtermiņa bezriska bāzes procentu likmei ieguldījuma veikšanas laikā 1998. gadā), tai piemērojot atbilstošo kopējo nodokļu likmi, lai saglabātu neto refinansēšanas likmi.

([13]) Salīdzinājumam BdB piedāvā arī teorētiskās beta vērtības saskaņā ar *Capital Asset Pricing Model* (CAPM), kas, kā secina BdB, praktiski neatšķiras no empīriski noteiktajām beta vērtībām.

(79) BdB uzskata, ka, salīdzinot ar "normālu investīciju pamatkapitālā", kapitāla pārnešanas darbībās kā risku paaugstinoši darbojās trīs aspekti: ārkārtīgi lielais investētā kapitāla apjoms, nenotikusī jaunu uzņēmuma daļu emisija un ar to saistītā nenotikusī jaunu balss tiesību veidošana, kā arī ieguldījuma zemā rīcībspēja, tas ir, iztrūkstošā iespēja investēto kapitālu jebkurā laikā atkal izņemt no uzņēmuma. Tāpēc BdB atbilstoši "WestLB" metodikai atzīst, ka attaisnojams uzrēķins ir vismaz 1,5 % apjomā gadā.

1.5. KAPITĀLA BĀZE UN ATLĪDZĪBAS DAĻAS

(80) Vispirms BdB uzsver, ka, aprēķinot atbilstošu atlīdzību "Helaba" gadījumā, par pamatu esot jāņem kopējā ieguldījuma vērtība, kas atzīta par garantēto pašu kapitālu tirgus darījumu garantēšanai, nevis tikai faktiski izmantotā vai izmantojamā daļa. To BdB pamato ar to, ka tirgus ekonomikas apstākļos strādājošs investors nepieņemtu sev pienākošās atlīdzības ierobežošanu līdz faktiski izmantotajai investīcijas daļai. Privātam investoram, kas uzņemas sava ieguldījuma zaudējumu risku, nav svarīgi, vai kredītiestāde pievienoto kapitālu faktiski izmanto darījumu apjomu palielināšanai. Daudz būtiskāk viņam būtu tas, ka viņš pats vairs nevar rīkoties ar ieguldītajiem līdzekļiem un līdz ar to nevar gūt paredzēto peļņu.

(81) Laikā no 1998. gada līdz 2002. gadam piemērotais atlīdzības aprēķins, par pamatu ņemot ik gadus pieaugošas daļas, kā atlaide par ieguldītā kapitāla nenotikušo "sadalīšanu" vai tāpēc, ka pievienotais kapitāls "en bloc" būtu izraisījis "Helaba" apgrūtinošas sekas, neesot pamatots. Arī tad, ja kapitāla piesaiste, iespējams, nav bijusi nepieciešama maksātspējas kritēriju izpildei, tā tomēr esot ievērojami palielinājusi "Helaba" pašu kapitāla bāzi un paplašinājusi bankas konkurētspēju. Investors, kas strādā tirgus ekonomikas apstākļos, būtu pieprasījis neierobežotu atlīdzību no pilnas ieguldījuma summas, kas atzīstama par garantēto pašu kapitālu.

(82) Komisijas "WestLB" lēmumā par pamatu pieņemtā galvojuma provīzija 0,3 % apmērā gadā, ko tā aprēķināja, salīdzinot kapitāla apjomu ar galvojumu, esot jāpalielina tai ieguldītā garantētā pašu kapitāla daļai, kas nav izmantojama tirgus darījumu garantēšanai.

(83) Par atlīdzības daļām atzīstama tikai tā sauktā "galvojuma provīzija", kā arī "piemaksa par nepārtrauktību". Patenta nodoklis, kas lielākoties attiecoties nevis uz federālo zemi, bet gan uz pašvaldību, neesot atlīdzības daļa. Tas ir likumīgi noteikts apgrūtinājums, kas neatkarīgi no iesaistīto pušu vēlmēm atbilst likumīgajai lietu kārtībai.

(84) Galu galā arī peļņa netiekot maksāta Hesenes federālajai zemei, bet – pēc kapitāla peļņas nodokļa atvilkšanas – "neto summas veidā – tiek pievienota speciālajiem līdzekļiem". Tā kā "Helaba" esot (vienīgā) speciālo līdzekļu īpašniece, tā peļņu izmaksājot pati sev. Privāts kapitāla avots šādu situāciju kā atlīdzību par veikto investīciju nepieņemtu.

2. *ZIEMEĻREINAS – VESTFĀLENES FEDERĀLĀS ZEMES UN "WESTLB" PIEBILDES*

(85) 2003. gada 30. oktobrī Vācijas nosūtītajā viedoklī par Komisijas 2002. gada 13. novembra lietas ierosināšanas lēmumu Ziemeļreinas – Vestfālenes federālā zeme un "WestLB" apstrīd, ka līdzekļu ieguldīšana federālajās bankās būtu pielīdzināma investīcijai pamatkapitālā. Gluži pretēji, jau kopš 1991. gada pasīvie ieguldījumi un tā sauktie *Perpetuals* tiekot atzīti par garantēto pašu kapitālu. Vēl pie tam atlīdzības apjoms ir atkarīgs nevis no banku uzraudzības atzinumiem, bet gan no konkrētās investīcijas riska profila. Tā kā īpašumi tiek segti pakāpeniski, riska struktūra ir drīzāk salīdzināma ar pasīvo ieguldījumu (*Stille Einlage*) vai tā sauktajiem *Perpetuals* nevis ar pamatkapitāla investīcijām.

(86) Attiecībā uz minimālās atlīdzības aprēķinu, investējot pamatkapitālā, no "WestLB" viedokļa nav metodisku iebildumu pret CAMP metodi. Taču BdB noteiktās beta vērtības, kas ievērojami pārsniedz 1, neesot piemērojamas. Par 1 lielāks beta faktors nozīmējot, ka uzņēmuma akcija uzrāda augstāku risku nekā kopējais tirgus. Taču, ņemot vērā tobrīd neapstrīdēto institūcijas slogu un galvotāja atbildību, investīciju risks federālajā bankā tomēr ir bijis ievērojami mazāks par kopējo tirgus līmeni.

(87) Papildus konkrētajā federālo banku gadījumā tas nozīmējot arī kļūdainu pievēršanos sagaidāmajai peļņai kapitāla ieguldīšanas brīdī federālajās bankās. Principā šāda pieeja būtu pamatota privāta investora gadījumā. Tādā gadījumā tas nozīmētu, ka par pamatu būtu jāņem 1991. gadā sagaidāmā peļņa. Taču tas, ka 2003. gadā investors saņemtu 1991. gadā prognozēto peļņu, kas ievērojami pārsniedz reāli sasniegto peļņas līmeni, esot pilnīgā pretrunā ar jebkuru ekonomikas realitāti. Ilgstoši shematiski piemērojot peļņas likmi apmēram 12 % apjomā, salīdzinot ar privātajiem konkurentiem, federālajām bankām tiktu nodarīti nepamatoti zaudējumi.

(88) Attiecībā uz atvilkumu pievienotā kapitāla zemās likviditātes dēļ "WestLB" un Ziemeļreinas – Vestfālenes federālā zeme ir vienotas pārliecībā, ka bezriska valsts aizņēmumu likme ir pilnībā jāatskaita no pamata peļņas. Kapitāla pārnešanas rezultātā federālās bankas nebūtu paaugstinājušas likviditāti. Esot ekonomiski nepamatoti šo likmi samazināt par nodokļu ietaupījumu, jo kapitāla tirgus instrumentu cenas nav atkarīgas no nodokļu situācijas.

Pretējā gadījumā atkarībā no situācijas nodokļu jomā viena kapitāla tirgus instrumenta cena būtu atšķirīga.

(89) No riska un līdz ar to atlīdzības samazinājuma viedokļa esot arī jāpatur prātā, ka ieguldīto kapitālu zemās likviditātes dēļ šī likviditāte arī nav pakļauta riskam, kam jāatspoguļojas atbilstošā atlaidē. Tāpat atlaide jāparedz arī tā sauktā īpašnieku efekta dēļ, jo investors, kas jau ir kāda uzņēmuma dalībnieks, papildu investīciju novērtē citādāk nekā jauns investors.

V. VĀCIJAS REAKCIJA UZ BDB PAUSTO VIEDOKLI

(90) Vācija uzskata, ka BdB neizdodas pierādīt, ka pasīvais ieguldījums ir pamatkapitāla investīcija, ne arī radīt bažas, ka atlīdzība, par ko puses vienojušās un ko saņēmusi Hesenes federālā zeme, būtu neatbilstoša ieguldītajiem līdzekļiem. Līdz ar to nav runas par atbalsta sniegšanu.

(91) Neesot nekāda pamatojuma atlīdzības apjoma noteikšanai izmantot "apkārtceļu" – atlīdzību par fiktīvu investīciju pamatkapitālā. Hesenes federālā zeme jau no pašiem pirmsākumiem savus dzīvokļu celtniecības atbalsta programmas līdzekļus ieguldījusi bankā pasīvā ieguldījuma veidā. Attiecībā uz šo ieguldījumu runa ir par juridiski, nodokļu ziņā un no banku uzraudzības viedokļa definētu finanšu instrumentu, kas pēc būtības atšķiras no tāda pamatkapitāla investīcijas, kādā federālā zeme vispār nebija ieinteresēta un kādu nevēlējās arī bankas īpašnieki.

(92) BdB, izvairoties pieminēt svarīgas atšķirības pamatkapitāla un pasīvā ieguldījuma pazīmēs, kā arī atsaucoties uz atšķirībām starp "normālu" pasīvo ieguldījumu un Hesenes federālās zemes veikto pasīvo ieguldījumu, kādu vispār neesot.

(93) BdB uzskata, ka pasīvās dalības termiņš būtu ierobežots vai arī to varētu atsaukt, un līdz ar to atbilstoši Bāzeles Banku uzraudzības komitejas pamatprincipiem tikai līdz 15 % no kopējā kredītiestādes garantētā pašu kapitāla tiktu atzīts par garantēto pašu kapitālu. Tā kā Hesenes federālās zemes bankas "Helaba" pasīvais ieguldījums tiekot nodrošināts uz neierobežotu laiku un neiekļaujoties 15 % robežās, tas neesot "normāls" Pasīvais ieguldījums, bet gan veidojot funkcionālu pamatkapitālu, un tāpēc atlīdzības aprēķināšanas gaitā neesot pamata runāt par citiem pasīvajiem ieguldījumiem vai citiem moderniem kapitāla instrumentiem, bet gan esot jārunā par pamatkapitāla investīciju.

(94) Šis BdB galvenais arguments esot nepietiekams vairāku iemeslu dēļ. Piemēram, ierobežots termiņš vai atsaukuma tiesības neesot ne juridiska, ne no banku uzraudzības viedokļa obligāta un nepieciešama pasīvas līdzdalības uzņēmumā būtiskā pazīme. Tieši tāpat pamatkapitālam nav obligāti jābūt laikā neierobežotam un neatsaucamam. Gluži pretēji, saskaņā ar Vācijas likumdošanu jebkura uzņēmējsabiedrība neatkarīgi no tās juridiskās formas var tikt nodibināta uz laiku vai arī var tikt noslēgta vienošanās par terminētu ieguldījumu, kas saskaņā ar Vācijas banku uzraudzības likumdošanu nav pretrunā ar atzīšanu par garantēto pašu kapitālu.

(95) Tāpat BdB noklusējot, ka 15 % robeža atzīšanai par garantēto pašu kapitālu saskaņā ar starptautiskajiem banku uzraudzības noteikumiem saskaņā ar Bāzeles Banku uzraudzības komitejas "Sidnejas deklarāciju" un tai atbilstošo Vācijas uzraugošo institūciju praksi neattiecas uz nepārtrauktajiem kapitāla instrumentiem, ko iespējams atsaukt vienīgi pēc emitenta ierosinājumu (un nevis pēc investora ierosinājuma). Piedevām, Vācijas banku uzraudzības institūciju praksē šobrīd tiekot pieņemts, ka arī ieguldījums ar vismaz 30 gadu termiņu un skaidrām investora atsaukuma tiesībām tiek nodrošināts kā "nepārtraukts" un līdz ar to uz to neattiecas prasība par 15 % robežu. Arī tas pierādot, ka atšķirība starp terminētu un neterminētu ieguldījumu nekādā gadījumā nav tik būtiska, kā to attēlojot BdB. Katrā ziņā, kas attiecas uz atbilstošu atlīdzību, tas nekādā veidā nepieļaujot un neattaisnojot pasīvā ieguldījuma atzīšanu par pamatkapitāla investīciju.

(96) Tikai dažus mēnešus pēc "Helaba" arī "Deutsche Bank" pieņēma "mūžīgu" ieguldījumu tā saukto *Perpetuals* veidā, pie tam kapitāla tirgū. Pretēji BdB apgalvojumam uz to saskaņā ar atbilstošu uzrādītu laikraksta ziņojumu neattiecas 15 % robeža, jo šajā gadījumā nav notikusi vienošanās par procentu likmes paaugstināšanu par to, ka banka neizmantos tai atļautās atsaukuma tiesības (nav punkta par tā saukto "*step-up*"). "Deutsche Bank" *perpetuals* tāpat neesot nekāda izņēmuma rakstura, jo turpmākajā laika periodā arī neskaitāmas citas kredītiestādes tirgū piesaistījušas "mūžīgos" ieguldījumus, ko Vācija uzskaitīja kā piemērus. Neviena pati emisija, kuras apjoms pie liela pieprasījuma, sasniedzot no 150 miljoniem euro līdz pāri par 2 miljardiem euro, nedodot pat ne aptuveni tādu peļņu kā pamatkapitāls; atlīdzība svārstoties starp 110 un 290 bāzes punktiem virs *Mid-Swaps*. Jau 1999. gadā tirgū atlīdzības apjoma noteikšanā neesot piešķirta izšķiroša nozīme ne tam, vai kapitāla instrumenti esot terminēti vai neterminēti, ne arī tam, vai uz emisijas ieņēmumiem attiecas vai neattiecas 15 % robeža.

(97) Arī BdB izlases kārtā piesauktie kritēriji, kam, no vienas puses, būtu jāpierāda pamatkapitāla un Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma līdzība un, no otras puses,

atšķirība starp šo pasīvo ieguldījumu un "normālu" pasīvo ieguldījumo, neesot pamatoti. BdB neņemot vērā ne pasīvā ieguldījuma apjomu, kāds saskaņā ar pušu vienošanos ir pieļaujams, ne arī pazīmes, kas ir būtiskas un obligātas, nošķirot pamatkapitālu un pasīvā kapitāla līdzdalību uzņēmumā.

(98) Pamatkapitāls nav "apliekams ar procentiem", bet gan nodrošina tiesības uz dividenžu izmaksu, kas ir ne vien atkarīgas no peļņas, bet galvenokārt līdzdalīgas peļņā. Turpretim atlīdzība par pasīvo ieguldījumu ir atkarīga tikai no peļņas. Tas, vai par pasīvo ieguldījumu tiek vai netiek paredzēta pēcmaksa, esot atkarīgs tikai no pušu panāktās vienošanās un nav uzskatāms par "normālas" pasīvās līdzdalības uzņēmumā noteicošu pazīmi. Vēl pie tam saskaņā ar [...] Kreditēšanas likuma 10. panta 4. punktu ir paredzēts nepārprotami definēts pasīvā ieguldījuma tipiskais pakārtotās pēcmaksas pienākums zaudējumu gadījumā. Priekšrocības kārtībā no nākotnes peļņas ieguldījums tiekot papildināts līdz sākotnējam līmenim ([14]).

(99) Apgalvojumu, ka liela apjoma ieguldījumu gadījumā izmantojams tikai ieguldījums pamatkapitālā, nevis "normāla" pasīva līdzdalība uzņēmumā, apgāžot to pasīvo ieguldījumu mērogs, ko privātās kredītiestādes kapitāla tirgū pieņēmušas gan 1998. – 1999. gadā, gan, pieņemot pašlaik. Tas sniedzoties līdz pat aptuveni 1 miljardam euro. Relatīvi skatoties, arī katrs pasīvais ieguldījums virs 15 % robežas tiekot atzīts par garantēto pašu kapitālu, ja vien tiekot ievēroti Bāzeles Banku uzraudzības komitejas priekšraksti un no tiem izrietošā Vācijas uzraugošo institūciju prakse.

(100) Šobrīd pierādījumu, ka 15 % robežu iespējams pārsniegt, piedāvājot arī viens no BdB biedriem – "Deutsche Bank" un tās 2003. gada 2. decembra kapitāla darījums. Runa esot par privāto investoru pasīvā kapitāla ieguldījumiem uz neierobežotu laiku (tā sauktie "*perpetual*"), un to kopējā vērtība sasniedzot 300 miljonus euro ([15]). Tas kārtējo reizi pierādot, cik likvīds un caurskatāms ir vācu banku pasīvā kapitāla ieguldījumu tirgus arī pie lieliem apjomiem. Šajā gadījumā puses vienojušās par galvojuma uzrēķinu 0,99 % apmērā, un tāpēc šis darījums ir vēl viens pierādījums tam, ka Hesenes federālās zemes un "Helaba" vienošanās par galvojuma atlīdzības noteikšanu par pasīvo ieguldījumu ir balstīta tirgus situācijā un ir tirgum atbilstoša.

(101) Pēc Komisijas pieprasījuma Vācija sagatavoja un iesniedza tabulas veida pārskatu par pasīvā īpašuma ieguldījumu un citu hibrīdu garantētā pašu kapitāla formu attīstību izvēlētās lielajās privātajās bankās laikā no 1998. gada līdz 2003. gadam. Kā uzskata Vācija, no tā ir skaidri secināms, ka un kādā apjomā minētās kredītiestādes pieņēmušas arī hibrīdus garantētos pašu kapitālus ārpus uzraudzības noteikumos definētās 15 % robežas, jo to īpatsvars kopējā garantētajā pašu kapitālā pārsniedz 15 % robežu ([+]):

	[A banka]			[B banka]			[C banka]		
	Hibrīdie garantētā pašu kapitāla instrumenti (no tiem pasīvais ieguldījums) (milj. euro)	Garantētais pašu kapitāls (milj. euro)	Hibrīdā garantētā pašu kapitāla īpatsvars (%)	Hibrīdie garantētā pašu kapitāla instrumenti (no tiem pasīvais ieguldījums) (milj. euro)	Garantētais pašu kapitāls (milj. euro)	Hibrīdā garantētā pašu kapitāla īpatsvars (%)	Hibrīdie garantētā pašu kapitāla instrumenti (no tiem pasīvais ieguldījums) (milj. euro)	Garantētais pašu kapitāls (milj. euro)	Hibrīdā garantētā pašu kapitāla īpatsvars (%) (*)
1998	612 (612)	15 978	4 %	—	10 623	—	614	13,0	5 %
1999	3 096 (713)	17 338	18 %	1 495	12 908	12 %	1 937	14,6	13 %
2000	3 275 (786)	21 575	15 %	1 574	12 046	13 %	2 014	21,3	9 %

([14]) [...] nozīmē: "[...]"

([15]) Skatīt laikraksta *Börsenzeitung* 2003. gada 7. novembra numuru un laikraksta *International Financial Review* 2003. gada 22. novembra numuru.

([+]) Pieminēto privāto lielo banku nosaukumi ir slepena informācija, un tabulā tās tiek apzīmētas kā A banka, B banka un C banka.

	[A banka]			[B banka]			[C banka]		
	Hibrīdie garantētā pašu kapitāla instrumenti (no tiem pasīvais ieguldījums) (milj. euro)	Garantētais pašu kapitāls (milj. euro)	Hibrīdā garantētā pašu kapitāla īpatsvars (%)	Hibrīdie garantētā pašu kapitāla instrumenti (no tiem pasīvais ieguldījums) (milj. euro)	Garantētais pašu kapitāls (milj. euro)	Hibrīdā garantētā pašu kapitāla īpatsvars (%)	Hibrīdie garantētā pašu kapitāla instrumenti (no tiem pasīvais ieguldījums) (milj. euro)	Garantētais pašu kapitāls (milj. euro)	Hibrīdā garantētā pašu kapitāla īpatsvars (%) (*)
2001	3 404 (811)	24 803	14 %	1 923	11 542	17 %	3 650	21,7	17 %
2002	2 973 (686)	22 742	13 %	1 732	8 572	20 %	4 164	19,1	22 %
2003	3 859 (**) (572)	21 618	18 %	1 561	7 339	21 %	4 076	14,4	28 %

(*) vadoties no pilnas ieskaitīšanas garantētajā pašu kapitālā

(**) ieskaitot kumulatīvās prioritārās akcijas pēc trasta sabiedrību rekonsolidācijas.

(102) Pretēji BdB viedoklim, gan Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma, gan kapitāla tirgū piesaistīta pasīvā ieguldījuma gadījumā maksātnespējas situācijā tas tiktu atmaksāts pirms pamatkapitāla, tātad – tam ir priekšroka attiecībā pret pamatkapitālu. Pretēji BdB viedoklim Hesenes federālā zeme, tāpat kā jebkurš cita pasīvā ieguldījuma investors uzņēmuma maksātnespējas gadījumā saņemtu bankrota kvotu, turpretim īpašnieks nesaņemtu neko, kas nozīmē samazinātu risku, salīdzinot ar pamatkapitālu.

(103) Pasīvā ieguldījuma uzņēmums būtiski atšķiras no pamatkapitāla ar to, ka pasīvā ieguldījuma uzņēmuma līdzīpašnieks nav līdzdalīgs uzņēmuma īpašumā un viņam nav arī balss tiesību. To, izklāstot savu viedokli, BdB noklusējot un vēl pieprasot par to uzrēķinu. Tas neatbilstot tirgus loģikai.

(104) BdB šaubas par to, ka atlīdzība ir apliekama ar nodokļiem, esot nepamatotas. Hesenes federālā zeme nav uzņēmusies ne līdzsabiedrībai nepieciešamo uzņēmēja risku, ne nepieciešamo uzņēmēja iniciatīvu. Tāpēc kā jebkurš tipisks pasīvā ieguldījuma uzņēmuma līdzīpašnieks Hesenes federālā zeme saskaņā ar līgumu par pasīvā ieguldījuma uzņēmuma dibināšanu ir līdzdalīgs tikai "Helaba" tekošajā peļņā un zaudējumos, bet ne tās rezervēs, tāpat arī ne uzņēmuma īpašumu darījumu vērtībā. Izbeidzot pasīvā ieguldījuma uzņēmuma darbību, tā saņemtu atpakaļ tikai savu ieguldījumu. Hesenes federālā zeme nav saņēmusi iespējas izmantot nevienas sabiedrības dalībnieka tiesības, kas atbilstu komandītsabiedrības dalībnieka balss tiesībām, kontroles tiesībām un iebildes tiesībām vai dalībnieka kontroles tiesībām atbilstoši Vācijas Federatīvās Republikas Civillikuma 716. panta 1. punktam. Pie tam Hesenes un Tīringenes federālo zemju valsts likums par kopējas banku krājkasu organizācijas veidošanu nepieļautu netipiska pasīvā ieguldījuma uzņēmuma līdzīpašnieka pieņemšanu. Līdz ar to, nepastāvot līdzsabiedrībai, arī finanšu dienesti atzītu Hesenes federālajai zemei samaksātās atlīdzības apliekamību ar nodokļiem.

(105) Arī par ietekmi uz bilanci viedokļi ir atšķirīgi. Pamatkapitāls tiek nodrošināts no bilances peļņas (aktīvu pārsvars pār pasīviem) ar pilnsapulces lēmumu. Turpretim Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma gadījumā atlīdzība samazinot bankas operatīvo peļņu, jo izraisa procentu pārpalikumu (atlīdzība ir daļa no procentu izdevumiem) un nav uzskatāma par peļņas izlietojumu, tātad par to nav nepieciešams dalībnieku pilnsapulces lēmums. Šāds pasīvā ieguldījuma obligātais atspoguļojuma veids bilancē ietekmē *Cost-Income-Ratio* un bilances pašu kapitāla rentabilitāti.

(106) Pretēji BdB viedoklim, tirgus ekonomikas apstākļos investors saņemamās atlīdzības apmēra noteikšanai pieņemtu summas ierobežojumu līdz faktiski darījumu attīstībai izmantotajiem līdzekļiem un par pārējo kapitāla daļu nepieprasītu atlīdzību 0,3 % apjomā, atsaucoties uz Komisijas lēmumu "WestLB" lietā. Ņemot vērā jau iepriekš izskaidroto "Helaba" ierobežoto nepieciešamību pēc papildu līdzekļiem, arī neviens cits investors sarunu gaitā nebūtu panācis labākus noteikumus kā Hesenes federālā zeme.

(107) Attiecībā uz atlīdzības atbilstību BdB argumentācija jau sākotnēji esot maldīga. Kā paraugu varētu izmantot tikai tās

atlīdzības, par kādām atbilstošajā laika posmā tirgū par salīdzināma lieluma investīcijām vienojušās citas kredītiestādes. Salīdzinot atlīdzību apjomus un spriežot par piemaksām vai atlaidēm no šīm atlīdzībām, būtu jāņem vērā dažādu pasīvā ieguldījumu veidu atšķirības un jo īpaši to piesaistošo kredītiestāžu kvalitāte, nevis jāsalīdzina ar atlīdzību par hipotētisku investīciju pamatkapitālā.

(108) Neatkarīgi no tā maldīgs esot arī BdB veiktais peļņas aprēķins no investīcijas pamatkapitālā. Aprēķinot beta vērtību, federālās bankas neesot salīdzināmas ar tā sauktajām kredītbankām, kuru sistemātiskais risks ir virs vidējā rādītāja. Daudz pareizāk būtu izmantot datus par skaidri definēto uz biržu orientēto banku grupu, tā sauktajām CDAX bankām. "Helaba" bilances summas lielu daļu veido komunālās, starpbanku un hipotēku prasības ar zemu riska pakāpi. Objektīvi novērtējot uzņēmumus, eksperts septiņām kredītiestādēm ar līdzīgu riska struktūru atkarībā no darījumu riska pakāpes, darījumu veida, klientu struktūras un uzņēmuma lieluma noteica vidējo beta faktoru [...] uz 1999. gada 1. janvāri, kas ir ievērojami mazāks par viens. Eksperts par pamatu pieņēmis ilgtermiņa tirgus peļņu 5,0 % apmērā un ilgtermiņa bezriska procentu likmi 6,0 % apmērā. Uz 1999. gada 1. janvāri tas veidojis pašu kapitāla izmaksu palielinājumu [...] % apmērā. BdB apgalvojums, ka "Helaba" pašu kapitāla peļņa uz 1998. gada 31. decembri sasniedza 11,66 %, esot balstīts uz pārāk palielinātu beta faktoru un uz, starp citu, novecojušiem vēsturiskajiem datiem. Pēdējos gadu desmitos procentu līmenis esot ievērojami mainījies, tāpēc BdB izklāsts par inflāciju un prognozēto inflāciju šajā aspektā esot pilnīgi nesaprotams.

(109) Tāpat arī atlīdzība, par ko puses vienojušās, par pasīvā ieguldījuma termiņu esot salīdzināma tikai ar mainīgo atbilstošo pamatkapitāla peļņu, nevis ar uzņēmuma pamatkapitāla peļņu investīcijas piesaistes brīdī. Nevienam bankas īpašniekam neviens nebūtu garantējis pašu kapitāla peļņu 1998. gada beigu līmenī, tā ignorējot peļņas svārstību risku.

(110) Neesot izprotams BdB viedoklis par refinansēšanas izmaksu atvilkuma apjomu. Uz neto refinansēšanas izmaksām plašāk atsaukties varētu tikai tad, ja no salīdzinājumam piesauktām atlīdzībām, ko privātas kredītiestādes maksā par kapitāla tirgū piesaistītiem salīdzināmiem pasīvajiem ieguldījumiem, tiktu atskaitīta teorētiskā vai efektīvā šo kredītiestāžu nodokļu kvota. Taču par kapitāla tirgū piesaistītiem ieguldījumiem regulāri tiekot uzrādīta nevis pilnā atlīdzība, bet gan tikai atlīdzības uzrēķins, kas dažādu ar procentiem apliekamu instrumentu un mantisko ieguldījumu gadījumā esot identisks galvojuma atlīdzībai. Līdz ar to varot tieši salīdzināt Hesenes federālās zemes par pasīvo ieguldījumu saņemto atlīdzību ar atlīdzībām, kas tiek maksātas tirgū. Apkārtceļš – fiktīva pilnā atlīdzība par fiktīvu skaidras naudas ieguldījumu, no kuras tad būtu jāatskaita refinansēšanas izdevumi – nav nepieciešams un tikai ievērojami palielina kvantitatīvā novērtējuma nedrošību, jo vairākās aprēķinu pakāpēs tiktu izmantoti pieņemti lielumi.

(111) Pretēji BdB viedoklim atlīdzībai neesot pamatoti nekādi papildu uzrēķini. Neesot empīrisku pierādījumu tam, ka tirgū par īpaši lielu ieguldījumu tiktu maksāta kāda piemaksa. Salīdzināmi privāto kredītiestāžu kapitāla piesaistes darījumi neļaujot secināt, ka ieguldījuma summu un atlīdzība ir saistīta. Vēl jo vairāk – federālajai zemei bijis jāpiekrīt izvirzītajam vairākpakāpju modelim, jo "Helaba" sākotnēji nav varējusi izmantot nesadalītos speciālos līdzekļus. Nevienam kapitāla avotam tirgū nebūtu izdevies ne vien uzreiz saņemt atlīdzību par pilnu investīcijas summu, bet vēl arī saņemt papildu piemaksu.

(112) Tāpat uz pasīvā ieguldījuma uzņēmumu nav attiecināms viedoklis, ka, investējot pamatkapitālā, papildu atlīdzības veidā būtu jākompensē neesošās balss tiesības. Jau likums paredz, ka pasīvā ieguldījuma uzņēmuma līdzīpašniekam nav balss tiesību, un tirgū pasīvā ieguldījuma uzņēmuma līdzīpašniekam "atteikšanās" no ietekmes iespējas netiek atlīdzināta.

(113) Principā gan esot pareizi, ka investors sava ieguldījuma iztrūkstošo rīcībspēju kompensē ar augstāku peļņu. Tāpat arī federālās zemes pasīvā ieguldījuma zemā ietekme salīdzinājumā ar labuma tiesību kapitālu tika ņemta vērā pirms transakcijas veikšanas. Tāpat puses esot ņēmušas vērā ieguldījuma nepārtrauktību, nosakot atlīdzības uzrēķinu 0,20 % apjomā gadā. Turpretim privāts investors būtu ņēmis vērā, ka šajā gadījumā tika meklēta iespēja ieguldīt nevis skaidru naudu, bet gan apjomīgus, nedalāmus speciālos līdzekļus ar konkrētu mērķi, ko iespējams veikt tikai mantiska ieguldījuma veidā. Ja BdB uzskata, ka šāda veida investīcijām tirgus praktiski neeksistē, tad tas attiecas ne vien un atkārtotiem ieguldījumiem (rīcībspēja), bet arī uz pirmreizēju ieguldījumu. Neesot arī pamatoti uzskatīt, ka privātais ieguldītājs šo iemeslu dēļ pieprasītu vai saņemtu vēl augstāku uzrēķinu nekā 0,20 % par ieguldījuma nepārtrauktību. To BdB arī neesot tuvāk ne paskaidrojusi, ne pamatojusi.

(114) Pētot tirgu, pretēji BdB viedoklim, esot jāņem vērā arī patenta nodokļa efekts. Pasīvos ieguldījumus kredītiestādēs galvenokārt veicot institucionāli ieguldītāji, kam pašiem būtu jāmaksā patenta nodoklis no saņemtās atlīdzības. Turpretim federālā zeme esot atbrīvota no patenta nodokļa, tāpēc piekristu atbilstoši mazākai atlīdzībai. Izlīdzinājumam no otras puses federālās zemes atbrīvojums no nodokļa izraisa bankai pienākumu maksāt patenta nodokli. Vai tas

tiek samaksāts federālajai zemei vai pašvaldībai, neesot svarīgi, tieši tāpat kā fakts, ka patenta nodoklis tiek aprēķināts no nodokļiem apliekamajiem ienākumiem, parasti ar to apliek atlīdzības saņēmēju, bet šajā gadījumā bankas ienākumus, kamēr vien banka vispār saņem ienākumus. Ja turpretim banka cieš zaudējumus, atkrīt ne vien patenta nodokļa maksājums, bet arī atlīdzības maksājums par ieguldījumu.

(115) Pretēji BdB apgalvojumam "Helaba" atlīdzību nemaksājot pati sev. Saskaņā ar Hesenes federālās zemes lēmumu atlikusī peļņa no speciālo līdzekļu ieguldījuma pēc nodokļu nomaksas netiekot ieskaitīta kopējā budžetā, bet gan tāpat tiek iezīmēta mērķa īstenošanai un izmantota atbalsta darījumu stiprināšanai. Tas esot jautājums par "Helaba" federālajai zemei samaksāto līdzekļu izlietojumu.

VI. PASĀKUMA ATZĪŠANA

1. *VALSTS ATBALSTS SASKAŅĀ AR EIROPAS KOPIENAS DIBINĀŠANAS LĪGUMA 87. PANTA 1. PUNKTU*

(116) Saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punktu, ja Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā nav noteikts citādi, valsts atbalsts vai ar valsts līdzekļiem nodrošināta palīdzība, kas noteiktu uzņēmumu vai ražošanas nozaru privileģēšanas ceļā kropļo vai draud kropļot konkurences situāciju, nav savienojama ar kopējā tirgus principiem, ja tā ietekmē darījumus starp dalībvalstīm.

1.1. VALSTS LĪDZEKĻI

(117) Izšķiroties par pasīvo ieguldījumu, Hesenes federālā zeme pieņēma lēmumu izmantot līdzekļu piesaistes metodi, kuras būtība ir sabiedriskā atbalsta līdzekļu ieguldīšana "Helaba" tās pašu kapitāla bāzes stiprināšanai un vienlaikus arī Hesenes federālās zemes papildu ieņēmumu ģenerēšanai. Neskatoties uz to, ka ieņēmumi no šī ieguldījuma arī turpmāk tiktu izmantoti atbalsta programmas mērķiem un līdz ar to kalpotu sabiedrības labuma mērķiem, kapitāls bija pieņemams no banku uzraudzības viedokļa un līdz ar to varēja tikt izmantots "Helaba", kas konkurē ar citām kredītiestādēm un garantiju mērķiem. Līdz ar to "Helaba" saņēma valsts līdzekļus.

1.2. PRIEKŠROCĪBAS NOTEIKTAM UZŅĒMUMA

(118) Lai pārbaudītu, vai valsts līdzekļu ieguldīšana vienā publiskā uzņēmumā ir uzskatāma par priekšrocību radīšanu šim uzņēmumam un līdz ar to valsts atbalstu tam Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta izpratnē, Komisija piemēro "tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investora" pamatprincipu. Šo pamatprincipu atzinusi un attīstījusi augstākā tiesu instance un pirmās instances tiesa vairākās lietās, jo īpaši ar šo lietu salīdzināmajā lēmumā par "WestLB" ([16]).

a) *Tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investora pamatprincips*

(119) Saskaņā ar šo pamatprincipu par viena uzņēmuma privileģēšanu nav uzskatāms fakts, kad kapitāla līdzekļi nonāk uzņēmuma rīcībā ar tādiem noteikumiem, "pie kādiem privāts kapitāla investors, kas strādā saskaņā ar normāliem tirgus ekonomikas noteikumiem, būtu gatavs piešķirt līdzekļus privātam uzņēmumam" ([17]). Turpretim par privileģēšanu Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta izpratnē var runāt tad, ja paredzētie atlīdzības noteikumi un/vai uzņēmuma finanšu situācija liecina, ka atbilstošā laika periodā nav sagaidāma normāla peļņa.

(120) Tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investora pamatprincips ir vienādi attiecināms uz visiem publiskajiem uzņēmumiem, un proti, neatkarīgi no tā, vai tie strādā ar peļņu vai zaudējumiem. Šo Komisijas viedokli "WestLB" spriedumā apstiprināja pirmās instances tiesa ([18]).

(121) Tātad šīs pārbaudes galvenais uzdevums ir noskaidrot, vai tirgus ekonomikai atbilstošs investors būtu ieguldījis "Helaba" kapitālu, kas uzrāda tādas pašas pazīmes kā Hesenes federālās zemes ieguldītie atbalsta līdzekļi, ar tādiem pašiem noteikumiem, jo īpaši attiecībā uz paredzēto peļņu no investīcijas.

b) *Ieguldītā kapitāla tiesiskais un ekonomiskais novērtējums*

(122) Hesenes federālā zeme 1998. gada 31. decembrī pasīvā ieguldījuma veidā ieguldīja bankā "Helaba" atbalsta līdzekļus ar nominālo federālās zemes daļas aizdevuma vērtību 6,026 miljardu Vācijas marku (3,081 miljardi euro) un ekspertu atzītu skaidrās naudas vērtību 2,473 miljardu Vācijas marku (1,264 miljardi euro) apjomā. *BAKred* to pilnā apjomā no uzraudzības viedokļa atzina par bāzes pašu līdzekļiem, kā norādīts iepriekš. Atbalsta programmas darījumiem ik gadus bija nepieciešama tikai neliela ieguldījuma daļa mainīgas summas apjomā. Šī bilancē iekļautā pasīvā ieguldījuma daļa pildīja vienīgi bankas "Helaba" garantijas funkciju. Lielākā atlikusī daļa bankai "Helaba" bija pieejama, lai nodrošinātu vai paplašinātu savus tirgus darījumus.

(123) Saskaņā ar savu rīcību "WestLB" lietā Komisija nosaka atbilstošu atlīdzību par pievienoto atbalsta kapitālu, ņemot vērā tā komerciālo izmantojamību bankai. Kā iepriekš

([16]) Spriedums saistītajās lietās T-228/99 un T-233/99.

([17]) Komisijas paziņojums dalībvalstīm: Eiropas Kopienas līguma 92. un 93. panta un Komisijas Direktīvas 80/723/EEK par dalībvalstu un publisku uzņēmumu finansiālo attiecību pārskatāmību 5. panta, OV C 307, 13.11.1993., 3. lpp, skatīt Nr. 11., izmantojums. Šajā paziņojumā gan ir runa vienīgi par pārstrādājošo rūpniecību, taču pamatprincips bez šaubām tāpat attiecas arī uz visām pārējām tautsaimniecības nozarēm. Attiecībā uz finanšu pakalpojumiem tas apstiprināts veselā virknē Komisijas lēmumu, piemēram, *Crédit Lyonnais* lietā (OV L 221, 8.8.1998., 28. lpp.) un GAN lietā (OV L 78, 16.3.1998., 1. lpp.).

([18]) "WestLB" spriedums, 206) apsvērums un turpmākie.

paskaidrots, lai noteiktu tirgum atbilstošu atlīdzības apjomu, šajā gadījumā par pamatu tiek ņemts atlīdzības apjoms, ko atbilstoši tirgus ekonomikai strādājošs kapitāla investors pieprasītu, nodrošinot bankai pašu kapitālu šādā formā.

(124) Prasības uzturētājs šajā sakarā norāda, ka bankai "Helaba" piešķirtā kapitāla gadījumā, tāpat kā *WfA* īpašuma ieguldījuma gadījumā bankai "WestLB", ir runa par investīciju, kas pielīdzināma investīcijai pamatkapitālā. Savukārt Vācija apstrīd šī ieguldījuma līdzību investīcijai pamatkapitālā. Kapitāls esot uzskatāms par pasīvo ieguldījumu, kas ietekmē arī atlīdzības apjomu.

(125) Vācija, "Helaba" un prasības uzturētājs atzīst, ka Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma atbalsta programmas kapitāls veido garantēto pašu kapitālu. Piesaistījumu mērķim BAKred atzinusi par garantēto pašu kapitālu ("pirmās klases kapitālu"), tāpēc arī to drīkst salīdzināt tikai ar tiem pašu kapitāla instrumentiem, kas Vācijā bija atzīti garantētā pašu kapitāla ieguldījuma veikšanas gadā un ieguldījuma veikšanas brīdī bija pieejami "Helaba" tādā apjomā, kas ievērojami pārsniedza garantētā pašu kapitāla 15 % robežu.

(126) Tiktāl Komisija piekrīt lietā iesaistīto pušu izklāstam. Jau savā 1999.gada lēmumā "WestLB" lietā Komisija skaidri norādīja, ka tāpat par garantēto pašu kapitālu atzītā *WfA* īpašuma salīdzinājums ar kapitāla instrumentiem, kas ir izmantojami vienīgi kā papildu kapitāls, piemēram, tiesības uz līdzdalību peļņā akcijas un prioritārās akcijas bez balss tiesībām, nevar kalpot par pamatu, lai noteiktu atbilstošu atlīdzību par ieguldīto kapitālu (Lēmums 2000/392/EK, 199 apsvērums). Garantēto pašu kapitālu uzņēmums var izmantot labāk, jo tas var nodrošināt papildus pašu līdzekļus (piemēram, bezmaksas akcijas) līdz tādai pašai vērtībai, lai tādejādi paplašinātu pašu līdzekļu bāzi. Priekšnoteikums atzīšanai par bāzes pašu līdzekļiem ir pievienotā kapitāla paaugstināta riska ekspozīcija, kas atspoguļojas arī palielinātā tirgum raksturīgā atlīdzībā par šiem instrumentiem. Līdz ar to jau sākotnēji ir izslēdzama salīdzināšanas iespēja ar tā sauktajiem papildu līdzekļiem, kas tikai ierobežotā apjomā ir pieejami darījumu paplašināšanai.

(127) BdB uzskata, ka "Helaba" konkrētās investīcijas īstenošanai likumīgi bija pieejama vienīgi pamatkapitāla vai akciju pamatkapitāla tiesiskā forma. Kā uzskata Vācija, tāpat bija izmantojama arī pasīvā ieguldījuma tiesiskā forma ar neierobežotu termiņu (*perpetual*), kas atbilda Kreditēšanas likuma 10. panta 4. punkta un vienlaikus arī Bāzeles Starptautiskās bankas Banku uzraudzības komitejas "Sidnejas deklarācijas" prasībām, kas savukārt noteica Vācijas banku uzraudzības institūcijas *BAKred* lēmumu pieņemšanas praksi. Tāpēc Hesenes federālās zemes un "Helaba" vienošanās priekšmets bija pasīvā ieguldījuma tiesiskā forma ar neierobežotu termiņu, ko par tādu atzina arī atbildīgā banku uzraudzības institūcija *BAKred* un atbildīgā nodokļu iekasēšanas institūcija.

(128) Komisijas uzskata, ka Vācija pietiekami pamatoja to, ka BdB izteikumi nav pamatoti. BdB pamatoja to, ka Hesenes federālās zemes pasīvais ieguldījums esot "normāla" pasīvā ieguldījuma formas izkropļojums. No ekonomiskā viedokļa šis pasīvais ieguldījums uzrādot tik daudz un tāda veida līdzības ar pamatkapitālu, ka investors būtu pieprasījis tādu procentuālu atlīdzību, kas atbilstu investīcijai pamatkapitālā.

(129) Komisija sākotnēji pieņem zināšanai, ka pasīvais ieguldījums nepārprotami par tādu tika atzīts no Hesenes federālās zemes un "Helaba" puses, kā arī no atbildīgās Vācijas institūcijas. Lai varētu uzskatīt, ka noticis formas izkropļojums, būtu jābūt neapšaubāmi skaidram, ka Vācijas atbildīgās iestādes Hesenes federālās zemes pasīvo ieguldījumu par tādu atzinušas nepareizi. Taču par to nekas neliecina. Komisija piekrīt Vācijas viedoklim par to, ka terminēts ieguldījuma laiks vai pasīvā ieguldījuma atsaukuma tiesības ne juridiski, ne arī no banku uzraudzības viedokļa nav nepieciešamas pazīmes, lai pasīvais ieguldījums tiktu atzīts par garantēto pašu kapitālu Kreditēšanas likuma 10. panta 4. punkta nozīmē. Tālāk Komisija Bāzeles Banku uzraudzības komitejas 1998. gada oktobra "Sidnejas deklarāciju" interpretē tādējādi, ka jo īpaši laikā ierobežotu jaunu kapitāla instrumentu atzīšanai par garantēto pašu kapitālu tā nosaka vienīgi 15 % robežu. Taču no tā nav apgriezti secināms, ka nepārtraukti jauni kapitāla instrumenti vispār nevarētu tikt atzīti par garantēto pašu kapitālu vai arī tie iekļaujas šajā robežā. Par nepārtrauktu jaunu kapitāla instrumentu izmantošanas iespēju garantētā pašu kapitāla veidā, kas pārsniedz 15 % robežu, starp citu, liecina arī pēdējo gadu privāto banku prakse, kā izsmeļoši pierādījusi Vācija.

(130) Arī BdB izlases veidā piesauktos kritērijus Komisija neuzskata par pietiekami pamatotiem. No riska analīzes viedokļa Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma tips drīzāk ir salīdzināms ar "normālu" pasīvo ieguldījumu, nevis ar investīciju pamatkapitālā. Arī šajā ziņā Komisija piekrīt Vācijas izteiktajam viedoklim.

(131) Šajā jautājumā Komisija uzskata par būtisku to, ka gan Hesenes federālās zemes pasīvais ieguldījums, gan citi kapitāla tirgū veiktie "normālie", tas ir, terminētie pasīvie ieguldījumi maksātnespējas gadījumā ir sedzami pirms pamatkapitāla, līdz ar to investors saņem bankrota kvotu, kamēr pamatkapitāla investīcijas gadījumā nesaņem neko. Uzrādot juridisku apliecinājumu, Vācija pierādīja, ka saskaņā ar līguma noteikumiem Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma prasība visā tā termiņa laikā, ja tā apjomu nebūs samazinājuši zaudējumi vai arī tas nebūs izlietots, bankas maksātnespējas vai likvidācijas gadījumā no iespējamiem atlikušajiem līdzekļiem tiktu segta pirmām kārtām – pirms pamatkapitāla.

(132) Pie tam – kamēr vien uzņēmums necieš zaudējumus – gan Hesenes federālā zeme, gan terminēta pasīvā ieguldījuma

investors saņem visu atlīdzību, par ko puses vienojušās, turpretim investējot pamatkapitālā, investoram ir tiesības tikai uz peļņas daļai atbilstošu dividenžu maksājumu. Arī šajā ziņā Kreditēšanas likuma 10. panta 4. punkta izpratnē Hesenes federālās zemes pasīvais ieguldījums ir tipisks pasīvais ieguldījums.

(133) Tāpat nepietiekams ir arī BdB iebildums, ka pasīvais ieguldījums ir pielīdzināms investīcijai pamatkapitālā jau tāpēc vien, ka ilgterminā tas izraisījis "Helaba" garantētā pašu kapitāla pieaugumu par gandrīz 50 %. Te vispirms jāatgādina par vairākpakāpju modeli, par kuru Hesenes federālā zeme un "Helaba" vienojās un saskaņā ar kuru laikā no 1999. gada līdz 2000. gadam bankai "Helaba" faktiski pamatdarbības darījumu segšanai ir pieejama tikai ik gadus pieaugoša izmantojamā garantētā pašu kapitāla daļa. Pie tam šajā jautājumā Komisija nepārprotami norāda, ka arī "WestLB" gadījumā piesaistītā kapitāla lielais apjoms bija tikai pazīme, bet ne izšķirošs apstāklis, lai atzītu līdzību ar pamatkapitālu. "WestLB" Lēmumā 2000/392/EK, kā arī atjaunotajā 2004. gada 20. oktobra lēmumā Komisija, aplūkojot situāciju kopumā, ir nonākusi pie secinājuma, ka dominē apspriežamās transakcijas līdzība ar investīciju pamatkapitālā. Svarīgs aspekts minētajā gadījumā, piemēram, ir apstāklis, ka *WfA* līdzekļi, līdzīgi kā pamatkapitāls, bija pilnībā pakļauti pilnam zaudējumu riskam maksātnespējas vai likvidācijas gadījumā. Papildus "WestLB" lietā Komisija ņēma vērā arī to, ka *WfA* līdzekļu ieguldīšanas brīdī 1991. gadā – citādāk nekā 1998. gada Hesenes federālās zemes veiktā pasīvā ieguldījuma laikā bankā "Helaba"– hibrīdu kapitāla instrumentu tirgus Vācijā vēl nebija attīstījies, un tāda kredītiestāde kā "WestLB" atbilstoša apjoma garantēto pašu kapitālu tirgū būtu varējusi piesaistīt tikai pamatkapitāla formā. Šajā aplūkotajā gadījumā "Helaba" prognozēto vajadzību pēc kapitāla laikā no 1998. līdz 2002. gadam bez problēmām būtu varējusi nosegt, piesaistot laika ziņā sadalītus, vairākus apjoma ziņā mazākus pasīvos ieguldījumus no dažādiem tirgus institucionāliem investoriem.

(134) Vēl BdB norāda, ka pēc Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma ieguldīšanas "Helaba" pamatkapitāla buferis samazinājās līdz vairs tikai 50 %, turpretim privātajām kredītiestādēm garantētā pašu kapitāla hibrīdo instrumentu īpatsvars ir mazāks par 20 %, un līdz ar to šo kredītiestāžu pamatkapitāla buferis ir lielāks par 80 %. Kā uzskata BdB, institucionāls investors, ņemot vērā lielo procentuālo īpatsvaru "Helaba" garantētajā pašu kapitālā, nebūtu piekritis līdzīgam ieguldījumam. Vācija apstiprināja, ka pasīvā ieguldījuma īpatsvars garantētajā pašu kapitālā 2003. gadā, tātad pēc tam, kad bija sasniegta vairākpakāpju modeļa pēdējā pakāpe, veidoja [...] %, savukārt visu pasīvo ieguldījumu (tas ir, ne tikai Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma īpatsvars) 2003. gadā veidoja [...] %. Taču Komisija uzskata, ka no tā nevar secināt, ka institucionāls investors nebūtu veicis salīdzināmu pasīvo ieguldījumu šajā bankā, ņemot vērā lielo kopējā pašu kapitāla daļu, ko šis pasīvais ieguldījums veido. Vācija varēja pierādīt, ka federālās bankas principā daudz vairāk izmanto pasīvos ieguldījumus ārpus 15 % robežas kā garantētā pašu kapitāla nodrošināšanas instrumentu, un proti, galvenokārt no galvotāju, kā arī trešo pušu investīciju puses. Saskaņā ar Vācijas sniegtajiem datiem pasīvo ieguldījumu īpatsvars [...] ([i]) 2003. gadā sasniedza 72 %, [...] ([ii]) i – 39 %, [...] ([iii]) ii – 33 %, [...] ([iv]) v – 39 % un [...] ([v]) – 42 % ([19]). Augstais hibrīdo instrumentu līmenis izskaidrojams ar to, ka federālajām bankām to publiski tiesiskās struktūras dēļ ir liegta iespēja piesaistīt kapitālu akciju tirgos. Tāpat šķiet, ka federālajās bankās investori ir drīzāk gatavi samierināties ar mazāku pamatkapitāla buferi, jo citādas darījumu organizācijas un ar to saistītās samazinātās kredītiestādes riska struktūras dēļ kapitāls ir pakļauts mazākam kopējam riskam. Vismaz attiecībā uz "Helaba", kas arī minēto federālo banku grupā jāizceļ kā kredītiestāde ar salīdzinoši mazāku riska pakāpi, Komisija nevar izslēgt iespēju, ka neskatoties uz pamatkapitāla buferi (tikai) aptuveni 50 % apmērā, institucionāls investors būtu ieguldījis salīdzināmu investīciju "Helaba" pasīvā ieguldījuma formā.

(135) Komisija detalizētāk pārbaudīja, kādā veidā ieguldījuma nepārtrauktība, tātad apstāklis, ka tas ir neterminēts un neatsaucams no Hesenes federālās zemes puses, ietekmē šeit veicamo riska analīzi.

(136) BdB apgalvo, ka kapitāla tirgū neeksistēja neterminēti hibrīdie instrumenti. Institucionālie investori esot principā gatavi piekrist tikai hibrīdiem pašu kapitāla instrumentiem, kas ir laikā ierobežoti, vai arī tādiem instrumentiem, no kuriem var sagaidīt atdevi, paaugstinoties tā sauktajam *Step-up*, vai arī noteiktā laika brīdī pārveidojot šo instrumentu citā ieguldījuma veidā. *Step-up* noteikumi šajā gadījumā kalpotu emitentiem kā spēcīgs ekonomiskais stimuls atmaksāt pasīvo ieguldījumu. *De facto* ar *Step-up* klauzulu *perpetual* ieguldījums faktiski tiek pārveidots par instrumentu ar precīzi noteiktu beigu termiņu. Parasti jaunus garantētā pašu kapitāla instrumentus izmantojot tikai privātie ieguldītāji.

(137) Vācija un "Helaba" uz to iebilda, ka arī *perpetuals* ar *Step-up* gadījumos investoriem jārēķinās, ka, pretēji iespējamām prognozēm, *Step-up* klauzulas spēkā stāšanās brīdī nebūs

([i]) Slepena informācija, šeit apzīmēta kā I banka
([ii]) Slepena informācija, šeit apzīmēta kā II banka
([iii]) Slepena informācija, šeit apzīmēta kā III banka
([iv]) Slepena informācija, šeit apzīmēta kā IV banka
([v]) Slepena informācija, šeit apzīmēta kā V banka
([19]) Federālās valdības 2004. gada 1. oktobra paziņojums, 16. lpp.

iespējama "termiņam atbilstoša" atmaksa, tāpēc pastāvēs nepārtrauktības risks. Šī situācija, pirmkārt, saistīta ar to, ka "atsaukuma tiesības" pieder vienīgi emitentam, un, otrkārt, termiņiem atbilstošas atmaksas iespēja saistīta ar emitenta ekonomisko situāciju, sākot darboties *Step-up* klauzulai, un, treškārt, uzraudzības iestādēm ir jāpiekrīt atsaukumam, pie kam piekrišana ir iespējama tikai tad, ja emitentam atsaukuma brīdī ir no uzraudzības viedokļa pietiekams pašu kapitāla apjoms vai arī tas veic tirgū aizstājošas darbības. Arī ar piemēriem tika pamatots, ka arī institucionālie investori izmanto hibrīdus instrumentus ar neierobežotu darbības laiku un bez *Step-up*, pie kam Vācija atgādināja pakārtoto un neterminēto *Air Canada* 1987. gadā veikto aizņēmumu, kam, kā Komisija pārliecinājās, tiešām nebija noteikta *Step-up* kārtība. Tāpat Vācija pamatoja, ka atsaukuma tiesību pastāvēšana gan tiek ņemta vērā, nosakot cenas, taču atlīdzības apjoms nav liels.

(138) Komisijai, spriežot par šo gadījumu, ņēma vērā apstākli, ka ieguldījuma nepārtrauktība šajā gadījumā galvenokārt attiecas uz investora risku nespēt izmantot procentu likmju kāpumu tirgū, jo, no vienas puses investoram nav atsaukuma tiesību un, no otras puses, tas nevar paļauties uz *Step-up* klauzulu. Taču ieguldījuma nepārtrauktība neietekmē zaudējumu risku maksātnespējas vai likvidācijas gadījumā. Šo iemeslu dēļ un, ņemot vērā Vācijas iesniegto tirgus aprakstu, Komisija ir secinājusi, ka šajā gadījumā arī ieguldījuma neierobežotais termiņš neattaisno aplūkojamā objekta "pasīvā ieguldījuma" maiņu uz "pamatkapitālu". Taču Komisija vēlāk pārbaudīs rūpīgāk, vai nepārtrauktības dēļ par pasīvo ieguldījumu tirgū būtu jāveic pieņemtās atlīdzības uzrēķins.

(139) Ir skaidri secināms, ka "Helaba" gadījumā līdzekļu ieguldījums neapšaubāmi tika veikts pasīvā ieguldījuma tiesiskajā formā, kas uzrāda daudz vairāk līdzību ar citiem pasīvajiem ieguldījumiem nekā ar pamatkapitālu. Tāpēc Komisija uzskata, ka nav pietiekama pamata domāt, ka, izkropļojot pasīvā ieguldījuma tiesisko formu, ir tikuši piesaistīti līdzekļi, kas patiesībā no ekonomikas viedokļa veido pamatkapitālu. Tātad izejas punkts atlīdzības aprēķināšanai par izpētāmo kapitāla instrumentu ir "normāli", tas ir, terminēti pasīvie ieguldījumi tirgum tipiskā apjomā, kuru atlīdzībai arī, iespējams, pieskaitāms uzrēķins. Tāpēc nav pamata runāt par BdB apgalvojumiem par pamatkapitālam atbilstošu atlīdzību.

c) ***Noteicošās kapitāla bāzes atlīdzības noteikumi***

Noteicošā kapitāla bāze

(140) Lai noteiktu atlīdzināmā kapitāla bāzi, Komisija vispirms nodala kredītiestādes uzņēmējdarbības vajadzībām pašu kapitāla veidā nodrošināto atbalsta līdzekļu tā saukto darījumu paplašināšanas funkciju un (tīro) tā saukto galvojuma funkciju.

(141) Ar tā saukto kapitāla darījumu paplašināšanas funkciju ir jāsaprot darījumu iespēju paplašināšanu ar riska aktīviem, uzraudzības institūcijām atzīstot bankas papildus pašu kapitālu. Izejas punkts tirgū pieņemtas atlīdzības noteikšanai ir atlīdzība, ko privāts kapitāla investors, kas nodrošina kādai bankai pašu kapitāla līdzekļus, pieprasītu konkrētajā situācijā. Taču, ja nodrošinātais kapitāls bankas bilancē ir iekļauts kā pašu kapitāls, taču to kā pašu kapitālu neatzīst uzraugošās institūcijas vai arī tas paredzēts atbalsta pasākumu garantēšanai, vai citu iemeslu dēļ nav izmantojams tirgus darījumos, tas nav izmantojams darījumu paplašināšanai. Taču kapitālam ir nozīme ne vien no uzraudzības viedokļa. Tā kā kredītiestādes kreditoriem tas ir pieejams vismaz garantiju mērķiem (tā sauktā galvojuma funkcija), kapitāla ekonomisko funkciju tomēr var salīdzināt ar galvojumu vai garantiju. Bilancē iekļautais pašu kapitāla apjoms bankas naudas devējiem dod ieskatu par bankas maksātspēju, tātad tas var atstāt ietekmi uz nosacījumiem, ar kādiem banka var piesaistīt svešu kapitālu. Tirgū pieņemtā atlīdzība par tā saukto kapitāla galvojuma funkciju nosakāma atkarībā no atlīdzības, ko privāts garantiju devējs (galvotājs) konkrētajā situācijā pieprasītu tāda lieluma un riska struktūras kredītiestādei, kāda ir "Helaba".

(142) Tātad, lai pilnā mērā noteiktu konkrētu atlīdzības apjomu par pasīvo ieguldījumu, kas atzīts par garantēto pašu kapitālu, tas jāsadala divās atšķirīgās kapitāla bāzēs. Kapitāla bāze, kas bija "Helaba" rīcībā tirgus darījumu segšanai, jāatlīdzina tā, kā par pasīvo ieguldījumu ar tādām pašām īpašībām konkrētajā situācijā to loģiski pieprasītu tirgus ekonomikai atbilstošs kapitāla investors. Kapitāla bāze, kas nebija izmantojama "Helaba" tirgus darījumiem, ir jāatlīdzina tā, kā tirgus ekonomikai atbilstošs kapitāla investors to loģiski pieprasītu konkrētajā situācijā.

Kapitāla bāze, kas bija pieejama "Helaba" tirgus darījumu segšanai

(143) Komisija ir pilnīgi pārliecināta, ka, nosakot atbilstošu atlīdzību, nav nozīmes tam, kādā apjomā faktiski tika izmantots pieejamais kapitāls. Vienīgā nozīme ir kapitāla izmantošanas *iespējai*, paplašinot darījumus. Arī privāts kapitāla investors neapmierinātos ar atlīdzību, kas atkarīga no izmantotā kapitāla apjoma. Šai ziņā Komisija piekrīt BdB viedoklim, kas norādīja, ka tirgus ekonomikai atbilstošam kapitāla investoram, kas uzņemas sava ieguldījuma zaudējumu risku, nav svarīgi, vai kredītiestāde pievienoto kapitālu faktiski izmanto vai neizmanto darījumu paplašināšanai. Principā BdB pareizi norāda, ka tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investoram vienīgā nozīme ir tam, ka viņš pats ar ieguldītajiem līdzekļiem vairs nevar veikt darījumus un tātad nevar gūt atbilstošu peļņu. Uzskatāmības dēļ var minēt piemēru ar dzīvokļa izīrēšanu:

izīrētājs pieprasīs īres maksu arī tajā gadījumā, ja īrnieks jebkādu iemeslu dēļ dzīvoklī nedzīvo, jo, izīrējot dzīvokli, izīrētājs liedz sev iespēju izīrēt dzīvokli kādam citam, pie kam viņš nekādi nevar kontrolēt īrnieka konkrēto uzturēšanās vietu. Līdz ar to īres līguma priekšmets ir dzīvokļa izmantošanas iespēja.

(144) Komisija pieņem zināšanai, ka saskaņā ar vienošanos atlīdzināmā kapitāla bāze, kas bija pieejama "Helaba" tās tirgus darījumu segšanai, nav atkarīga no faktiskā izmantojuma apjoma, bet gan tikai no iespējamības segt tirgus darījumus. Tātad šai jomā panāktā vienošanās atbilst nupat izklāstītajiem Komisijas kritērijiem.

(145) Tomēr Hesenes federālā zeme un "Helaba" vienojās par iepriekš aprakstīto tā saukto vairākpakāpju modeli. Saskaņā ar to, lai atbalsta kapitāls nebūtu jāsadala, pilna atbalsta kapitāla skaidrās naudas vērtība tika iekļauta bilancē jau uz 1998. gada 31. decembri. Tātad jau no pašiem pirmsākumiem lielākā kapitāla daļa, tas ir, izņemot to daļu, kas bija nepieciešama atbalsta darījumu segšanai, *de facto* bija izmantojama bankas tirgus darījumu segšanai. Taču sākumā "Helaba" paskaidroja federālajai zemei, ka saskaņā ar bankas darbības plānu tai šie līdzekļi tirgus darījumu segšanai nepieciešami t.s. sukcesīvi, tātad atbilstoši vairākpakāpju modelim, par ko puses bija vienojušās. Saistībā ar šīm pakāpēm turpretim bija runa par kapitāla izmantošanas iespēju, tas ir, atlīdzība nebija atkarīga no faktiskā izmantojuma apjoma. Ņemot vērā šo skaidro izmantošanas plānu, Hesenes federālā zeme jau no paša sākuma varēja precīzi prognozēt atlīdzināmo kapitāla bāzi. Tāpēc Hesenes federālā zeme bankas vērtēšanā neņēma vērā kapitāla faktisko izmantojumu, bet gan saskaņā ar izprotamo bankas vēlmi piekrita šādiem noteikumiem.

(146) Komisija uzskata šādu rīcību par savienojamu ar tirgus ekonomikas apstākļiem atbilstoša kapitāla investora rīcību, kas Hesenes federālās zemes situācijā arī reāli nebūtu varējis panākt straujāk pieaugošu atlīdzināmā kapitāla bāzi, jo "Helaba" tam nebūtu piekritusi sava uzņēmējdarbības plāna dēļ. Tāpēc saskaņā ar Komisijas viedokli laikā no 1999. gada līdz 2002. gadam bija jāatlīdzina iepriekš noteiktās daļas un tikai no 2003. gada – pilns pasīvā ieguldījuma apjoms, kas bija izmantojams tirgus darījumu segšanai, saskaņā ar to atlīdzību, kādu par pasīvo ieguldījumu ar tām pašām pazīmēm konkrētajā situācijā būtu pieprasījis tirgus ekonomikas apstākļiem atbilstošs kapitāla investors.

Kapitāla bāze, kas tika iekļauta bilancē, bet nebija pieejama "Helaba" tirgus darījumu segšanai

(147) Kā jau iepriekš aprakstīts, arī tā pasīvo ieguldījumu daļa, kuru nevarēja izmantot tirgus darījumu segšanai, "Helaba" bilancē tika iekļauta uz 1998. gada 31. decembri. Tā pilnā apjomā bija garantētā pašu kapitāla daļa un kā tāda jau no paša sākuma bija pieejama bankas kreditoriem kā drošības garants. Vismaz teorētiski tas rada bankai priekšrocību, jo bilancē iekļautais pašu kapitāla apjoms sniedz bankas kreditoriem priekšstatu par bankas maksātspēju un līdz ar to var ietekmēt noteikumus, ar kādiem banka var piesaistīt svešu kapitālu.

(148) Vācija iebilst, ka no fakta, ka "Helaba" pasīvo kapitāla ieguldījumu pilnā tā apjomā 1 264, 4 miljardi euro uzreiz pēc saņemšanas iekļāva savā bilancē, nav atvedināma nekāda maksātspējas reitingu uzlabojoša ietekme. Kopš astoņdesmito gadu vidus "Helaba" saņēmusi augstāko maksātspējas reitingu novērtējuma kategoriju AAA/Aaa, kas ir noteicošs ilgtermiņa rādītājs bankas kreditoriem. Pasīvā ieguldījuma iekļaušana nevarēja vēl vairāk paaugstināt šo teicamo maksātspējas reitinga pakāpes rādītāju ([20]).

(149) Uz Komisijas papildu jautājumiem Vācija atbild, ka, arī novērtējot tā saukto finanšu spējas reitingu *Moody's Investors' Service* un tā saukto *Fitch' Individual Ratings*, atbilstošajā laika posmā nevarēja novērot pasīvais ieguldījuma ietekmi uz bankas finanšu spējas novērtējumu. Abi minētie reitingi, neņemot vērā valsts galvojumus, vērtēja konkrētās kredītiestādes institūcijas slogus un galvotāju garantijas tikai un tieši attiecībā uz tās peļņas spēju, tās vadības kvalitāti, stāvokli tirgū un arī nodrošinājumu ar pašu kapitālu ([21]). Abi minētie reitingi esot publicēti 1997. – 2000. gadā, un, neskatoties uz pasīvā ieguldījuma ieguldīšanu 1998. gada nogalē palikuši nemainīgi (*Moody's* finanšu spējas reitings C+ un *Fitch Individual Rating* B/C) un no 2001. gada pasliktinājušies (*Moody's* finanšu spējas reitings C+(neg.) vai C(neg.) un *Fitch Individual Rating* C). Vācija uzskata, ka tas apstiprina, ka pasīvais ieguldījums nav ietekmējis "Helaba" maksātspējas reitingu, neskatoties arī uz valsts garantijām ([22]).

([20]) Vācijas 2004. gada 23. jūnija atbilde, 12. lpp.

([21]) Vācijas 2004. gada 23. jūnija atbilde, 12. lpp., pielikums 29/2004, *Fitch Ratings: Bank Rating Methodology*: 2004. gada maijs, 12. lpp.: "*Principal considerations are profitability, balance sheet integrity (including capitalisation), franchise, management, operating environment, consistency, as well as size (in terms of a bank's equity capital)*".

([22]) Kā jau iepriekš paskaidrots, iemesls ir meklējams no uzraudzības viedokļa ievērojami pārsniegtajās minimālajās garantētā pašu kapitāla kvotu normās (garantētā pašu kapitāla kvota 4,0 % apmērā, pašu līdzekļu kvota 8,0 % apmērā) atbilstošajā laika posmā, kas arī nosaka būtisko atšķirību no "WestLB" situācijas. Tā 1997. gadā, tas ir, pirms ieguldījuma veikšanas, atbilstoši Kreditēšanas likuma 10. paragrāfa 10.a daļas I pamatprincipam "Helaba" koncerna garantētā pašu kapitāla kvota sasniedza 4,8 % un "Helaba" pašas garantētā pašu kapitāla kvota – 5,0 %. Saskaņā ar Starptautiskās maksājumu izlīdzinājumu bankas pamatprincipiem garantētā pašu kapitāla kvota atradās pie 5,4 % robežas. Kopējā kvota jeb pašu kapitāla kvota 1997. gadā sasniegusi 8,9 % un 9,6 % koncernam un 9,2 % kredītiestādei atsevišķi. Arī, paturot prātā turpmākajiem gadiem "Helaba" plānoto darījumu attīstību, tieša nepieciešamība pēc garantētā pašu kapitāla 1 264,4 miljonu euro apmērā piesaistīšanas bankai nepastāvēja.

(150) Komisija nevar pilnībā piekrist Vācijas apgalvojumam. Vācijas izklāsts par finanšu spējas vai tā sauktajiem *Individual Strength* reitingiem drīzāk norāda, ka finanšu institūcijas nodrošinājums ar pašu kapitālu ir būtisks rādītājs labam reitingam un līdz ar to arī maksātspējas reitingam. Skatoties no tā sauktās *ex-ante* jeb iepriekšējas perspektīvas, tas ir, laikā, kad Hesenes federālā zeme un "Helaba" vienojās par pasīvo ieguldījumu, abām pusēm bija jāņem vērā, ka garantētā pašu kapitāla palielināšana par apmēram 1,2 miljardiem euro bija piemērota iespēja turpināt uzlabot bankas maksātspējas reitingu. Vācijas pieminētie *Moody's* un *Fitch* finanšu spējas reitingi skaidri norāda, ka turpmāks uzlabojums bija visnotaļ iespējams, jo augstākā šo reitingu pakāpe ne tuvu nebija sasniegta. Fakts, ka pēc tam nebija novērojamas finanšu spējas reitingu izmaiņas, vēl nenozīmē, ka pozitīvas ietekmes uz finanšu spējas reitingu nebija, jo tieši garantētā pašu kapitāla bāzes ievērojamā palielinājuma pozitīvā ietekme varēja aizkavēt, ka zināmos apstākļos citu iemeslu dēļ finanšu spējas reitings būtu krities vai arī kritums iestājies ātrāk, nekā tas reāli notika, proti, tikai no 2001. gada.

(151) Novērtējot iespējamo, *ex-ante* jeb iepriekš vērtējamo kādas darbības ietekmi un jebkuras bankas maksātspējas reitingu un/vai nākotnes finansēšanas nosacījumus, Komisija jebkuras federālās bankas finanšu spējas reitingam, tāpat kā ilgtermiņa reitingam uz pastāvošās institūcijas sloga un galvotāja atbildības bāzes, piešķir patstāvīgu nozīmi.

(152) Attiecībā uz 1998. gadā gaidāmo sveša kapitāla piesaisti "Helaba" 1998. gadā un turpmākajos gados institūcijas sloga un galvotāja atbildības dēļ saņēma augstāko iespējamo reitinga novērtējumu AAA/Aaa. Kā liecina Komisijas rīcībā esošā informācija, ko apstiprina arī pati Vācija, vienas bankas un salīdzinājumā ar citām bankām ar tādu pašu reitingu refinansēšanas izdevumi ir atšķirīgi vai svārstās noteiktā reitinga kategorijā. Citiem vārdiem sakot, no noteikta ilgtermiņa reitinga, šajā gadījumā AAA/Aaa, nav precīzi atvasināmas visām vienādu reitingu ieguvušajām bankām nemainīgas un laikā noteiktas refinansēšanas izmaksas. Šis empīriskais novērojums liek secināt, ka arī citiem ietekmējošiem faktoriem, piemēram, "Helaba" finanšu spējai ir zināma loma salīdzinājumā ar citām federālajām bankām ar tādu pašu ilgtermiņa reitingu uz institūcijas sloga un galvotāja atbildības bāzes. Jo labāka izskatās "Helaba" finanšu spēja, jo labākas ir tās izredzes AAA/Aaa reitinga kategorijas konkrētās sarunās par refinansēšanas noteikumiem atrasties bankai izdevīgajā tirgus piedāvāto refinansēšanas noteikumu AAA/Aaa banku pusē. Pie tam samazinās bankas atkarība no galvotāja reitingiem, tas ir, iespējamas, iepriekš neizslēdzamas to reitingu pasliktināšanās gadījumā "Helaba" kā argumentu tās izdevīgo refinansēšanas noteikumu aizstāvībai var izmantot savu pašas finanšu spēju.

(153) Kas attiecas uz 1998. gadā nākotnē plānoto papildu pašu līdzekļu piesaisti, kas 2001. gadā citu pasīvo ieguldījumu formā arī faktiski notika, tad liela apjoma bilancē iekļauts kapitāla buferis samazina iespēju, ka bankrota gadījumā šis kapitāls cietīs, ar priekšnoteikumu, ka vecais un jaunais kapitāls sniedz vienādas garantijas (tā sauktais *pari passu* princips). Vācija pierādīja, ka šāda garantija *pari passu* pasīvā ieguldījuma gadījumā ir tipiska. Saskaņā ar 1998. gada situāciju līdz ar to nav izslēdzams, ka jauna kapitāla investori būtu uz to pastāvējuši.

(154) Atbildot uz Komisijas papildjautājumiem, Vācija arī izklāstīja, ka Kreditēšanas likuma 10. panta 4. punkta izpratnē uz pasīvajiem ieguldījumiem neattiecas institūcijas sloga un galvotāja atbildības aizsardzība. Tās esot tiešas sekas līgumā noteiktajai līdzdalībai zaudējumos kā priekšnoteikumam, lai atzītu par garantēto pašu kapitālu. Līdz ar to investors neesot uzskatāms par bankas kreditoru, un galvotāja atbildība uz viņu neattiecas. Tieši tāpat viņš negūst labumu no institūcijas sloga, jo no tā izriet tikai pienākums nodrošināt kredītiestādei ekonomisko bāzi un normālas saimnieciskās darbības uzturēšanai nepieciešamos ieguldījumus. Tas nekādā gadījumā neizslēdzot trešo pušu līdzdalību zaudējumos. Principā zaudējumi esot iespējami līdz garantēto pašu līdzekļu izlietojumam. Ņemot vērā faktu, ka uz pašu līdzekļu investoriem neattiecas institūcijas sloga un galvotāja atbildības aizsardzība, pastiprinātā vai konstanti noturētā "Helaba" individuālā finanšu spēja 1998. gada situācijā, kā uzskata pēc Komisija, pozitīvi ietekmēja nākotnes nosacījumus, ar kādiem "Helaba" varēja turpmāk piesaistīt pašu līdzekļus pasīvo ieguldījumu veidā.

(155) Komisija secina, ka ievērojami uzlabotā no uzraudzības viedokļa atzītā garantētā pašu kapitāla kvota, 1998. gadā pasīvo ieguldījumu nekavējoties iekļaujot bankas bilancē, vismaz no iepriekšējās (*ex-ante*) situācijas viedokļa bija iespējami izšķirošais faktors individuālās finanšu spējas un nākotnes finansēšanas noteikumu novērtēšanai un līdz ar to radīja bankai "Helaba" priekšrocību neatkarīgi no tā, vai šī summa tika vai netika izmantota tirgus darījumu segšanai. Tirgus ekonomikai atbilstoša kapitāla investors, kas, nekavējoties visu ieguldāmo kapitālu pilnā apjomā iekļāvis bilancē, pilnā apjomā pakļāva to zaudējumu riskam bankrota gadījumā, būtu pieprasījis šim zaudējumu riskam atbilstošu atlīdzību. No otras puses, "Helaba" tai vismaz teorētiski pastāvošās priekšrocības dēļ, kuras īstenošana bija atkarīga no 1998. gadā vēl neparedzamiem nākotnes attīstības aspektiem, būtu piekritusi atlīdzībai. Tāpēc šajā jautājumā Komisija principā piekrīt prasības uzturētājai BdB.

d) ***Atbilstoša atlīdzība par ieguldīto kapitālu un tās salīdzinājums ar faktiski samaksāto atlīdzību***

(1) *Tirgū pieņemtās atlīdzības novērtējums par kapitālu, kas izmantojams tirgus darījumu segšanai*

(aa) iepriekšēja piezīme

(156) Kā norādīts, Komisija atzīst, ka kapitāla instruments, par ko vienojās Hesenes federālā zeme un "Helaba", ir pasīvais ieguldījums. Tāpēc izšķirošs aspekts, lai pārbaudītu konkrētās atlīdzības, par ko puses vienojās, atbilstību tirgus principiem, ir tas, vai šī atlīdzība ir uzskatāma par atbilstošu tirgū pieņemto atlīdzību noteikumiem ekonomiski un juridiski salīdzināmu pasīvao ieguldījumu transakciju gadījumos.

(157) Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju, izpētot Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma tirgu, esot jāņem vērā patenta nodokļa efekts, kas "Helaba" pasīvā ieguldījuma gadījumā ir 0,26 % gadā. Par atlīdzību 1,4 % apmērā "Helaba" esot papildus jānomaksā arī patenta nodoklis, kas uz Hesenes federālo zemi neattiecas, tāpēc kopējais slogs sasniedzot 1,66 % gadā (pirms nodokļiem). Vācijā strādājošie ražošanas jomas investori maksā patenta nodokli par peļņas daļām no pasīvās līdzdalības uzņēmumos, savukārt Hesenes federālā zeme no patenta nodokļa maksāšanas ir atbrīvota. Tās vietā atbilstošais patenta nodoklis no atlīdzības par pasīvo ieguldījumu ir jāmaksā "Helaba". Lai izlīdzinātu šo slogu patenta nodokļa dēļ, tirgus ekonomikas apstākļiem atbilstošs institucionāls ieguldītājs par to būtu pieprasījis lielāku atlīdzību nekā federālā zeme,. Un otrādāk – "Helaba" bez ierunām būtu piekritusi atlīdzības uzrēķina maksāšanai šādam investoram, jo bankai nav starpības, vai šo uzrēķinu tā maksā investoram, vai arī patenta nodokļa veidā finanšu dienestam.

(158) BdB apgalvojums, ka patenta nodoklis, ko galvenokārt saņem nevis federālā zeme, bet gan pašvaldība, neesot atlīdzības daļa, bet gan likumīgi noteikts slogs, kas neatkarīgi no iesaistīto pušu gribas atbilst situācijai nodokļu jomā, kā uzskata Komisija, pats par sevi ir pareizs. Taču BdB neizprot, ka tirgus salīdzinājuma gadījumā runa vispār nav par to, vai patenta nodoklis veido vai neveido atlīdzības daļu. Daudz svarīgāk, veicot šo konkrēto tirgus salīdzinājumu, ir ņemt vērā "Helaba" īpašo situāciju, pieņemot Hesenes federālās zemes pasīvo ieguldījumu, un saistībā ar šo situāciju arī pastāvošo īpašo slogu, kāds nebūtu bijis, pieņemot ražošanas jomas investoru pasīvos ieguldījumus.

(159) Rezultātā Komisija piekrīt Vācijas viedoklim, ka, veicot tirgus salīdzinājumu, atlīdzībai 1,40 % apmērā gadā ir jāpieskaita "Helaba" maksājamais patenta nodoklis 0,26 % apmērā gadā, kas kopā veido slogu 1,66 % apjomā gadā. Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju patenta nodokli var atbilstoši sadalīt starp abām atlīdzības daļām – 0,23 % gadā no pamata atlīdzības 1,2 % apjomā gadā, par ko puses vienojušās, un 0,03 % no piemaksas par nepārtrauktību 0,2 % apjomā. Tātad tirgus salīdzinājuma veikšanai jāizmanto pamata atlīdzības likme 1,43 % apjomā gadā un piemaksas likme par nepārtrauktību 0,23 % apjomā gadā.

(bb) Pamata atlīdzības 1,2 % apjomā gadā, par ko puses vienojušās, atbilstība tirgum (tirgus salīdzinājumam izmantojamā likme 1,43 % gadā, ņemot vērā patenta nodokli)

(160) Pamata atlīdzība par aplūkojamo pasīvo ieguldījumu, vadoties pēc Hesenes federālās zemes un "Helaba" izmantotās metodikas, ir jānosaka, par pamatu ņemot terminētus, bet citādi salīdzināmus pasīvos ieguldījumus. Jautājums par atbilstošu atlīdzību Hesenes federālās zemes pasīvo ieguldījumu neierobežotā laika dēļ saistībā ar atbilstošu uzrēķinu pamata atlīdzībai atsevišķi ir aplūkots bb punktā).

(161) Vācija iesniedza visaptverošus datus par terminētu pasīvo ieguldījumu atlīdzināšanu ieguldījuma izdarīšanas laikā 1998. gada nogalē un vēlāk.

(162) Saskaņā ar Vācijas datiem, veicot uzrēķinu salīdzinājumu par pasīvajiem ieguldījumiem, kā kritērijs jāizmanto bāzes procentu likme. Ja variējamas kopējās atlīdzības gadījumā atlīdzības uzrēķins ir atkarīgs no mainīgās naudas tirgus procentu likmes banku iekšējā tirgū (*Libor* vai *Euribor*), tas ir, augstākās klases banku refinansēšanas likmes, tad tas atbilst galvojuma atlīdzībai par pasīvo ieguldījumu bez nepieciešamības veikt vēl papildu pielīdzināšanu. Savukārt, ja cietas kopējās atlīdzības gadījumā atlīdzības uzrēķins ir atkarīgs no (cietās) akciju tirgus likmes (parasti publisko aizņēmumu peļņa ar atlikušo darbības laiku uz desmit gadiem), atlīdzības uzrēķinu kopā veido bankas (vispārējais) refinansēšanas uzrēķins valstij likviditātes nodrošināšanai un specifiskā galvojuma atlīdzība par pasīvo ieguldījumu. Lai pielīdzinātu galvojuma atlīdzību atbilstošai galvojuma atlīdzībai naudas tirgū, šajā gadījumā no atlīdzības uzrēķina jāatskaita refinansēšanas uzrēķins. Turpretim mantiska ieguldījuma gadījumā, kāds ir arī Hesenes federālās zemes pasīvais ieguldījums, atlīdzības uzrēķins, tāpat kā ar mainīgu procentu likmi apliktu naudas tirgus instrumentu gadījumā, parasti ir vienāds ar galvojuma atlīdzību.

(163) No tā izriet, ka atlīdzība par Hesenes federālās zemes pasīvo ieguldījumu kā mantisku ieguldījumu ir tieši pielīdzināma atlīdzības uzrēķiniem, kas atbilst naudas tirgum (tas ir, visiem variējamiem kopējās atlīdzības veidiem), jo tie atbilst galvojuma atlīdzībām. Turpretim, salīdzinot ar kopējām atlīdzībām akciju tirgū, no tām, lai iegūtu specifisko galvojuma atlīdzību par pasīvo ieguldījumu, jāatskaita

refinansēšanas uzrēķins (parasti apmēram 20 līdz 40 bāzes punktu apjomā, atkarībā no īslaicīgām novirzēm uz augšu vai uz leju, atbilstošajā laika posmā un saskaņā ar Vācijas sniegtajiem datiem ([23]).

(164) Ņemot par pamatu Vācijas sniegto informāciju, Komisija veic tirgus salīdzinājumu, izmantojot turpmākajā pārskatā uzrādītās salīdzināmās transakcijas, kas Hesenes federālajai zemei un "Helaba" transakcijas veikšanas brīdī 1998. gada beigās vai nu bija zināmas, vai arī, ja tās notika dažus mēnešus vēlāk, tiešā termiņu tuvuma dēļ ļauj spriest par tirgum raksturīgajiem noteikumiem darījuma veikšanas laikā 1998. gada beigās:

Noteicošie salīdzināmie darījumi ([24])						
Transakcijas apraksts	Apjoms	Termiņš	Maksāt-spējas reitingi/izstrādājumu reitingi	Atlīdzības uzrēķins gadā (izteikts bp)	Bāzes procentu likme un iespējamā atlīdzības uzrēķina korekcija, atvelkot refinansēšanas uzrēķinu ([25])	Noteicošā galvojuma atlīdzība, veicot salīdzinājumu
Hesenes un Tīringenes krājkasu pasīvais ieguldījums bankā "Helaba" 1997. gada decembrī	300 miljoni Vācijas marku	10 gadu	MR: Aaa/AAA (salīdzināt ar valsts galvojumiem) PR: ?	1,2 %	Federālais aizņēmums uz 10 gadiem (korekcija, atvelkot 20 – 40 bp)	80 – 100 bp
Ar nemainīgu procentu likmi aplikta pasīvais ieguldījums daļa ASV dolāros 1998. gada janvārī "Deutsche Bank".	Pirmā daļa no 700 miljoniem ASV dolāru	10 gadu	MR: AAA/Aa1 PR: AA-	80 bp	12 mēnešu *Libor* (bez korekcijas)	80 bp
Ar mainīgu procentu likmi aplikta pasīvā ieguldījuma daļa ASV dolāros 1998. gada janvārī "Deutsche Bank".	Otrā daļa no 700 miljoniem ASV dolāru	10 gadu	MR: AAA/Aa1 PR: AA-	140 bp	*US-Treasuries* ar laiku uz 10 gadiem (korekcija, atvelkot 65 bp ([26])	75 bp
Ar mainīgu procentu likmi aplikta pasīvā ieguldījuma (*Stille Einlage*) SGZ bankā 1998. gada oktobrī	50 miljoni Vācijas marku	10 gadu	MR: A1/A+ PR: ?	120 bp	12 mēnešu *Libor* (bez korekcijas)	120 bp

([23]) Skatīt Vācijas 2003. gada 9. aprīļa viedokli, 15. – 16. pielikumu. Dati attiecas uz refinansēšanas uzrēķiniem eirozonas bankām no federālajiem aizņēmumiem un banku parādzīmju (ķīlu zīmes ar desmit gadu termiņu) refinansēšanas uzrēķiniem. Iztrūkstot datiem par atbilstošu refinansēšanas uzrēķinu *US-Treasuries* un, ņemot vērā to principiālo ekonomisko salīdzināmību, Komisija minēto apjomu izmanto arī attiecībā uz tiem, jo noteicošie nav precīzie skaitļi, bet gan mērogs, lai noteiktu par paraugu izmantojamam galvojuma atlīdzību apjomam.

Noteicošie salīdzināmie darījumi ([24])						
Transakcijas apraksts	Apjoms	Termiņš	Maksāt-spējas reitingi/izstrādājumu reitingi	Atlīdzības uzrēķins gadā (izteikts bp)	Bāzes procentu likme un iespējamā atlīdzības uzrēķina korekcija, atvelkot refinansēšanas uzrēķinu ([25])	Noteicošā galvojuma atlīdzība, veicot salīdzinājumu
Pasīvais ieguldījums"Hypo-Vereinsbank" 1998. gada decembrī	Pirmā daļa no 1,2 miljardiem Vācijas marku ([27])	10 gadu	MR: Aa2, Aa3/AA- PR: A2	160 bp	Vācijas marku *Libor* (bez korekcijas)	160 bp
Pasīvā ieguldījuma daļa euro "Dresdner Bank" 1999. gada maijā	500 miljoni euro	12 gadi	MR: Aa1/AA PR: Aa2; A+	165 bp	Vācijas federālais aizņēmums ar 10 gadu termiņu (korekcija, atvelkot 20 – 40 bp)	125-145 bp
Pasīvā ieguldījuma daļa ASV dolāros "Dresdner Bank" 1999. gada maijā	1 miljards ASV dolāru	32 gadi	MR: Aa1/AA PR: Aa2; A+	215 bp	*US-Treasuries* ar laiku uz 30 gadiem (korekcija, atvelkot 65 bp ([28])	150 bp
Pasīvais ieguldījums "Hypo-Vereinsbank" 1999. gada maijā	500 miljoni euro	12 gadi	MR: Aa2, Aa3/AA- PR: ?	125 bp	12 mēnešu *Euribor* (bez korekcijas)	125 bp
Perpetuals euro daļa "Deutsche Bank" 1999. gada jūlijā	500 miljoni euro	neiero-bežots	MR: Aa3/AA PR: A1	kopā 6,6 % (atbilst 115 bp)	Atbilst federālajam aizņēmumam ar 30 gadu termiņu (korektūra, atvelkot 20 – 40 bp)	75-95 bp
Perpetuals daļa ASV dolāros "Deutsche Bank" 1999. gada jūlijā	200 miljoni ASV dolāru	neiero-bežots	MR: Aa3/AA PR: A1	kopā 7,75 % (atbilst 160 bp)	Atbilst *US- Treasuries* ar 30 gadu termiņu (korekcija, atvelkot 65 bp)	95 bp

([24]) Skatīt iepriekš minēto Vācijas 2003. gada 9. aprīļa viedokli, 2. – 4., 8. – 12., 17. – 18. pielikums.

([25]) Korekciju, izmantojot atvilkumu, veic Komisija, par pamatu ņemot Vācijas iesniegtos datus.

([26]) Refinansēšanas uzrēķins pret laika ziņā atbilstošu *US-Treasuries*, skatīt Vācijas 2003. gada 9. aprīļa viedokli, 27. lpp.

([27]) Otrā daļa ar nemainīgu procentu likmi, taču ar vienādiem noteikumiem.

([28]) Refinansēšanas uzrēķins salīdzinājumā ar laika ziņā atbilstošu *US-Treasuries*, skatīt Vācijas 2003. gada 9. aprīļa viedokli, 27. lpp.

(165) No noteicošo salīdzināmo darījumu tabulas ir secināms noteicošo galvojuma atlīdzību apjoms no 0,75 % līdz 1,6 % gadā. Kā papildu pierādījumu šim apgalvojumam Vācija iesniedza investīciju bankas [...] pārskatu, kas atspoguļoja euro valūtā noteiktu garantētā pašu kapitāla veidā izmantojamu kapitāla instrumentu galvojuma atlīdzības attīstību laikā no 2001. gada decembra līdz 2004. gada jūlijam ([29]). Saskaņā ar to visās reitinga klasēs vidējā galvojuma atlīdzība (kā uzrēķins par *Libor*) šajā laikā svārstās no 2,25 % gadā (īslaicīgi ap 2002. un 2003. gada miju) kā augstākā vērtība līdz apmēram 0,8 % gadā (2004. gadā) kā zemākā vērtība, bet par šī laika perioda vidējo vērtību var uzskatīt likmi gandrīz 1,5 % apjomā gadā. Saskaņā ar šo pārskatu kredītiestādēm, kas novērtētas ar A vai augstāku reitingu, konkrētā vērtība ir par apmēram 10 līdz 20 bāzes punktiem zemāka, savukārt kredītiestādēm ar reitingu BAA – par apmēram 10 līdz apmēram 250 bāzes punktiem, kas tika sasniegti 2003. gada pavasarī (īslaicīgi), augstāka.

(166) Komisija apzinās, ka tabulā atspoguļotie tirgus atlīdzības apjomi metodes ziņā var sniegt tikai ļoti aptuvenu atskaites punktu. Transakcijas ir atšķirīgas pēc vairākām pazīmēm, galvenokārt attiecībā uz minēto kredītiestāžu reitingiem, apjomu un par pamatu ņemtajām bāzes procentu likmēm. Taču šiem faktoriem katram ir noteicoša ietekme uz cenu veidošanos, un tāpēc katra faktora konkrētā ietekme uz cenu veidošanos būtu kvantitatīvi jānosaka ar precīzām metodēm, izmantojot plašāku tirgus pētījumu.

(167) Tomēr Komisija uzskata, ka juridiski novērtējot Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma atbilstību tirgum no privileģēšanas viedokļa, ir iespējams iztikt bez šāda plašāka tirgus pētījuma. Ir pietiekami, ja Komisija, par pamatu ņemot valdošās tendences, apstiprina, ka atlīdzība, par kādu puses vienojušās, atbilst tirgus apjomam.

(168) Tātad minēto salīdzināmo transakciju apjoms atradās robežās no nepilniem 50 miljoniem Vācijas marku (apmēram 25 miljoniem euro) līdz apmēram vienam miljardam ASV dolāru (atkarībā no maiņas kursa apmēram viens miljards euro). Hesenes federālās zemes pasīvais ieguldījums apmēram 1,2 miljardu euro apmērā gan nedaudz pārsniedz šo līmeni, tomēr Komisija piekrīt Vācijas viedoklim, ka Hesenes federālās zemes pasīvo ieguldījumu, ņemot vērā iepriekš aprakstīto vairākpakāpju modeli, var pielīdzināt četriem mazākiem pasīvajiem ieguldījumiem, katrs no tiem ir apmēram 150 miljonu euro vai 300 miljonu euro vērts. Bankai "Helaba" nebija nepieciešamības pēc tūlītējas šādas ievērojamas kopējās summas ieguldīšanas, taču tai saskaņā ar pašas uzņēmējdarbības plānu bija iespējams pakāpeniski tirgū piesaistīt šāda apjoma pasīvos ieguldījumus. Komisija pieņem zināšanai, ka galvenokārt Vācijas interesēs bija iespēja visu pasīvo ieguldījumu nedalītā veidā ieguldīt "Helaba", lai atbalsta līdzekļi nebūtu jāsadala.

(169) No otras puses, Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma rezultātā, arī tad, ja tas tiek aplūkots vairāku secīgu pasīvo ieguldījumu izpratnē, pasīvo ieguldījumu īpatsvars "Helaba" garantētajā pašu kapitālā palielinājās līdz apmēram [...] %. Tas saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju ir ievērojami vairāk, nekā parasti novērojams hibrīdu garantētā pašu kapitāla instrumentu gadījumā privātās bankās ([30]). Komisija pieņem, ka privāta kapitāla investora gadījumā tendence būtu pieprasīt atbilstoši lielāku atlīdzību, jo lielāks ir esošais hibrīda garantētā pašu kapitāla īpatsvars attiecībā pret pamatkapitālu, jo tādā gadījumā pieaug arī pasīvā ieguldījuma izmantošanas iespējamība attiecībā pret pamatkapitālu, ja šī banka nonāktu grūtībās. Vācija to apstrīd, skaidrojot, ka parastajā praksē visu pasīvo ieguldījumu galvojuma spējas ir vienādi stipras un vēlāk piesaistītiem pasīvajiem ieguldījumiem nav nekādu priekšrocību. Taču Komisija, neskatoties uz visu kādas kredītiestādes pasīvais ieguldījumu savstarpējām galvojumu spēju attiecībām, paaugstinātu risku saskata arī apstāklī, ka pasīvo ieguldījumu palielināta īpatsvara dēļ kredītiestādes garantētajā pašu kapitālā bankas riska aktīvus noteikti pastiprināti jāsedz ar pasīvajiem ieguldījumiem, kas savukārt samazina pamatkapitāla bufera (amortizējošo) spēju, tāpēc palielinās iespējamība, ka zaudējumu gadījumā pasīvais ieguldījums tiks izmantots vai atbilstoši samazināsies tā atjaunošanas temps, uzlabojoties peļņas spējai. Vācija vēl norāda, ka no tirgus datiem nav secināms, ka pasīvo ieguldījumu investori uzņēmumos, kuros jau ir palielināts pasīvo ieguldījumu īpatsvars, pieprasītu augstāku galvojuma atlīdzību. Komisija to pieņem zināšanai un uzskata, ka šī lēmuma pieņemšanai nav iespējams ar precīzas metodes palīdzību atainot šāda uzrēķina kvantitatīvu noteikšanu. Taču Komisija to uzskata par svarīgu apliecinājumu tam, ka tirgus ekonomikas apstākļiem atbilstošs kapitāla investors visticamāk nepiekristu atlīdzībai, kas atrodas tirgus apjoma zemākajā daļā.

(170) Pārbaudot atlīdzību par pasīvo ieguldījumu, Komisija, pretēji Vācijas viedoklim, uz pastāvošo valsts galvojumu pamata noteiktos labākos iespējamos "Helaba" reitingus AAA/Aaa 1998. gada beigās uzskata par nebūtiskiem. Kā iepriekš tika izklāstīts plašāk, iesaistoties galvotājam, pasīvā ieguldītāja īpašuma intereses netiek labāk aizsargātas.

([29]) Vācijas 2004. gada 23. augusta atbilde, 6. pielikums.

([30]) Vācijas 2004. gada 23. augusta atbilde, 11. – 12. lpp. Atbildē minētajās [...] Vācijas privātajās bankās – [...], [...] un [...] – šis īpatsvars palielinājās no apmēram 5 % 1998. gadā līdz apmēram 20 – 30 % 2003. gadā. Tomēr saskaņā ar Vācijas sniegtajiem datiem "Helaba" īpatsvars atradās federālajās bankās novērotā līmeņa – no 33 % līdz 72 % - robežās.

(171) No tā Komisija arī par šo secina, ka uz institūcijas slogu un galvotāja atbildību balstīto reitingu nevar pieņemt par kritēriju, novērtējot risku, ko uzņemas investors. Komisija uzskata, ka šajā ziņā daudz būtiskāks ir ilglaicīgais reitings bez valsts garantijām. Uz šo Vācija paskaidro, ka šādu reitingu nav bijis iespējams noteikt 1998. gada beigās, jo atbilstošā reitingu noteikšanas metodika federālajām bankām tika izveidota tikai pēc vienošanās panākšanas par valsts galvojumu atcelšanu, tas ir, pēc 2001. vai 2002. gada. Tāpēc, pieņemot šo lēmumu, Komisija pieņem, ka tirgus ekonomikas apstākļiem atbilstoša kapitāla investors, investējot bankā "Helaba", būtu rēķinājies ar līdzīgu zaudējumu risku tāpat, kā investējot tirgus salīdzinājuma ziņā līdzīgā privātā lielajā bankā, kuras reitings tāpat ir A līmenī, nevis ar samazinātu risku, kas atbilstu labākajam iespējamam AAA reitingam. Līdz ar to atbilstošā atlīdzības uzrēķina samazinājums attiecībā pret tirgus salīdzinošajiem datiem nav uzrādāms; šos datus iespējams saistīt arī tieši.

(172) Iepriekš minēto iemeslu dēļ Komisija atlīdzību par Hesenes federālās zemes pasīvo ieguldījumu, kas atbilst tirgus apjoma zemākajiem rādītājiem, uzskatītu par vairs tirgum neatbilstošu. Ņemot vērā noteikto tirgus apjomu par pasīvo ieguldījumu galvojuma atlīdzību robežās no 0,75 % līdz 1,6 %, noteicošais salīdzināmais atlīdzības apjoms par Hesenes federālās zemes pasīvo ieguldījumu 1,43 % apmērā (ņemot vērā patenta nodokļa efektu) tomēr atrodas minētā tirgus apjoma vidusdaļā vai augšdaļā. Līdz ar to attiecībā uz pamata atlīdzību Komisija nesaskata "Helaba" privileģēšanu un atbilstošu valsts sniegtu palīdzību.

(cc) Nepārtrauktības piemaksas 0,2 % apmērā gadā, par ko vienojušās puses, atbilstība tirgum (tirgus salīdzinājumam izmantojamā likme 0,23 % apmērā gadā, ņemot vērā patenta nodokli)

(173) Hesenes federālās zemes pasīvais ieguldījums ir laikā neierobežots (neterminēts) un atbilstoši starptautiskajai praksei dēvējams par *perpetual*. Tieši ar šo aspektu minētais pasīvais ieguldījums atšķiras no vairuma citu pasīvo ieguldījumu, ko Vācija minējusi kā salīdzināmus piemērus un kas bija tipiskas transakcijas jau deviņdesmitajos gados un kuru termiņš parasti ir no 10 līdz 12 gadiem.

(174) Abstrakti novērtējot tirgu, ieguldījuma neierobežošana laikā palielina kapitāla investora zaudējumu risku un procentu svārstību risku, ko vajadzētu segt ar uzrēķina palīdzību, turklāt procentu svārstību riska loma zemas likviditātes gadījumā ir nenozīmīga. Pie tam federālā zeme ar pasīvo ieguldījumu savu rīcībspēju ierobežoja vairāk nekā tas normāli notiktu terminēta pasīvā ieguldījuma gadījumā ([31]). Savukārt bankai "Helaba" pasīvā ieguldījuma neierobežotais laiks nodrošina palielinātu ekonomisko vērtību, jo to var atzīt un šajā gadījumā arī tas tika atzīts par garantēto pašu kapitālu, pārsniedzot iepriekš minēto 15 % robežu. To precīzi nosaka iepriekš pieminētā Bāzeles Banku uzraudzības komitejas 1998. gada oktobra tā sauktā "Sidnejas deklarācija".

(175) Šo iemeslu dēļ Hesenes federālā zeme un "Helaba" vienojās par vēl vienu uzrēķinu pamata atlīdzībai, tā saukto piemaksu par nepārtrauktību 0,2 % apmērā gadā. Ņemot vērā iepriekš aplūkoto patenta nodokļa efektu, tirgus salīdzinājumam izmantojamā noteicošā likme palielinās līdz 0,23 % gadā.

(176) Novērtējot, vai minētā 0,23 % likme gadā saskaņā ar tirgus ekonomikas principiem atbilst kapitāla investora pamatprincipam, Komisija nevar vai tikai ļoti ierobežoti var balstīties uz tirgus datiem par transakcijas veikšanas laiku. Saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju "Helaba" un Hesenes federālā zeme, veicot minēto darījumu, bija uzskatāmas par sava veida tirgus pionieriem, lai saskaņojot ar atbildīgajām banku uzraudzības un finanšu iestādēm, panāktu pasīvā ieguldījuma atzīšanu pilnā apjomā par garantēto pašu kapitālu, pārsniedzot 15 % robežu. Kā uzskata Vācija, tas acīmredzami bija pirmais šāda veida darījums. Līgumslēdzējām pusēm 1998. gada nogalē nebija izmantojamu salīdzināmo datu par tirgū pieņemtiem nepārtrauktības uzrēķinu apmēriem, jo laikā no 1998. gada 28. oktobra, kad tika pieņemta "Sidnejas deklarācija", un 1998. gada 1. decembri vēl nevarēja būt izveidojies caurskatāms nepārtrauktu pasīvo ieguldījumu tirgus.

(177) Komisija vispirms uzsver, ka publiskam kapitāla investoram vai publiskai bankai nevar aizliegt kļūt par tirgus pionieri. Vēl jo vairāk – tirgus pionierim var atļaut plašāku darbības lauku nosacījumu definēšanā, nekā tas būtu tirgū jau nostiprinājušos to darījumu gadījumā, kuri nosaka būtiskos tirgus datus, ar kura palīdzību veikt tirgus izpēti. Taču Komisija noteikti var pārbaudīt, vai nepārtrauktības uzrēķina noteikšana nav notikusi ekonomiski nepārprotami nepareizi, tātad – ir tikusi balstīta uz kļūdainu apsvērumu pamata.

(178) Lai veiktu šo pārbaudi, jāizmanto vēlāka laika posma tirgus dati. Komisija uzskata, ka nav pamata uzskatīt, ka nepārtrauktības uzrēķins par pasīvo ieguldījumu būtiski mainītos laikā. Vismaz tirgū nav atrodami specifiski dati par

([31]) Tas automātiski nenozīmē, ka federālā zeme ar "Helaba" saistījusies "uz mūžīgiem laikiem" vai arī nekad nevarētu rīkoties ar līdzekļiem, kas apvienoti pasīvajā ieguldījumā. Gluži otrādi, federālā zeme savas no pasīvā ieguldījuma izrietošās tiesības – vismaz ar "Helaba" atļauju – par atlīdzību var nodot trešajai pusei. Pasīvais ieguldījuma darbība tāpēc vien netiek piespiedu kārtā samazināta līdz nullei.

nepārtrauktības uzrēķina lielumu. *Perpetual* instruments, kāds ir arī laikā neierobežots (neterminēts) pasīvais ieguldījums, kopš 1998. gada oktobra Sidnejas deklarācijas, bet jo īpaši kopš 1999. gada ir nostiprinājies tirgū.

(179) Tāpēc salīdzinošā tirgus pētījuma veikšanai Vācija neiesniedza atsevišķus datus par atbilstoša nepārtrauktības uzrēķina lielumu, bet gan datus par tirgū novērojamu kopējo *perpetuals* vai neterminētu pasīvo ieguldījumu cenu novērtējumu kopš 1999. gada (par laikā neierobežotiem tirgū tiek uzskatīti arī ieguldījumi ar termiņu uz 30 gadiem vai ilgāk). Šie dati ir apkopoti turpmākajā tabulā, turklāt iepriekšējā tabulā uzskaitītie 1999. gadā veiktie *perpetuals* ainas pilnības dēļ ir minēti vēlreiz:

Noteicošās salīdzināmās transakcijas ([32])

Transakcijas apraksts+	Apjoms	Termiņš	Maksāt-spējas reitingi/izstrādājumu reitingi	Atlīdzības uzrēķins gadā (izteikts bp)	Bāzes procentu likme un iespējamā atlīdzības uzrēķina korekcija, atvelkot refinansēšanas uzrēķinu ([33])	Noteicošā galvojuma atlīdzība, veicot salīdzinājumu
Pasīvā ieguldījuma daļa ASV dolāros "Dresdner Bank"1999.gadamaijā	1 miljards ASV dolāru	32 gadi	MR: Aa1/ AA PR: Aa2; A+	215 bp	US-*Treasuries* ar 32 gadu termiņu (korekcija, atvelkot 65 bp ([34])	150 bp
Perpetuals daļa euro "Deutsche Bank" 1999. gada jūlijā	500 miljoni euro	neierobežots	MR: Aa3/ AA PR: A1	fiksēts 6,6 % (atbilst 115 bp)	Atbilst valsts aizņēmumam ar 30 gadu termiņu (korekcija,. atvelkot 20 – 40 bp)	75-95 bp
Perpetuals daļa ASV dolāros "Deutsche Bank" 1999. gada jūlijā	200 miljoni ASV dolāru	neierobežots	MR: Aa3/ AA PR: A1	fiksēts 7,75 % (atbilst 160 bp)	Atbilst US-*Treasuries* ar 30 gadu termiņu (korekcija, atvelkot 65 bp)	95 bp
"Deutsche Bank" 2003. gada decembrī	300 miljoni euro	neierobežots	PR: A2/A	cieti 6,15 % (atbilst 99 bp virs *Mid-Swaps*)	Atbilst *Mid-Swaps* (bez korekcijas)	99 bp

([32]) Skatīt Vācijas 2003. gada 9. aprīļa viedokli, 2. – 4., 8. – 12., 17. – 18. pielikums.

([33]) Korekciju, izmantojot atvilkumu, veic Komisija, par pamatu ņemot Vācijas iesniegtos datus.

([34]) Refinansēšanas uzrēķins salīdzinājumā ar laika ziņā atbilstošu *US-Treasuries*, skatīt Vācijas 2003. gada 9. aprīļa viedokli, 27. lpp.

(180) Nedaudzie te minētie salīdzinošie dati par *perpetuals* neliek mainīt tirgus salīdzinājuma datus attiecībā pret terminētiem pasīvajiem ieguldījumiem (*Stille Einlage*). Saskaņā ar ekonomikas teoriju tirgus ekonomikas apstākļiem salīdzinājumā ar citu kritēriju ziņā tādiem pašiem terminētiem pasīvajiem ieguldījumiem atbilstoša kapitāla investors pašsaprotami pieprasa uzrēķinu par nepārtrauktību, lai tādejādi galvenokārt izlīdzinātu ilgāku saistību dēļ palielinājušos zaudējumu risku. Taču no minētajiem faktiem izriet, ka tirgū par *perpetuals* piespiedu kārtā netiek pieprasīta ievērojami lielāka galvojuma atlīdzība nekā par terminētiem pasīvajiem ieguldījumiem. Šis secinājums, ko gan statistiski pietiekamu salīdzināmu transakciju trūkuma dēļ noteikti nevar uzskatīt par pilnīgi pietiekamu, tāpat piešķir papildu ticamību Vācijas argumentācijai, ka pasīvā ieguldījuma neierobežošana laikā to nepārvērš cita veida kapitāla instrumentā, kā to apgalvoja BdB.

(181) Vācija iesniedza salīdzinošus aprēķinus par nepārtrauktības uzrēķinu par "Deutsche Bank" neterminēto euro transakciju 1999. gada jūlijā salīdzinājumā ar "Dresdner Bank" terminēto transakciju 1999. gada maijā ([35]). "Deutsche Bank" 1999. gada jūlija *perpetual,* uzrādot kopējo atlīdzību 6,6 % apmērā gadā (skatīt iepriekšējo tabulu). 1999. gada 1. jūlijā apgrozījuma peļņa no federālā aizņēmuma ar 10 gadu termiņu sasniedza 4,66 % gadā, tātad uz to attiecināmais atlīdzības uzrēķins sasniedza 1,94 % gadā ([36]). Turpretim "Dresdner Bank" 1999. gada maija pasīvā ieguldījuma ar termiņu uz 12 gadiem euro daļa tiekot atlīdzināta ar 1,65 % no federālā aizņēmuma ar 10 gadu termiņu. Tas veido starpību 0,29 % apmērā gadā, kas tikai nebūtiski pārsniedz šajā gadījumā panākto vienošanos par uzrēķinu 0,20 % apmērā gadā (0,23 % gadā kopā ar patenta nodokļa efektu). Starpība esot mazliet lielāka arī tāpēc, ka "Deutsche Bank" *perpetuals* "Moody's" reitingā novērtēti ar A1, kas ir sliktāks rādītājs nekā "Dresdner Bank" pieņemtā pasīvā ieguldījuma Aa2 reitings, un tāpēc arī tika augstāk atlīdzināti.

(182) Komisija šo salīdzinošo aprēķinu uzskata par pamatotu, ievērojot pieejamo datu ierobežotību 1998. – 1999. gadā, ko nevar pārmest Hesenes federālajai zemei un "Helaba". Salīdzinošajos aprēķinos iegūtā vērtība 0,29 % tikai nebūtiski pārsniedz nepārtrauktības uzrēķinu ar noteicošo likmi 0,23 % apmērā, par ko vienojās Hesenes federālā zeme un "Helaba". Pie tam vismaz daļu no diferences summas paaugstinājuma izskaidro atšķirības izstrādājumu reitingā, kas varētu būt mazākas, alternatīvi aplūkojot terminētas un neterminētu "Helaba" pasīvo ieguldījumu, ņemot vērā emitenta identitāti.

(183) Šo iemeslu dēļ Komisijai nav pamata domāt, ka nepārtrauktības uzrēķinam noteicošā salīdzinošā likme 0,23 % apmērā gadā atrastos zem tirgus apjoma līmeņa un ka saistībā ar to var runāt par "Helaba" privileģēšanu, tas ir, valsts atbalstu.

(dd) Nepietiekamas likviditātes atbilstoša ievērošana

(184) Argumentiem par nepietiekamu likviditāti, kam piekrīt Vācija, "Helaba" un BdB, var piekrist tajā ziņā, ka "normāls" kapitāla papildinājums bankai nodrošina gan likviditāti, gan pašu līdzekļu bāzi, kas tai no uzraudzības viedokļa nepieciešama uzņēmējdarbības attīstībai. Lai kapitālu pilnībā izmantotu, tas ir, lai bankas 100 % riska aktīvus varētu palielināt par 12,5 faktoriem (tas ir, 100 dalīts ar maksātspējas koeficientu 8 % apmērā), bankai sevi finanšu tirgos jārefinansē 11,5 reizes. Vienkāršoti izsakoties, starpība starp 12,5 reizes saņemtajiem un 11,5 reizes samaksātajiem procentiem no šī kapitāla, atņemot dažādus bankas izdevumus (piemēram, administrācijas izdevumus), veido peļņu no pamatkapitāla ([37]). Tā kā sākotnēji Hesenes federālās zemes pasīvais ieguldījums bankai "Helaba" nenodrošināja likviditāti, jo pārnestais kapitāls un visa atbalsta līdzekļu peļņa atbilstoši likumam bija paredzēta dzīvokļu celtniecības atbalstam, bankai "Helaba" veidojās papildu finansēšanas izdevumi kapitāla summas apjomā, ja tā nepieciešamos līdzekļus, lai pilnībā izmantotu darījumu iespējas, kas tai pavērās saistībā ar papildu pašu kapitālu, tas ir, lai riska īpašuma vērtības palielinātu par 12,5 reizēm no kapitāla summas (vai arī noturētu pastāvošo īpašumu vērtību šajā līmenī), piesaistīja finanšu tirgos ([38]). Šo papildu izdevumu dēļ, kas nerodas, ja pašu kapitāls tiek papildināts likvīdā formā, atbilstošas atlīdzības noteikšanas gaitā jāveic atbilstošs samazinājums. Tirgus ekonomikas apstākļiem atbilstoša kapitāla investors nevar gaidīt, ka šajā gadījumā saņemtu tādu pašu atlīdzību kā skaidras naudas kapitāla ieguldīšanas gadījumā.

(185) Tomēr Komisija, pretēji BdB, taču tāpat kā Vācija un "Helaba", uzskata, ka bruto refinansēšanas procentu likme ir atvelkama. Refinansēšanas izdevumi ir uzņēmuma izdevumi un līdz ar to samazina ar nodokļiem apliekamos ienākumus. Tas attiecas arī uz atlīdzību par jau sākotnēji

([35]) Vācijas 2004. gada 9. aprīļa viedoklis, 28. lpp.

([36]) "Deutsche Bank" atlīdzības uzrēķins par *perpetual* (vienošanās par fiksētu atlīdzību 6,60 % apmērā) šeit tiek salīdzināta ar 1,94 % gadā par federālo aizņēmumu uz 10 gadiem, lai tādejādi to varētu labāk salīdzināt ar "Dresdner Bank" terminēto pasīvo ieguldījumu uz 12 gadiem (1,65 % par federālo aizņēmumu uz 10 gadiem) un tādejādi gūtu priekšstatu par nepārtrauktības uzrēķina apmēru. Turpretim iepriekš ievietotajā tabulā tā paša *perpetual* atlīdzības uzrēķins tiek noteikts 1,15 % apmērā gadā par valsts aizņēmumiem ar 30 gadu termiņu, jo tie attiecas uz atbilstošu aplūkojamo laika periodu (30 gadi tirgū tiek uzskatīti par "it kā nepārtrauktu" termiņu). Atlīdzības uzrēķins par valsts aizņēmumiem ar 30 gadu termiņu ir zemāks, jo, procentu likmēm attīstoties normāli, kā šajā gadījumā, aizņēmumi ar garāku termiņu (uz 30 gadiem) dod lielāku peļņu nekā īslaicīgie (uz 10 gadiem), tāpēc tie veido augstāku atvilkumu daļu no cietas atlīzības 6,60 % apmērā gadā, par ko panākta vienošanās.

([37]) Realitātē situācija, protams, ir ievērojami sarežģītāka, piemēram, ārpusbilances posteņu dēļ, dažādas riska pakāpes aktīvu dēļ un nulles riska posteņu dēļ. Taču sprieduma būtību tas tomēr nemaina.

([38]) Situācija nemainās, ja aplūko iespēju piesaistīt papildus pašu līdzekļus līdz bāzes pašu līdzekļu apjomam. (Faktors 25 faktora 12,5 vietā par bāzes pašu līdzekļiem).

likvīdā formā ieguldītu pasīvo ieguldījumu. Salīdzinot ar pasīvo ieguldījumu, kas nodrošina atbilstību tirgum, skaidras naudas kapitāla ieguldīšanas gadījumā citi nodokļu atvieglojumi neiestājas. Tātad abos gadījumos bankas neto rezultāts samazinās par procentiem, kas samaksāti par likviditāti. Tāpēc visi kopējie refinansēšanas izdevumi ir atvelkami.

(186) Šis apstāklis būtiski atšķir "Helaba" no "WestLB" un citām federālajām bankām, kas arī bija pārbaudes lietas priekšmeti, jo pēdējās gadījumā atbalsta līdzekļi katru reizi tika iekļauti bilancē kā ietaupījums, bet visa atlīdzība uzskatāma nevis par uzņēmuma izdevumiem, bet par peļņas izlietojumu, kas tādā gadījumā ir jāsedz no peļņas pēc nodokļiem. Tāpēc citos gadījumos, ja izdevumi par papildus nodrošināmu likviditāti ir jāsedz uzņēmuma izdevumu veidā no nodokļiem, ir spēkā nodokļu priekšrocība, turpretim skaidras naudas, bet citādi tādas pašas salīdzināma mēroga investīcijas gadījumā tā nebūtu.

(187) Tā kā (citu) priekšrocību nodokļu ziņā nav, "Helaba" jāmaksā vienīgi atlīdzība par risku, kam Hesenes federālā zeme pasīvā ieguldījuma formā pakļauj savus atbalsta līdzekļus, tas ir, bāzes punktu veidā izteiktā galvojuma atlīdzība virs noteicošās bāzes procentu likmes.

(2) *Minimālās atlīdzības noteikšana par kapitālu, kas nepieciešams atbalsta darījumu segšanai, kā arī par sākotnēji tā sauktā vairākpakāpju modeļa dēļ, par ko puses vienojušās, nevis tirgus darījumu segšanai neizmantoto kapitālu*

(188) Komisija savā 1999. gada "WestLB" lēmumā par bilancē iekļauto, bet tirgus darījumu segšanai neizmantojamo summu noteica komisijas maksu galvojumam ar vekseli 0,5 – 0,6 % apmērā pirms nodokļiem jeb 0,3 % apmērā pēc nodokļiem. Šo komisijas maksu nosaka 0,3 % likme pirms nodokļiem, ko Vācija nosauca kā atbilstošu komisijas maksu galvojumam ar vekseli tādai bankai kā "WestLB" 1991. gada beigās. Komisija šo likmi palielināja uz 0,5 % līdz 0,6 % pirms nodokļiem (atbilst 0,3 % pēc nodokļiem) divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, "WestLB" gadījumā aplūkojamā summa 3,4 miljardu Vācija marku (1,74 miljardu euro) apjomā bija lielāka par tām summām, kas normāli tiek segtas ar šāda veida bankas garantiju palīdzību. Otrkārt, banku garantijas parasti ir saistītas ar noteiktām transakcijām un ir terminētas.

(189) Tāpat arī šajā "Helaba" pārbaudes lietā Komisija lūdza Vācijai nosaukt komisijas maksu galvojumam ar vekseli, ko var uzskatīt par tirgū pieņemtu tādai bankai kā "Helaba". Vācija šo lūgumu neizpildīja, bet gan apstiprināja, ka galvojumi ar vekseli vienmēr tiekot noteikti tikai konkrētām transakcijām, tāpēc nepastāv nekāds tirgus, no kura datiem varētu secināt atlīdzību par šāda veida galvojumu ar vekseli. Taču, ja Komisija, neskatoties uz minētajiem iebildumiem, pieprasītu atlīdzību, tad tās apjomu, kā uzskata Vācija, iespējams noteikt tikai individuāli, ņemot vērā īpašo risku, kādu federālā zeme uzņēmusies no šāda viedokļa un starpības summām. Tā kā, salīdzinot ar "WestLB", plānotais riska aktīvu pieaugums tikai [...] miljonu Vācijas marku apjomā liecinot par rezervētu attīstības politiku, ļoti nelielās iespējamības dēļ, ka bankas kreditori varētu izmantot ar katru gadu samazinošos starpības summu, galvojuma atlīdzība būtu jānosaka ļoti neliela. Pie tam "Helaba" esot tikai daļēji izmantojusi pakāpeniskās summas, kas bija jāatlīdzina pilnā apjomā, un, pretstatā "WestLB", ievērojami pārsniegusi uzraudzības iestāžu noteiktās garantētā pašu kapitāla minimālās kvotas, līdz ar to "Helaba" darījumu riski bija nosegti vairāk nekā pietiekami. Šī drošības josla izslēdzot iespējamību uz "Helaba" gadījumu attiecināt gan pamata atlīdzības likmi 0,3 % apjomā pirms nodokļiem gadā, gan šīs likmes uzrēķinu 0,2 līdz 0,3 % apjomā pirms nodokļiem gadā no "WestLB" lēmuma.

(190) Šī iemesla dēļ Komisijai pašai ir jānosaka bankai "Helaba" atbilstoša komisijas maksa galvojumam ar vekseli. Ņemot vērā principiālo "WestLB" un "Helaba" līdzību, kā arī, iztrūkstot citam pamatojumam, Komisija šajā gadījumā uzskata, ka tāpat kā "WestLB" gadījumā par atbilstošu var tikt uzskatīta bāzes likme 0,3 % gadā pirms nodokļiem. Taču Komisija uzskata, ka nav pamata veikt šai likmei uzrēķinus. Pirmkārt, tas pasīvā ieguldījuma apjoms robežās no 50 līdz 100 miljoniem euro, kas ilgstošā laika periodā ir paredzēts atbalsta darījumu segšanai, ir ievērojami mazāks nekā atbilstošā summa, apmēram 1,7 miljardi euro, "WestLB" gadījumā. Otrkārt, summa, kuru saskaņā ar vairākpakāpju modeli nevarēja izmantot tirgus darījumu veikšanai, vairākpakāpju modeļa dēļ bija laikā ierobežota un atbilstoši līdz 2003. gadam samazinājās līdz nullei. Lietas saturs skaidri norāda, ka Hesenes federālās zemes risks nebija lielāks kā parasta tirgus galvojuma gadījumā bankai "Helaba" un līdz ar to neattaisno bāzes procentu likmes palielināšanu pirms nodokļiem par 0,3 % gadā. Tā kā atlīdzība par kopējo pasīvo ieguldījumu uzņēmuma izdevumu veidā atvelkama no nodokļiem un arī šajā punktā atšķiras no nodokļu jautājuma risinājuma par atlīdzību "WestLB" lēmumā, Komisija šajā lēmumā komisijas maksu galvojumam ar vekseli nosaka kā "likmi pirms nodokļiem", ko pilnā apjomā var atzīt par uzņēmuma izdevumiem.

e) ***Atbalsta elements***

(191) Kā iepriekš paskaidrots, Komisija uzskata, ka atbilstoša ir atlīdzība 0,3 % apmērā pirms nodokļiem gadā par to kapitāla daļu, ko "Helaba" nevarēja izmantot savu tirgus darījumu segšanai, bet kas ar 1998. gada 31. decembri tika iekļauta "Helaba" bilancē.

(192) "Helaba" maksā atlīdzību 1,4 % apmērā gadā tikai no tās summas, kas saskaņā ar vairākpakāpju modeli ir sedzama ar riska aktīviem, bet ne no pasīvā ieguldījuma summas, kas iekļauta bilancē, bet nav tikusi izmantota tirgus darījumu segšanai.

(193) Līdz ar to atbalsta elementu iespējams noteikt kā izstrādājumu, balstoties uz Komisijas viedokli, ka atbilstoša komisijas maksa galvojumam ar vekseli pirms nodokļiem ir 0,3 % gadā no likmes un no bilancē iekļautās, bet tirgus darījumu segšanai neizmantotās pasīvā ieguldījuma daļas, tas redzams šajā tabulā:

Gada beigu vērtība, miljoni euro	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.
1) Bilances vērtība	1 264,4	1 264,4	1 264,4	1 264,4	1 264,4
2) Atbilstoši vairākpakāpju modelim ar tirgus darījumiem faktiski sedzamais garantētais pašu kapitāls	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
3) Atbalsta programmas darījumu segtais garantētais pašu kapitāls	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
4) Ar tirgus darījumiem sedzamais, bet atbilstoši vairākpakāpju modelim saskaņā ar vienošanos nesegtais garantētais pašu kapitāls	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
5) Pirmā un otrā starpība, atbilst trešajai un ceturtajai summai	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
6) Drošības atskaitījums, ņemot vērā zemāko pagaidu noteikšanu bilancē uz 1998. gada 31. decembri (*)	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
7) ar komisijas maksu galvojumam ar vekseli 0,3 % apmērā gadā (pirms nodokļiem) atlīdzināmā kapitāla bāze	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
8) kā uzņēmuma izdevumi atskaitāmā maksājamā atlīdzība, atbilst atbalsta elementam	1,92	1,95	1,34	0,73	0,15

(*) Par sesto drošības atskaitījumu, ņemot vērā zemāko pagaidu noteikšanu bilancē uz 1998. gada 31. decembri: saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju ([39]), uz 1998. gada 31. decembri banku uzraudzības iestādes vēl nebija beigušas atzīšanas procesu, tāpēc sākotnēji bilancē esot tikuši iekļauti 1 023 miljoni euro (2 000 miljoni Vācijas marku). Novērtēšanas procesā noteiktā vērtība 1 264 miljonu euro apmērā tika iekļauta bilancē uzreiz pēc novērtējuma, tāpēc tā atspoguļojās 1999. gada rezultātos. Ņemot vērā šo gadījumu, Komisija uzskata par pamatotu par labu "Helaba" veikt drošības atskaitījumu no atlīdzināmās kapitāla bāzes par 1999. gadu. "Helaba" kreditori bankas maksātspējas reitinga novērtēšanai 1999. gada laikā par pamatu izmantoja 1998. gada noslēguma datus, kur parādījās zemākā, pagaidām iekļautā pasīvā ieguldījuma vērtība 1 023 miljonu euro apmērā. Tāpēc 1999. gadā ar komisijas maksu galvojumam ar vekseli 0,3 % apmērā gadā (pirms nodokļiem) jāatlīdzina tikai starpība starp šo summu un saskaņā ar vairākpakāpju modeli tirgus darījumu segšanai izmantojamo garantēto pašu kapitālu, tātad [...] miljoni EUR. Turpmākajos gados summa iepriekšējā gada bilancē atbilst gada bilancē norādītajai pasīvā ieguldījuma vērtībai.

([39]) Skatīt Vācijas 2004. gada 23. augusta atbildi, 6. – 7. lpp.

f) ***Starprezultāts***

(194) Līdz ar to Komisija secina, ka "Helaba" ir tikusi privileģēta tikai tajā ziņā, ka par to Hesenes federālās zemes pasīvā ieguldījuma formā nodrošināto kapitāla daļu, kas bija nepieciešama atbalsta darījumu segšanai, kā arī par to daļu, kas vairākpakāpju modeļa dēļ sākotnēji netika izmantota tirgus darījumu segšanai, banka nemaksāja atbilstošu galvojuma atlīdzību. Komisija uzskata, ka šajā gadījumā atbilstoša galvojuma atlīdzība būtu bijusi 0,3 % apmērā gadā (pirms nodokļiem). Turpretim par kapitālu, ko varēja izmantot tirgus darījumu segšanai, galvojuma atlīdzība par pasīvo ieguldījumu, kas saskaņā ar vienošanos bija noteikta 1,43 % apmērā gadā (ņemot vērā patenta nodokli), bija atbilstoša. Šajā ziņā privileģēšana nav notikusi.

1.3. KONKURENCES KROPĻOŠANA UN IETEKME UZ TIRDZNIECĪBU STARP DALĪBVALSTĪM

(195) Liberalizējoties finanšu pakalpojumiem, un finanšu tirgu integrācijas rezultātā banku nozare Kopienā kļūst arvien jutīgāka pret konkurences kropļojumiem. Šī tendence jo vairāk pastiprinās ekonomiskās un valūtas savienības dēļ, samazinoties atlikušajiem konkurences ierobežojumiem finanšu pakalpojumu tirgos.

(196) Privileģētā "Helaba" banku nozarē strādā gan reģiona, gan starptautiskā līmenī. "Helaba" ir universāla darījumu banka, krājkasu centrālā banka un valsts un pašvaldību banka. Neskatoties uz tās nosaukumu, tradīcijām un tiesiski noteiktajiem uzdevumiem, "Helaba" nekādā gadījumā nav tikai vietēja vai reģionāla līmeņa banka.

(197) Tas nepārprotami nozīmē, ka "Helaba" banku pakalpojumus sniedz arī ārpus Vācijas, konkurējot ar citām Eiropas bankām, gan Vācijā, jo citu Eiropas valstu bankas strādā Vācijā. Tāpēc nav apšaubāms, ka atbalsts "Helaba" kropļo konkurences situāciju un ietekmē darījumus starp dalībvalstīm.

1.4. REZULTĀTS

(198) Tā kā "Helaba" par to bankai nodrošinātā kapitāla daļu, kas bija nepieciešams atbalsta darījumu segšanai un vairākpakāpju modeļa dēļ sākotnēji netika izmantots tirgus darījumu segšanai, nemaksāja atbilstošu galvojuma atlīdzību, visas pazīmes liecina par valsts atbalstu Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta izpratnē. Attiecībā uz to kapitāla daļu, kas tika izmantota tirgus darījumu segšanai, par šo summu maksājamā atlīdzība 1,43 % apmērā gadā (ņemot vērā patenta nodokli) uzskatāma par vēl atbilstošu tirgum. Šajā ziņā privileģēšana nav notikusi, un Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta izpratnē līdz ar to nav ticis sniegts valsts atbalsts par labu "Helaba".

2. *ATBILSTĪBA KOPĒJAM TIRGUM*

(199) Ja pasīvais ieguldījums ir uzskatāms par valsts atbalstu Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punktu, ir jāpārbauda, vai atbalstu var uzskatīt par savienojamu ar kopējā tirgus principiem.

(200) Nav piemērojams neviens no Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta izņēmuma nosacījumiem. Atbalstam nav ne sociāla rakstura, ne arī tas tiek nodrošināts atsevišķiem patērētājiem. Tikpat mazā mērā šis atbalsts novērš zaudējumus, ko izraisījušas dabas katastrofas vai citas netipiskas parādības, vai izlīdzina Vācijas sadalīšanas izraisītos ekonomiskos zaudējumus.

(201) Tā kā atbalstam nav reģionāla mērķa, – tas nav paredzēts ne reģionu ar īpaši zemu dzīves līmeni ekonomiskajai attīstībai vai ievērojamu bezdarba līmeņa novēršanai, ne arī noteiktu tautsaimniecības nozaru attīstības atbalstīšanai, – nav spēkā ne Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 3. punkta a) apakšpunkts, ne 87. panta 3. punkta c) apakšpunkta reģionālie apstākļi. Ar atbalsta palīdzību netiek veicināti nekādi svarīgi Eiropas kopīgo interešu pasākumi. Atbalsta mērķis nav arī kultūras atbalstīšana un kultūras mantojuma saglabāšana.

(202) Tā kā, veicot šo pasākumu, nebija runas par "Helaba" tālāku ekonomisko pastāvēšanu, nebija aktuāls jautājums, vai vienas tik lielas kredītiestādes kā "Helaba" sabrukuma gadījumā nerastos vispārēja krīze Vācijas banku nozarē, kas saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktu varētu attaisnot atbalsta sniegšanu, lai novērstu ievērojamu Vācijas ekonomikas satricinājumu.

(203) Saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu atbalstu var uzskatīts par savienojamu ar kopējā tirgus noteikumiem, ja tas veicina noteiktu ekonomikas nozaru attīstību. Tas principiāli varētu attiekties arī uz atbalstu pārstrukturēšanai banku nozarē. Taču aplūkojamajā gadījumā trūkst priekšnoteikumu šo izņēmuma nosacījumu piemērošanai. "Helaba" nebija uzņēmums, kas nonācis grūtībās un kura rentabilitātes atjaunošana būtu jāatbalsta ar valsts palīdzību.

(204) Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 86. panta 2. punkts, kas noteiktos gadījumus paredz Eiropas Kopienas dibinā-

šanas līguma izņēmumus attiecībā uz valsts atbalstu, principiāli attiecas arī uz finanšu pakalpojumu nozari. To Komisija apstiprinājusi savā ziņojumā "Pakalpojumi ar vispārēju ekonomisko nozīmību banku nozarē" ([40]). Šis gadījums neatbilst tā formālajām prasībām: netiek precīzi norādīti ne uzdevumi, ko "Helaba" veic pakalpojumu ar vispārēju ekonomisku nozīmību nodrošināšanai, ne arī izmaksas, kas rodas šīs darbības rezultātā. Tas nozīmē, ka aplūkojamais darījums ir noticis bez saistības ar jebkādiem pakalpojumiem ar vispārēju ekonomisku nozīmību. Tāpēc šajā gadījumā nav izmantojami arī šie izņēmuma nosacījumi.

(205) Tā kā saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punktu spēkā nav neviens izņēmums attiecībā uz principiālo valsts atbalsta aizliegumu, šajā gadījumā sniegto atbalstu nevar uzskatīt par atbilstošu līgumam.

3. *NEESOŠS ATBALSTS*

(206) Pretēji Vācijas apgalvojumam citu federālo banku lietās, nav iespējams uzskatīt, ka kapitāla pievienošanu segtu pastāvošais institūcijas slogs un galvotāja atbildība, bet gan jāuzskata par jaunu atbalstu.

(207) Pirmkārt, nav izpildīta kreditoru izņēmuma garantijas galvotāja atbildība būtība gadījumā, ja ar bankas īpašumiem nepietiek viņu prasību segšanai. Kapitāla papildinājums nav vērsts uz federālās bankas kreditoru prasību apmierināšanu, un federālās bankas īpašumi nebija iztērēti.

(208) Otrkārt, arī institūcijas sloga būtība nav spēkā. Institūcijas slogu uzliek atbildīgajam par institūciju, "Sparkassenverband Hessen – Thüringen" pienākumu nodrošināt "Helaba" ar tiem līdzekļiem, kas nepieciešami "Helaba" normālai darbībai, ciktāl tas pieņem lēmumus par bankas darba turpināšanu. Taču "Helaba" kapitāla pievienošanas brīdī noteikti nebija tādā stāvoklī, lai tai trūkstošu pašu līdzekļu dēļ nebūtu iespējams normāli turpināt darbu. Tātad normālas bankas darbības saglabāšanai kapitāla pievienošana nebija nepieciešama. Tāpēc federālā banka ar federālo zemi kā (līdz-)īpašnieci arī turpmāk konkurences tirgū varēja izmantot savas iespējas. Taču šādam normālam federālās zemes kā (līdz-) īpašnieces ekonomiskam lēmumam nav piemērojami institūcijas sloga "obligātie noteikumi". Tāpēc, iztrūkstot citiem uz šo gadījumu attiecināmiem spēkā esošiem atbalstu regulējošiem noteikumiem, saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punktu un 88. panta 1. punktu, kapitāla pievienošana ir atzīstama par jaunu atbalstu Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 1. punkta un 88. panta 3. punkta izpratnē un atbilstoši arī jāizmeklē.

([40]) Šis ziņojums tika iesniegts Ekonomikas un finanšu padomei 1998. gada 23. novembrī, bet netika publicēts. Tas saņemams Komisijas Konkurences ģenerāldirekcijā, kā arī aplūkojams Komisijas interneta mājas lapā.

VII. **SECINĀJUMS**

(209) Minētais atbalsts ne saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 87. panta 2. un 3. punktu, ne saskaņā ar citiem šī līguma noteikumiem nav uzskatāms par atbilstošu kopējam tirgum. Atbalsts ir jāatzīst par neatbilstošu kopējam tirgum un Vācijai ir jāpieprasa atmaksāt prettiesiskā darījuma atbalsta elements,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU:

1. pants

1. Atteikšanās no atbilstošas atlīdzības 0,3 % apmērā gadā (pirms nodokļiem) par Hesenes federālās zemes "Landesbank Hessen – Thüringen – Girozentrale" pārnesto kapitālu, ko tā, sākot ar 1998. gada 31. decembri, varēja izmantot kā garantiju, ir kopējam tirgum neatbilstošs atbalsts.

2. Šī panta 1. punktā minētais atbalsts laikā no 1998. gada 31. decembra līdz 2003. gada 31. decembrim veido 6,09 miljonus euro.

2. pants

1. Vācijai vēlākais līdz 2004. gada 31. decembrim jānovērš 1. panta 1. punktā minētais atbalsts.

2. Vācijai jāveic visas nepieciešamās darbības, lai no saņēmējas atprasītu 1. panta 1. punktā minēto, prettiesiski nodrošināto atbalstu. Atprasāmajā summā ietilpst:

a) no 1998. gada 31. decembra līdz 2003. gada 31. decembrim 1. panta 2. punktā minētā summa;

b) no 2004. gada 1. janvāra līdz atbalsta novēršanas brīdim – summa, kas tiek aprēķināta saskaņā ar 1. panta 1. punktā minētās aprēķina metodes.

3. pants

Atprasīšana notiek nekavējoties un saskaņā ar valsts likumdošanu, ciktāl tā ļauj nekavējoties un faktiski izpildīt šo lēmumu.

Atprasāmajā summā ietilpst procenti, kas maksājami no brīža, kad saņēmējai kļuva pieejams prettiesiskais atbalsts, līdz faktiskai tā atmaksai.

Procenti tiek aprēķināti saskaņā ar Komisijas Regulas (EK) Nr. 794/2004 V nodaļas nosacījumiem ([41]).

4. pants

Divu mēnešu laikā pēc šī lēmuma izsludināšanas Vācija, izmantojot pielikumā pievienotās veidlapas, informē Komisiju par veiktajiem pasākumiem lēmuma īstenošanai.

5. pants

Šis lēmums ir adresēts Vācijas Federatīvajai Republikai.

Briselē, 2004. gada 20. oktobris.

Komisijas vārdā
Komisijas locekle
Neelie KROES

([41]) OV L 140, 30.4.2004., 1. lpp.